

Proleterce DEVİRİMCI DURUŞ

Devrimler tarihin lokomotifidir!

Aylık siyasal dergi

Ekim 2010 Sayı: 20

Fiyatı: 2 TL (KDV dahil)

Referandum, bir kez daha AKP'nin zaferiyle sonuçlandı. Ancak bu, şaibeli bir zaferdi. Referandum öncesi dağıtılan rüşvetler bir yana, mükerrer oylar, sandık görevlileri ve sayım sistemindeki değişikliklerle, AKP beklediğinin de üstünde bir oyla "evet"leri geçirmiş oldu. Bu yönleriyle kazanılan zaferin bir "Pirus zaferi" olduğunu söyleyebiliriz. AKP de bu korku ile referandum sonrası daha dikkatli olmaya çalışıyor.

Referandum süreci boyunca, sözkonusu anayasa değişikliğinin yetersizliğini kendisi de itiraf etmiş olan Başbakan, meydanlarda yeni bir anayasa sözü vermişti. Ancak referandum sonrası, yeni anayasayı seçim sonrasına erteledi. Seçim tarihi olarak da Haziran 2011 tarihini işaret etti.

Referandum öncesi CHP'nin genel başkanlık koltuğuna oturan Kılıçdaroğlu ise, kitlelere yeni bir umut olarak sunulmuştu. Referandum süreci boyunca Kılıçdaroğlu, bir çok il ve ilçede konuşmalar yaptı. Fakat referandum günü oyunu bile kullanamayan "genel başkan" olarak tarihe geçti. CHP de genel başkanlarının hangi sandıkta oy kullanacağını araştırmayan bir parti durumuna düştü. Tek başına bu durum bile, umut olarak sürülen Kılıçdaroğlu'nu ve "yeni CHP"yi zor duruma soktu. AKP, son derece organize çalışırken, CHP, beceriksiz, basiretsiz bir parti olarak damgalandı. "Böyle bir parti mi ülkeyi yönetecek?" diyenlerin sayısı çoğaldı. AKP, bir kez daha "seçeneksiz" bir parti olarak cilalandı.

Kitlelerin AKP'ye artan hoşnutsuzluğu ortadaydı. AKP, kriz sonrası ve Tekel sürecinde iyice yıpranan bir parti olmuştu. Fakat AKP'nin yerini dolduracak, kitleler için çekim merkezi olacak, başka bir parti de yoktu. Burjuva klikler arasında kıyasıya süren çatışmaya rağmen AKP suyun üzerinde kalabilmiş, rakiplerine üstünlük sağlamayı başarmıştı. Referandum, bunun son halkası oldu.

Sayfa 2'de sürüyor

**"Örs olmak
istemiyorsak"**

ÇEKİÇ OLALIM!

Örs olmak istemiyorsak ÇEKİÇ OLALIM!

Şimdi ortalığı bir "uzlaşma" havası sarmış durumda. Referandumdan kısa bir süre sonra gerçekleşen Erdoğan-Kılıçdaroğlu buluşması, her iki partinin yeni bir anayasa konusunda anlaşmaları, "birlik-beraberlik" görüntüsünü güçlendiriyor. Referandumun gerçek mağlubu MHP'nin ise, sesi iyice kısıldı. Kendi içiyle uğraşmakla meşgul. Keza Saadet Partisi de iç kaosu aşabilmiş değil. Erbakan tarafının itirazı ile parti yeni bir kongreye hazırlanıyor.

Bütün bu gelişmeler, burjuva politikasının havasını da değiştirdi. Partiler arasında alışılan kıyasıya kavga yerine "anlayışlı-uzlaşmacı" politika tarzı revaçta. "Hiddet de bir sanattır" diyen Başbakan bile, ılıman bir profil çizmeye özen gösteriyor. Referandum akşamı, 2007 seçimlerinden sonra yaptığı gibi, herkesi kucaklayan bir konuşma yapıyor. Kendine muhalif tüm gazetecileri toplayıp, "yeni bir sayfa açalım" diyor vb...

Fakat bunlar tabi ki, vitrinde görünenler. Ya da madalyonun bir yüzü. Diğer yüzünde ise, kavga kıyasıya sürüyor. AKP'ye muhalefetiyle bilinen gazeteci Bekir Coşkun, Hürriyet'ten sonra Habertürk gazetesinden de kovuluyor. Polis içerisinde cemaat örgütlenmesini anlatan bir kitap yazan Emniyet Müdürü Hanefi Avcı, "devrimci bir örgüte yardım etmek" iddiasıyla tutuklanıyor. Taksim'de bir sanat galerisi, örgütlü gerici bir grup tarafından basılıyor...

AKP, dışa karşı olabildiğince yumuşak ve ılımlı görünürken, ele geçirdiği üstünlüğü her alanda kullanarak kendini sağlama almaya çalışıyor. Dolayısıyla dışa karşı verilen bu uzlaşmacı resim, yanıltıcıdır. Yangın içten içe yanmakta, kavga açık-gizli sürmektedir.

Referandum sonucunda ortaya çıkan Türkiye haritası, sandık hileleriyle şişirilen oylar bir yana, "kutuplaşma"nın tablosunu ortaya koyuyordu. Kıyıları "hayır"cı, orta kesimler "evet"ci, Kürt illeri ise "boykot"cu. Tablo, daha önceki seçimlerde de görülen "kutuplaşma"nın artık kronik bir hal aldığı ve derinleştiğini gösteriyordu.

Bu durum, egemen sınıfları telaşlandırdı. Özellikle Kürt bölgesinin her seçimde ayrı bir renk olarak haritasının çıkması, bu yalın gerçeğin her defasında gözlerinin içine sokuyordu. Gerçekte referandumun galibi "boykotçu"lardı, Kürt halkıydı. Bunu en iyi onlar biliyordu.

Referandum sonrası başta Başbakan Erdoğan ve AKP olmak üzere tüm düzen partilerinin daha "uzlaşmacı" görünümünde, bu gerçeği bertaraf edebilme gayreti vardır. Bunun için, bir yandan AKP eliyle yeniden "Kürt açılımı"na hız verilirken, diğer yandan da CHP'yi yenileyerek, Kürt halkından, işçi ve emekçilerden oy alabilecek bir parti haline getirme çabasına girişildi.

Referandumun hemen ardından ikinci "Kürt açılımı" başladı. Bu konuda burjuva klikler arasında görece bir uzlaşmanın sağlandığı anlaşıyor. Referandum sonrası ekonomiye dair pembe tab-

lolar çizseler de, artan işsizlik ve yoksulluğun yaratacağı patlamalar, en büyük korkuları olmaya devam ediyor. İçinden geçmekte oldukları bu kritik süreç, kitleler karşısında "birlik-beraberlik" havasını vermeyi zorunlu kılıyor.

Fakat bunu başarmaları hiç kolay değil! Hem kendi iç çelişkilerinin yarattığı birikimler yönüyle, hem de gerek işçi ve emekçilerin, gerekse Kürt halkının varolan durumu kabul etmemesi ve giderek daha büyük eylemlerle dışavurması yönüyle...

Onlar, aralarındaki tüm çelişki ve çatlaklara rağmen, işçi ve emekçilere, ezilen halklara saldırıda ortaklaşmışlardır. Kimyasal silahlarla katledilen gerillalar, patlayan mayınlar, provokasyonlar, işsizlik, açlık, direnen işçilere, devrimci tutsaklara ve ailelerine saldırı vb. ister laik, ister dinci kisvesini taşısin, hepsinin ortak karakteridir.

İşte bu yılın ilk aylarına damgasını vuran Tekel direnişi... AKP'si CHP'siyle birlikte, Danıştay kararına bel bağlatarak işçilerin direnişini kırdıktan sonra, şimdi 4-C'yi imzalamaya zorluyorlar. Direniş esnasında ondan nemalanmaya çalışan CHP, bu konuda tek bir adım atmıyor.

İşte İstanbul'dan Ankara'ya, hasta tutsakların serbest bırakılması ve tecridin sona ermesi için yürüyen TAYAD'lılar... Yine planlı faşist linç girişimleri, polis terörü, gözaltı ve tutuklama ile karşı karşıyalar. Tüm düzen partileri, devrimci tutsaklara ve ailelerine aynı sınıf tavrıyla, kin ve nefretle saldırıyor.

Ve işte işçi ve emekçilerin durumu... İşsizlik kronik bir hal almış durumda. Açlık, somut bir tehlike olarak kapıda. Fırlayan et fiyatlarından sonra, gıda maddeleri de ikiye, üçe katlandı. Buna karşın işçi ve memurların maaşlarına yapılan zamlar yüzde 10'u bulmuyor. Yaşanan ekonomik kriz, gıda kriziyle de birleşerek iyice katlanılmaz bir hal aldı. Türk-İş'in son araştırmasına göre dört kişilik bir ailenin salt gıda masrafı -açlık sınırı- 900 lira-yı buluyor. Buna diğer temel ihtiyaçlar da eklendiğinde -yoksulluk sınırı- 2500 lirayı geçiyor. İşçi ve emekçilerin ezici bir çoğunluğu ise, 600 lira olan asgari ücrete talim ediyor.

Burjuvazi, kendi partilerini de kullanarak, daha ağır kölelik dayatıyor. Ve yaşam bir kez daha ya örs olursun, ya çekiç diyor. Örs olmak istemiyorsak ÇEKİÇ olmak zorundayız!

O k u r l a r a . . .

Merhaba,

Yaz geride kalıp havalar serinlerken, sınıf mücadelesi yeniden ısınmaya başladı. Ekonomik krizin bitmediğinin kanıtları yaşantımızı etkilemeye devam ediyor. Krizde tekeller büyük vurgunlar vurdular ve kar patlamaları gerçekleştirdiler ama, işçi ve emekçilerin payına daha fazla yoksullaşma ve işsizlik düştü. Giderek artan işsizliğin etkilerini önümüzdeki dönemde daha yakıcı olarak göreceğiz. Eylül ayı ile birlikte artan eğitimiyecek-ısınma giderleri, bu durumu daha da derinleştirecek. Buna bir de gıda fiyatlarındaki fahiş artışlar eklendi. İşçi ve emekçileri oldukça zorlu yaşam koşulları bekliyor. Önümüzde iki seçenek var: Ya daha ağır kölelik ya mücadele!

Elbette ki, bugün koşullar mücadeleden yana bükülüyor. Geçtiğimiz kış Tekel işçilerinin bıraktığı mevziyi çok daha ileri götürmek, yaşanan direnişleri güçlendirmek görevi ile karşı karşıyayız.

Gündemdeki konularla ilgili yazıları dergimiz sayfalarında bulabilirsiniz.

Bir sonraki sayımızda görüşmek üzere...

PDD okuruna dava açıldı

Okurumuz Gülümser Seyitcemaloğlu'na İzmir Bergama Cezaevine giriş sırasında yaşanan olaylardan dolayı dava açıldı. Gülümser Seyitcemaloğlu, 24 Mart 2010 tarihinde, önceden kalan 5 aylık cezasından dolayı İzmir'de tutuklanmış ve Bergama cezaevine götürülmüştü.

Cezaevine giriş sırasında ayakta araması dayatmasını kabul etmeyen okurumuza, aramayı yapmak isteyen "kadın müdür ve kadın gardiyanı darp ettiği" gerekçesiyle soruşturma açıldı. Savcılık sorgusunda suçlamaları kabul etmeyen okurumuza, bu defa da "görevi başındaki memura direnmek" suçundan dava açıldı.

Davanın ilk duruşması İzmir-Bergama Asliye Ceza Mahkemesi'nde 1 Ekim 2010 tarihinde görülecek. Okurumuz davada tutuksuz yargılanacak.

20. sayıda

3	Referandum sonuçları
5	TAYAD'lılar Ankara'ya yürüyor
6	Taşeronlaştırmaya karşı mücadeleyi yükseltelim
7	Bir direniş bir sendikacı
8	İşçi sağlığı alanında AKP dayatması
9	UPS işçilerinin direnişi sürüyor
10	KPSS'de kopya skandalı
11	Tophane'de "mahalle baskını"
12	Sularımızı kapitalist sömürüye terketmeyeceğiz
14	İkinci Kürt Açılımı
17	Başkanlık sistemi yeniden tartışılıyor
18	Irak'ta işgal sürüyor
19	Şili'de madenciler yerüstüne çıkmayı bekliyor
20	Küçük köylü kızdan devrim savaşçısına: Mitka
22	Geleceğimizin köprüsü tarihimiz
23	Krizin yarattığı sonuçlar

Sahibi ve Sorumlu Yazı İşleri Müd: Gülizar Çınar Adres: Kemalpaşa mah. Atatürk Bulvarı Bedrettin İnan İş Merkezi No: 114-41 Eminönü/ İSTANBUL (Aksaray Pertevniyal Lisesi karşısı), Tel: (0212) 512 38 07, e-mail: devrimcidurus@hotmail.com Baskı: Berdan Matbaacılık, Davutpaşa cad. Güven San. Sit. C Blok No: 215-216 Topkapı/İST. Tel: (0212) 613 1211, YEDİVEREN YAYINLARI Yerel Süreli Yayın Sayı:20, Ekim 2010, 2 TL(KDV Dahil)

12 Eylül akşamı ilk sonuçlar yayınlanmaya başladığı andan itibaren televizyon yorumcuları ve ertesi günlerde gazete yazarları, aynı noktada birleştiler: Referandum sonuçları Erdoğan'ın yenilmezliğinin tescilidir!

Ve tüm yorumlar bunun üzerinde yapılmaya başlandı. Kitlelerin neden Erdoğan'a oy verdiği, oylarını nasıl artırdığı, insanlar üzerinde yarattığı etki vb ile ilgili sayısız sosyolojik-psikolojik-ekonomik "tahliller" kurgulandı.

Oysa referandumun gösterdiği en önemli sonuç şudur: AKP, referandumu sandıkta değil, sayımda kazanmıştır.

lüklerin çok kolay yapıldığının ortaya çıktığı bir programdır. 1999 yılında ABD'de Bush'un son derece tartışmalı bir biçimde kazandığı seçimlerde, başarının başrolünde bu program vardır. Keza, Yunanistan'da da son derece tartışmalı olan bir seçim, yine bu programla sonuçlandırılmıştır. AKP bu referandumda bu programı, sonuçları garanti altına almak için seçmiştir.

İkincisi; ilk defa olarak seçimlerde parmakların boyanması işlemi ortadan kaldırılmıştır. Bu durum, mükerrer oy kullanımı için en önemli unsurdur. Mesela polislerin, hem kayıtlı oldukları sandıklarda, hem de görev kağıdını göstererek başka bir sandıkta ve görev kağıtlarının fotokopisini çek-

olarak da ortadan kaldırarak sayım sonuçları üzerinden sonradan yürütülecek davaların önünü kapatmıştır. Ayrıca sandık başkanlarına öğretmenleri olabildiğince az atamaları, daha çok AKP'ye yakın memurların belirlenmesi, dikkat çekicidir.

Referandum öncesinde netleşen bu tabloya bakarak, referandumu AKP'nin "sayımda" kazanacağını görmek zor değildi. Hatta tersten, **referanduma son günler kala, Erdoğan'ın hırçınlaşması ve saldırganlaşması, "kazanmama korkusu" yaşadığının göstergesiydi.** Anketlerde Erdoğan'ın oylarının düşmesi ile doğru orantılı bir biçimde, saldırganlaşmasının düzeyinin de arttığını söyleyebiliriz. Bu durumda, kitlelerin tercihlerinde gerçekleştiremediği değişikliği, sayım yöntemleri ile gerçekleştirmeye girişmesi de şaşırtıcı bir durum değildir.

Sonuçta, AKP'nin kazandığı ilan edilen yüzde 58 oy, gerçekte yüzde 58'i ifade etmemektedir. Bunun önemli bir kısmı, AKP'nin şişirilmiş oylarıdır. Bu nedenle kitlelerin neden AKP'ye oy verdiği üzerinden yürütülen tahminler ve yorumlar, havanda su dövmekten ibarettir.

Referandum sonuçları

Ülkemizde sandık usulsüzlüklerinin en fazla yapıldığı seçim belki de bu olmuştur. Ama görünüre baktığımızda, usulsüzlüklerin burjuva medyada hemen hiç yer almadığı tek seçim de budur. Her seçim sonrasında, çöplüklerde bulunan oylar, mükerrer kullanımlar, sahte oylar, oy çalmalar vb ile ilgili sayısız haber çıkardı. Bu referandum ise, sanki hiçbir usulsüzlüğün olmadığı, referandumla ilgili her şeyin son derece nizami ve adil olarak gerçekleştiği, sonuçların, kitlelerin gerçek tercihlerini ve kararlarını yansıttığı bir referandum gibi gösteriliyor.

Sandıkta değil, sayımda

Ülkemizde seçim tarihi içinde, sandık usulsüzlüklerinin en fazla yapıldığı seçim belki de bu olmuştur. Ama görünüre baktığımızda, usulsüzlüklerin burjuva medyada hemen hiç yer almadığı tek seçim de budur. Her seçim sonrasında, çöplüklerde bulunan oylar, mükerrer kullanımlar, sahte oylar, oy çalmalar vb ile ilgili sayısız haber çıkardı. Bu referandum ise, sanki hiçbir usulsüzlüğün olmadığı, referandumla ilgili her şeyin son derece nizami ve adil olarak gerçekleştiği, sonuçların, kitlelerin gerçek tercihlerini ve kararlarını yansıttığı bir referandum gibi gösteriliyor. Ve referandum üzerine bütün değerlendirmeler, kitlelerin gerçek yöneliminin böyle olduğu yarısıyla yapıyor.

Oysa gerçekte, bu referandum, usulsüzlüklerin en üst düzeyde uygulandığı, hükümetin sonuçları önemli oranda önceden belirlediği bir oy verme günü olarak kayıtlara geçmelidir. Bunun göstergeleri ortadadır.

Birincisi; bu referandumda ülkemizde ilk defa kullanılan seçim-sayım programı, "Bush'a seçim kazandıran sistem" olarak bilinen, usulsüz-

tirerek daha pek çok sandıkta oy kullandıkları ortaya çıkmıştır. Bazı yerlerde sandık müşahitlerinin testip ettiği bu durum, sandık başkanları tarafından tutanak haline getirilse de, sonradan hiçbir işlem, düzeltme ya da cezalandırma yapılmamıştır. Keza, Ankara'da AKP'li belediyelerin, oy sandıklarına belediye otobüsüyle seçmen taşıdıkları, yine tespit edilen bir durumdur.

Geçmişte de mükerrer oy konusu çokça tartışılan bir konuydu. Ancak son referandumda, bariz biçimde ve sistemli tarzda mükerrer oy kullanıldığı kesindir.

Üçüncüsü; sandık görevlilerinin sandık başkanı tarafından mühürlenmiş sayım tutanağı alması, referandumdan birkaç gün önce yasaklanmıştır. Önceki seçimlerde, sandık görevlilerinin böyle bir hakkı olmasına rağmen, üzerine düşmemeleri ya da sandık başkanlarının fiili engellemele-ri nedeniyle çok fazla hayata geçmiyor, ancak ısrarlı biçimde üstünde durulduğunda sandık başkanı, sandık görevlilerine verdiği tutanak kopyalarını da mühürlemek zorunda kalıyordu. Bu referandumda, AKP bu hakkı yasal

CHP'de dalgalanma

Bu referandumda asıl ilginç olan, CHP'nin yaşadığı dalgalanmaydı. Geçtiğimiz Mayıs ayında, patlayan bir skandal üzerinden CHP Genel Başkanlığını kucağında bulan Kemal Kılıçdaroğlu, kitlelerde de bir umut rüzgarı estirmeyi başarmıştı. **Referandum çalışmalarına bu rüzgarın hızıyla girdi, ancak referandum yaklaştıkça rüzgarın hızı yavaşladı.** Bu süreçte CHP'nin yaşadığı dalgalanma, burjuvazinin yönelimini de gösteren önemli işaretler verdi.

Öncelikle **CHP'nin Kılıçdaroğlu ile birlikte, üzerine yapışmış bulunan "orducu" ve "devletçi" havasını atma-ya çalıştığını söyleyebiliriz.** Referandum propagandası için yapılan geziler ve mitinglerde, Kılıçdaroğlu'nun özellikle Kürt illerinde söyledikleri çarpıcıdır. Genel aftan, Diyarbakır cezaevinin müze olması, Mustafa Muğlalı Kışlasının isminin değiştirilmesine pek çok konuda Kürt halkına yeşil ışık yakan bir söylem tutturdu; hatta kendisini protesto eden gruplar olduğunda, *"bugüne kadar buraya gelmemiş olmak bizim hatamızdı"* diyerek alttan aldı. Keza türban konusunda da açık kapı bırakan söylemleri ile o kesimle-

re de
hitap etme-
ye çalıştı.

Son dönemde, “*CHP olmadan Kürt sorunu çözülmez*” söylemi giderek artıyor. AKP’nin Kürt sorununa yaklaşımı, Kürt sorununa “ümmetçilik” ortak çatısının altında bir çözüm aramaktan ibaretti. Bu politikanın sınırlarına dayandığı belli oldu. Son referandumda görüldü ki, AKP’nin Kürt illerinde ulaşabileceği sınır bu kadardı. BDP çatısı altında bulunan, aydın-laik Kürt milliyetçisi kesimleri çekemiyordu. Bu nedenle **AKP, başlangıçta Kürt illerinde estirdiği rüzgara rağmen, BDP’yi zayıflatacak bir düzeye ulaşamadı. Şimdi yeni CHP ile, bu kesimlerin desteği hedefleniyor.**

Benzer biçimde, Kılıçdaroğlu CHP’si, krizden etkilenmiş, yoksullaşmış, düzene karşı güvensizleşmiş işçi emekçi kesimler için de bir umut olarak ortaya sürüldü. Gerçekten de tıpkı İstanbul’da 2009 yılında yapılan yerel seçimlerde ortaya çıktığı gibi, **işçi-emekçi kesimler, özellikle de bir süredir CHP ile bağlarını zayıflatmış olan Aleviler, Kılıçdaroğlu’nun gelişinden umutlanmışlardı.**

Referandum döneminde, bu iki konuda da Kılıçdaroğlu avantajlı olarak başladı. Ancak boykot cephesinin güçlenmesi ve burjuvazinin boykot korkusu, Kılıçdaroğlu’nun çalışmalarını da etkiledi. Referandum yaklaştıkça, CHP gerçekten kazanmasını sağlayacak bir propaganda çalışması yürütmek yerine “havuz problemi” ile uğraşan “boy-soy” kanıtlamasına girişen, somut bir vaadi olmayan, AKP’nin propagandasına alternatif üretmeyen ve yalpalayan bir çizgi sergiledi. Adeta, referandumu AKP’nin kazanmasına göz yuman, kazanma çabasını geleceğe bırakan bir görünüm oluşturdu. **Referandum günü yaklaştıkça, CHP’nin ve Kılıçdaroğlu’nun iddiası ve kopartıcılığı azaldı.** Hatta tam tersine, Önder Sav’ın parti üzerindeki hakimiyetine duyulan rahatsızlık ya da Avcılar Belediye Başkanı’nın afişi gibi iç sorunlarla uğraşır oldu.

Burjuvazi “boykot”a karşı birleşti

Referanduma birkaç gün kala, bütün düzen partilerinin söylemleri birleşti. Öncesinde her parti kendi propagandasını yapıyor, Evet ya da Hayır seçeneklerini savunuyordu. Referandum yaklaştıkça, “*ister evet kullanın, ister hayır, mutlaka oy kullanın; vatandaşlık görevinizi yerine getirin*” noktasında birleştiler. Bütün partiler bunu işledi, hatta televizyon reklamlarında bile, mutlaka sandığa gitmenin propagandası yapıldı.

Boykotun büyük bir ağırlık kazanması, düzen partilerini ürküttü. Gerçekten de, boykot,

kitlelerin şu ya da bu partiye değil, genel olarak partilere-parlamentoya-sisteme olan güvensizliklerinin ifadesi olan bir eylem biçimidir. Burjuvazi, kitleleri sistemin içinde tutmak ister. Çünkü kitlelerin parlamentoya güveni olduğu sürece, partiler, parti başkanları, hükümetler değişir, ama sistem kendisini sürdürür. Biri eskirse, yeni bir yüz hemen öne sürülebilir. Ama boykot, sistemin kendini yenileme olanağının kalmadığı, kitlelerin artık sistem dışı seçenekleri düşünmeye başladığı aşamadır. Bu nedenle, **son dönemde keskin bir çıkar çatışması içinde olan burjuvazinin farklı kesimleri, boykota karşı birleşti.**

Bu birleşme elbette ki, henüz yeni piyasaya çıkmakta olan Kılıçdaroğlu etrafında değil, kurulu düzenden yana oldu. Çünkü Erdoğan’ın varlığı, 8 yıldır süren düzenin devamı, alışılmış olanın sürdürülmesi anlamına geliyordu. Kılıçdaroğlu’nun kazanması ise, kitlelerde boykotun etkisi ve kriz belirtilerinin yeniden kendini göstermeye başladığı bu kesitte, belirsizlik, karmaşa ve piyasalarda dalgalanma anlamına gelirdi.

Zaten referandum sonuçlarının açıklanması- nın arkasından borsanın yükselmesi, emperyalist ülke temsilcilerinin sonuçları olumlayan açıklamalar yapılması ve burjuvazinin farklı kesimlerinden, bu sonuçları destekleyen ifadelerin kullanılması, burjuvazinin referandumdaki tercihinin ne olduğunu gösteriyor. **Kılıçdaroğlu ise, kitleleri sandığa çekmenin, yeniden umutlandırmanın, “Hayır” da olsa oy kullanandırmanın bir aracı oldu.**

Burjuvazi, kendi içindeki klik çatışmaları, çıkar savaşları ne kadar keskin olursa olsun, kitlelerde bir tepki büyümesi ve sistemden uzaklaşma gördüğü anda, birleşmeyi tercih ediyor. Çünkü kitlelerin direnişine karşı, ancak kendi uzlaşmasını sağlayarak hareket edebiliyorlar. Kitlelere de bu “birlik-beraberlik” havasını, işlerin iyiye gideceği mesajını vermeyi başardığı oranda, umut ve beklenti yaratabiliyor.

Bu uzlaşmanın geçici, Erdoğan’ın “zafer”inin yüzeysel olduğunu biliyoruz. Zaten Başkanlık Sistemi tartışmaları üzerinden ilk kopuşu yaşamaya başladılar bile. Erdoğan, konjonktürden yararlanarak Başkanlık Sistemini yeniden tartıştırmaya başladı, ancak bırakalım muhalifleri, Cumhurbaşkanı Gül bile, bu tartışmadan hoşnutsuzluğunu belli edecek sözler söyleyerek tepkisini gösterdi.

Boykot kazandı

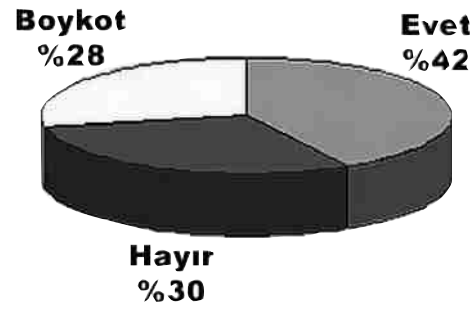
Yüksek Seçim Kurulu’nun açıkladığı sonuçlara göre, toplam kayıtlı seçmen sayısı 52 milyon 52 bindir. “Evet” oylarının sayısı 21 milyon 700 bindir; seçmen sayısına oranlandığında “Evet” oranı yüzde 42 olur. Hayır oylarının sayısı 15 milyon 853 bindir; seçmen sayısına oranlandığında “Ha-

yır” oranı yüzde 30 olur. Geriye kalan 14 milyon 408 bin seçmenden, 726 bini geçersiz oy kullanmıştır. **Geçersiz oy kullanan ve sandığa gitmeyenlerin oranı, Yüksek Seçim Kurulu’nun verdiği bu rakamlara dayanarak yüzde 28 olarak hesaplanmaktadır.**

Burjuvazi boykotu ısrarla yok saymaya çalışıyor. Türkiye haritası Evet ve Hayır olarak iki renge boyanıyor. Öyle ki Hakkari’de seçimlere katılım oranı sadece yüzde 9’da kalmışken, Hakkari seçim sonuçlarında Evet oylarının yüzde 94 olduğu üzerinden yorumlar yapılıyor. Benzer biçimde “*en fazla Evet oyu çıkan şehir*” olarak Ağrı konuşuluyor, ama Ağrı’da yüzde 44 boykot gerçekleştiği söylenmiyor. Tunceli’de yüzde 81 Hayır çıkması çok çarpıcı görünüyor, ama Kılıçdaroğlu’nun kendi memleketinde, boykota katılımın yüzde 44 olduğu açıklanmıyor. Sonuçlar hesaplanırken boykot oylarından dilucuyla söz ediliyor ya da hiç bahsedilmiyor.

Bu sonuçlar, seçimlerin asıl galibinin boykot olduğunu gösteriyor. Öyle ki, ne fiili engellemeler, ne de sandık usulsüzlükleri bile boykotun büyüklüğünü gölgelemeyi başaramadı.

Bu, Kürt hareketinin önderliğinde kurulan “Boykot Cephesi” dahil, boykot taktiğini benimseyen birçok devrimci yapının gerektiği şekilde çalışmamasına karşın böyledir. Özellikle “boykot cephesi” referandum öncesinde, “aktif boykot”

yapacağını açıklamasına rağmen, gerek ajitasyon-propaganda faaliyetlerinde, gerekse eylemsel olarak, ciddi bir varlık göstermemiştir. Ancak kitlelerin düzene karşı büyüyen öfkesi ve evet-hayır dayatmasına tepkisi, boykota

katılımı arttırdı. Sadece Kürt bölgelerinde değil, büyükşehirlerde de azımsanmayacak bir kitle sandıktan uzak kaldı.

* * *

Referandum geride kaldı. Açıklanan sonuçlar, “genel oy hakkı”nın bile göstermelik bir hak olduğunu ortaya koydu. **Referandum gibi, “evet-hayır” dayatmasının anti-demokratikliği bir yana, verilen oyların da bir kıymeti-harbiyesi olmadığı, sayım sistemi ile sonucun önceden ayarlandığı görüldü.**

Sonuçların ortaya çıkardığı asıl tablo ise, kitlelerin düzen partilerine olan güvensizliklerinin boyutudur. Son iki yıldır kendini yakıcı biçimde gösteren ekonomik kriz, artan işsizlik ve yoksullaşma, KPSS skandalı da içinde olmak üzere eğitim sistemi ve cemaatlerin kadrolaşmasına duyulan tepki, Kürt halkının en temel haklarının gaspedilmesinin yanında, gerilla cenazelerine bile kimyasal silah kullanılmasının yarattığı kopuş vb. kitlelerin güvensizliklerini ve arayışlarını güçlendiriyor. Önümüzdeki dönemde, bu arayışlar çok daha fazla artacaktır. Görev, buna yanıt olabilmektir.

Referandumu boykot eylemleri

Gazi'de boykot eylemi

Gazi mahallesinde, 12 Eylül günü, **Proleterce Devrimci Duruş (PDD) Ezilenlerin Sosyalist Partisi (ESP) ve Toplumsal Özgürlüklük Platformu'nun (TÖP)** birlikte örgütlediği bir eylemi yapıldı. Referanduma denk gelen bu 12 Eylül'de, ortaklaştırılan eylem öncesi polislin mahallede her sokak başını ve caddeleri tuttuğu görüldü. Saat 12.30'da başlaması planlanan eylem, cemevi üzerindeki Bahar durağına alınarak 13.30'da başlatıldı. Gazi Cemevinin önünde toplanan devrimciler, kolluk kuvvetlerinin yoğun baskısı altında yürüyüşlerini gerçekleştirdiler.

Gazi Cemevinin önünde başlayan yürüyüş Dört Yol'a kadar sürdü. Ortak pankartın arkasında flamalar ve önlüklerle dizilen bileşenler, yol boyunca "Katil devlet hesap verecek", "Faşizme karış omuz omuza", "12 Eylül'ün hesabı sorulacak", "Yaşasın halkların kardeşliği", "Darbeciler halka hesap verecek", "Yaşasın devrimci dayanışma" "Ne hayır ne evet seçimleri boykot et" sloganları atıldı. Ayrıca 12 Eylül'e sıkılan ilk kurşun olarak şehit düşen Osman Yaşar Yoldaşcan'ın ve 12 Eylül şehitlerinin ismi okunarak "yaşıyor" denildi.

Dört Yol'a gelindiğinde ise yol trafiğe kesilerek 12 Eylül şehitlerinin nezdinde tüm devrim şehitleri için bir dakikalık saygı duruşuna geçildi. Saygı duruşunun ardından yapılan basın açıklamasında, 12 Eylül'ün işçilerin ve emekçilerin mücadelesini bastırmak, devrimci dalgayı ezmek için tezgahlandığı anlatıldı. Bu yıl referanduma denk gelen 12 Eylül'ün yıldönümünde kitlelerin klikler arası çatışmaya yedeklenmek istendiğine değinilirken, 12 Eylül'ün hesabını halkın soracağı söylendi. Basın açıklamasının ardından, eylem sloganlarla bitirildi.

Gülsuyu'nda eylemler

Gülsuyu'nda 12 Eylül'ü protesto için bir korsan gösteri gerçekleşti.

11 Eylül Cumartesi akşamı, **TİKB(Bolşevik) militanları**, Gülsuyu Heykel meydanına çıkarak, molotoflarla trafiği kesti. Meydana "12 Eylül'ü Halk Yargılayacak! Referandumu Boykot" yazan TİKB(B) imzalı bir pankart asıldı. Eylemde, "Sokağa, Eyleme, Mücadeleye!", "Kahrolsun Faşist Diktatörlük", "Orak-Çekiç-Silah-Yıldız-Bayrağımız!", "Komünist Komutan Osman Yaşar Yoldaşcan", "Yaşasın TİKB(B)" sloganları atıldı. Çevrede toplanan kitleye, 12 Eylül'deki referandumu boykot etmesi, sandığa değil, sokaklara çıkması, mücadeleyi yükseltmesi çağrısı yapıldı. Yaklaşık 10 dakika süren gösteriden sonra, ara sokaklara giren militanlar, bir süre yürüdükten sonra dağıldı. Korsan gösterinin yapıldığı meydanda kitlenin yoğun ilgisi gözlemlendi.

12 Eylül günü ise, saat 13'te, referandumu boykot ve 12 Eylül askeri faşist cuntayı protesto eylemi gerçekleşti. **PDD** ve **ESP**'nin iki farklı koldan yürüyerek Gülsuyu Heykel Meydanı'nda birleştiği eyleme, **BDP** ve **İşçi-Köylü okurları** destek verdi.

PDD okurları olarak, Gülsuyu Okul Durağı'nda referandumu boykot etmeye çağıran, 12 Eylül faşizmini teşhir eden bir konuşma yapıldı. Kortejin önünde 12 Eylül'e sıkılan ilk kurşun Osman Yaşar Yoldaşcan olmak üzere şehit düşmüş ihtilalci komünistlerin resimleri ve flamalarla Heykel Meydanı'na doğru yürüyüşe geçildi. Yürüyüş boyunca, "Halkımız Boykota!", "Kahrolsun Faşist Diktatörlük!", "Yaşasın Devrim ve Sosyalizm!", "Biji Biratiya Gelan!", "Kürdistan Faşizme Mezar Olacak!" sloganları atıldı. Heykel Meydanı'na gelindiğinde aynı saatlerde eylem yapan ESP ile bir süre birlikte slogan atıldı. Ardından yine sloganlarla sokaklardan yüründü. Ve eylem bitirildi.

TAYAD'lılar Ankara'ya yürüyor

Haziran ayında gözaltına alınan TAYAD'lıların, 9'unun halen cezaevinde olmasına karşı, TAYAD'lıların eylemleri sürüyor. TAYAD'lı aileler, tutsak TAYAD'lıların bırakılması için, imza topluyor, meydanlarda seslerini yükseltiyorlar. İstanbul, Ankara ve Bursa'da her hafta yaptıkları eylemlerle tutuklu TAYAD'lıların serbest bırakılmasını istiyorlar.

Tutuklu TAYAD'lılar için "1000 mektup, 1000 kitap" kampanyası düzenliyor ve çağrı yapıyorlar. 7 Eylül'de İstanbul'da AKP il binasının önünde bir saatlik oturma eylemi yaptılar. 18 Eylül günü ise, Ankara yürüyüşünü başlattılar. Kartal Meydanı'ndan başlayan yürüyüş, Ankara'da sona erecek.

TAYAD'lılar 2000 yılından bu yana 10 kez Ankara'ya yürüdü. Fakat bu kez araçlara binmeden, adım adım yürüyerek ilerleyeceklerini söylediler. Yol boyunca tecridi anlatacaklarını, tutsak yakınlarının bu yolculuğunun nedenlerini herkese duyuracaklarını bildirdiler. Ve devrimci demokrat tüm kişi ve kurumların desteğini istediler.

TAYAD'lıların Ankara yürüyüşü, dergimizin yayına hazırlanmış bir sırada Bolu'da saldırıya uğradı. Polis koruması altında bir grup faşistin saldırısıyla karşı karşıya kalan TAYAD'lılar, kolkola girerek kendilerini korumaya çalıştı. Faşist güruh, polislin TAYAD'lıları çembere aldığı bir ortamda bile taş ve cam şişeleri ile saldırılarını sürdürdü. Bütün bunlar, saldırının organize bir şekilde ve devlet destekli yapıldığını gösteriyordu.

Yürüyüşe katılan TAYAD Başkanı avukat Behiç Aşçı da yaptığı açıklamada "halk, 'PKK'lılar cenaze taşıyor' denilerek provoke edilmiş" dedi. Aşçı, şunları söyledi: "Bolu'ya girdiğimizde taş yağmuru başladı. Polis müdahale etmedi, iki arkadaşımız yaralandı. Kitleyi ne dağıttılar, ne gaz sıkıldılar. Yanımızda yürüttüler. Baştan beri örgütlenmiş bir provakasyon bu."

TAYAD'lılara yönelik provakasyon ve linç girişimleri yeni değil. Daha önceden de Trabzon ve Edirne'de devlet eliyle bu oyunlar tezgahlanmıştı. Bolu'daki bu saldırıyı protesto etmek ve TAYAD'lıları eylemlerinde yalnız bırakmamak gerekiyor.

Hasta Tutsaklara Özgürlük eylemleri devam ediyor

PDD'nin de destekçisi olduğu Hasta Tutsaklara Özgürlük eylemleri her cuma günü yapılmaya devam ediyor. 63 haftayı geride bırakan eylemlerde, "Hasta tutsaklar serbest bırakılsın", "Devrimci tutsaklar onurumuzdur", "Bedel ödedik bedel ödeteceğiz", "Katil devlet hesap verecek" sloganları atılırken, hasta olan tutsakların resimleri taşınıyor.

Eylül ayında yapılan eylemlerde Bekir Şimsek'in durumunun giderek ağırlaştığı belirtildi. Hasta Tutsaklara Özgürlük eylemlerinden sonra devlet Güler Zere'yi serbest bırakmak zorunda kalmıştı.

Taşeronlaştırmaya karşı Mücadeleyi yükseltelim!

Burjuvazi işçi sınıfına saldırıda durdurak bilmiyor. AKP hükümeti, burjuvazinin yönlendirmesiyle “iş sağlığı ve güvencesi” adı altında yeni bir yasa taslağı hazırlığı içerisinde. İsminden de anlaşıldığı gibi, **işçinin sağlığı ve güvenliğini değil, “işin güvenliği”ni düşünüyor** ve taşeronlaştırmanın önünü sınırsızca açıyor.

Taşeronlaştırma, örgütsüzleştirme, düşük ücret ve güvencesiz çalıştırmanın en önemli saldırılardan biridir. Emperyalist özelleştirme politikalarının sonucu olan taşeronlaştırma neredeyse, bütün fabrikalara, işletmelere yayılmış durumda. Hatta sistem, taşeronun taşeronu zincirlemesi şeklinde büyüyerek geliyor. **Amaç; örgütlü işçiyi dağıtmak, parçalayıp bölmek, güçten düşürmek... Sınıfın birlikte hareket etmesini engellemek, örgütlenme zeminlerini dağıtmak... Ve örgütsüzleştirdiği işçilerin üzerinden, yoğun işgücü sömürsünü gerçekleştirerek azami kar elde etmek...**

Taşeron işçisi her türlü sosyal güvenceden yoksun, düşük ücretle çalıştırılıyor. Sigorta dışında herhangi bir sosyal güvencesi yok. Hatta altı aylık, bir yıllık sözleşmeli çalıştırılan taşeron işçilerin, sigorta garantisi de yoktur. Çalıştıkları şirketler parasını vermez, ana şirket sorumluluğu üzerine almaz. Veya ana firma taşeron şirketin sözleşmesini fesheder, olan taşeron işçiye olur. İşinden olur, parasını alamaz, vb... Üstüne üstük, grev ve direnişteki işçilerin karşısına grev kırıcı, eylem kırıcı olarak çıkarılır. Kadrolu işçilerin karşısına ücret düşürücü, çalışma koşullarını ağırlaştırıcı olarak çıkarılır.

En çok iş cinayetleri taşeron çalışanların başına gelir. Tuzla tersanelerinde yaşamını yitirenlerin neredeyse hepsi taşeron işçilerdir.

TİS ve taşeron sistemi

TİS dönemlerinde daha çok öne çıkan, tartışılan ücret maddesi oluyor. Kamuoyuna yansıma biçimi de böyledir. Mesela kamu emekçileri “toplu görüşme”ye gider, ücret oranları yansır basına. Keza metal işkolunda ücret yüzdeleri tartışılır. TİS, ücretler yüzünden tıkanır, ücretlerde uzlaşma sağlanınca sözleşme imzalanır. Bütün işkollarında TİS süreçleri ücret tartışmalarıyla açılır, ücret tartışmalarıyla biter.

İşçi ve emekçilerin neredeyse hepsi, TİS'in bütünüyle fazla ilgili değildir, ücret kısmı onları daha fazla ilgilendirir. Ücretlerin bu denli düşük olduğu günümüzde, işçilerin TİS süreçlerinde ücret kısmıyla bu denli ilgili olmaları normaldir de. Ama bu durum, tek başına ücretlerin düşüklüğüyle açıklanamaz. Sendikacılar TİS süreçlerine tabanı katmazlar. TİS taslağı, taban komiteleri, komisyonları oluşturularak yapılmaz. Durum böyle olunca, tabanda ücret kısmı öne çıkar, sadece ücretle ilgilenir olurlar.

Oysa TİS, sadece ücretler üzerinde yapılan pazarlık değildir. Çalışma ve yaşam koşullarının tüm sorunlarını kapsamalıdır. Adı üzerinde o “toplu iş sözleşmesi”dir.

Elbette ücretler de önemlidir. Ama **her dönemin öne çıkardığı sorunlar, talepler vardır. Bunlar kimi zaman, ücretlerden daha öncelikli bir hale gelir.** Gerçekte ücretlerin yükselişi de düşüklüğü de bu talepleri kazanmaktan geçer. Mesela sosyal haklarda taviz verilmişse (kıdem tazminatı, ihbar tazminatı, ikramiyeler, anlamlı günlerin ücretsiz izin olarak kullanılması vb) “yüksek ücret”in bir anlamı olmaz. Mesela iş güvencesinin olmadığı bir sözleşmede, tek başına ücretlerin iyileştirilmesinin bir kıymeti harbiyesi yoktur. Dolayısıyla TİS'leri sadece ücret artışında ibaret görmemek gerekir.

Bugün için “dönemin en canalıcı sorunu, taşeronlaştırmadır” diyebiliriz. Taşeron saldırısı sonucu sendikalı üye sayısı oldukça azalmıştır. Özelleştirme ilk başladığı yıllarda işbirlikçi sendikacılar işbirlikçi pratiklerine taşeron şirketler kurarak ticaret sendikacılığını da eklediler. Onlar kurdukları şirketler üzerinden ihaleler alarak, konumlarını, yaşamlarını burjuva katına çıkarmaya çalışırken; sendikalı işçi sayısı da giderek azaldı, azalıyor. Onun içindir ki, **bu dönemin gerek TİS taslağında gerekse örgütlenme faaliyetinde, üzerine gidilmesi gereken en önemli alan taşeronlaştırmaya karşı mücadeledir.** Bu en başa yazılmalıdır. Bu konuda yaratılan olumlu örnekler de sözkonusudur. DİSK'e bağlı Dev Sağlık-iş uzun mücadeleler sonucu bazı hastanelerde taşeron işçilerini örgütlemiş, bunu TİS'le taçlandırmıştır.

Belediye-iş'in TİS başarısı

Son olarak, Belediye-iş sendikası İstanbul şubeleri, Anakent Belediyesi ile yaptığı TİS'le, yaklaşık 11 bin taşeron işçisini, kapsam içine aldırmaı başardı. Belediyede kadrolu işçi sayısının 5 bin 275 kişiye düştüğü bir süreçte, 11 bin işçinin kapsam içine alınması oldukça önemlidir. İmzalanan sözleşmede, Anakent Belediyesine bağlı İSTON, İSPAK, Kültür Aş vb çalışan 11 bin taşeron işçi, asıl işveren (yani Anakent Belediyesine) geçecekler. Böylece sendikalaşmanın önü de açılmış olacak. Yine üniversite mezunu olduğu için sendikaya üye olmayan 900 işçinin de sendikaya üye olması maddesi, belediye yönetimine kabul ettirilen maddeler arasında. Anakent Belediyesinde çalışan üniversite mezunları da sendikaya üye olabilecek.

Belediye iş sendikası İstanbul şubeleri, devrimci-demokrat sendika şube başkanları ve işçi temsilcilerinin ısrarıyla, taşeron işçilerin kapsam içerisine alınmasını, TİS sürecinin temel maddesi olarak benimsedi. Ve bunun için kısa süreli iş dururma eylemleri, kitlesel uzun yürüyüşler, Anakent Belediyesinin önünde bekleme vb gibi süreci önden kucaklayan eylemler yaptılar. Yapılan eylemler, belediye yönetimini sıkıştırdı. TİS'de kimi eksik yönlerle rağmen, 11 bin işçinin kapsama alınması, önemli bir kazanımdır. Belediye-iş İstanbul şubeleri, taşeron işçilerin kapsam içine alınmasında ısrarcı olmasaydı, 5275 olan kadrolu işçi sayısı, bir dahaki TİS döneminde (emekli olanlar vb nedeniyle) üye sayısı daha da azalacaktı. Dolayısıyla işçi sınıfının en etkili silahlarından biri olan grev eylemi de etkisiz kalacaktı. Nitekim bazı işkollarında taşeron işçisine güvenen patronlar, grev tehdidinden korkmuyor, hatta sendikayı grev yapmaya teşvik edenler oluyor.

Taşeron işçilerinin örgütlenmesi hayati önemdedir

Metal işkolunda grup TİS dönemi başladı. Ekonomi içinde önemli bir sektör olan metal işkolunda patronlar, taşeron ve esnek üretim biçimlerini devreye sokuyorlar. Her TİS sürecinde, esnek üretim dayatmasıyla masaya oturuyorlar. Zaten neredeyse bütün fabrikalarda esnek üretim fiilen uygulanıyor.

Başta Birleşik Metal-iş olmak üzere, metal işkolunda çalışan devrimci-demokrat öncü işçiler, TİS sürecini omuzlamalıdır. Patronların “esnek üretim”, taşeronlaştırma saldırı ve tehditlerinin önünü kesmeliler. Bunu boşa çıkarmak için savunma psikolojisinden çıkıp süreci önden kucaklamalıdır. TİS taslağında “esnek üretim, taşeronlaştırma olmasın” değil, “esnek üretim ve taşeronlaştırma uygulamaları kaldırılmalı, taşeron işçisi kapsam içine alınmalı, TİS haklarından faydalanmalı”, temel talepler olarak en başa çekilmelidir. Patronların, “esnek üretim”, taşeronlaştırma saldırı araçları, onların elinden çekip alınmalıdır. Elbette kazanım masada olmaz, hiçbir zaman da olmamıştır. Mücadele sokakta kazanılır. Oturup görüşmeleri beklemeden bir mücadele programı oluşturarak sokağa çıkılmalıdır.

Taşeronlaştırma sistemi, sınıf mücadelesine en büyük saldırılardan biridir. Burjuvazi, taşeronlaştırma saldırısıyla işçi emekçilerin örgütlülüğünü dağıtarak örgütlülüğü bitirmeye çalışıyor. AKP hükümeti vasıtasıyla “iş sağlığı ve güvenliği” adı altında çıkarmaya çalıştıkları yeni yasa taslağıyla, taşeronlaştırma saldırısını hızlandırıyor. Bununla birlikte sendikalı işçi giderek azalıyor. Böylece TİS ve grev hakkını ortadan kaldırılıyor. Bütün bunlar, taşeron işçilerinin örgütlenmesinin hayati önem kazandığını ortaya koyuyor. TİS'lerde taşeron işçileri kapsam içine aldırmaı şart kılıyor.

BİR DİRENİŞ, BİR SENDİKACI

"Bizde sendikal hareket içinde sadece uzlaşmacı, diyalogcu ve bürokrat değil, teslimiyetçi sendikal anlayış çoğunlukta. Bizler

mücadeleci bir sendikal anlayışı önümüze koyduk" diyor Tek Gıda İş Genel Başkanı Mustafa Türkel.

Yunanistan Komünist Partisi'ne bağlı Yunanistan Mücadeleci Sendikalar Birliği (PAME) tarafından 17-18 Eylül 2010 tarihinde Atina'da düzenlenen bir toplantıda böyle konuşuyor. Avrupa'nın 15 ülkesinden 40 temsilcinin katıldığı bu toplantıya, Türkiye'den de Mustafa Türkel davet edilmiş. Tekel direnişinin deneyimlerini aktarması için!

Mustafa Türkel de, Tekel direnişinin uluslararası yankısını görerek, bunu bir kez daha kendi çıkarları için kullanmak için, üst perdeden konuşmuş da konuşmuş. **Sanırsınız ki, Tekel işçilerinin mücadelesini satan bir sendikacı değil de, gerçekten de sınıfın çıkarlarını savunan bir sendikacı konuşuyor!**

Direnin içinde olanlar ve onu yakından takip edenler, Mustafa Türkel'i iyi tanır. Onbinlerin karşısında nasıl esp gürlediğini bilirler. Belli ki, Yunanistan'da da kendisini "mücadeleci sendikacı" olarak gösterip esp gürlemiş.

Oysa Mustafa Türkel, Tekel direnişini nasıl adım adım erittiğini, işçilere verdiği sözlerden nasıl kaydardığını ve Tekel direnişini nasıl bitirdiğini anlatabilir sadece. "Uzlaşmacı, diyalogcu, bürokrat, teslimiyetçi" sendikacı tipini, kendi pratiğinde ortaya koyabilir. Tekel direnişinin mücadele deneyimlerini anlatamaz!

Mücadeleden, direnişten yana yüreği atanların, M. Türkel gibilerinden öğrenecekleri bir şey yoktur çünkü. Ancak işbirlikçi sendikacıların Türkel'den öğreneceği çok şey vardır. Koskoca bir direnişin nasıl eritilip satıldığını, en iyi ondan öğrenebilirler.

* * *

Tekel işçilerinin direnişi, Türkiye işçi sınıfı tarihinde önemli bir yere oturdu. Bir çok yönleriyle geleceğe taşınacak, zengin deneyimler bıraktı.

Tekel işçilerinin bu direnişi, sınıf mücadelesi tarihine geçerken, başta Türk İş ve Teggıda İş yöneticileri olmak üzere, işbirlikçi sendikacıların oynadıkları rol de tarihteki yerini alacaktır. Onlar, teslimiyetçilikleri ve direniş kırıkcılıkları ile hatırlanacaklar ve böyle geçeceklerdir sınıf mücadelesinin tarihine.

Esasen **Teggıda İş Genel Merkezi, bu direnişin büyümesini hiçbir zaman istemedi.** İşçiler bütün illerden örgütlenip Ankara'ya geldiklerinde, Mustafa Türkel ve diğer sendika yöneticileri, mecburen yanlarında olmaz zorunda kaldılar. Daha sonra kendisi de bizzat bu durumu itiraf etti. *"Biz bu kadar uzayacağını düşünmüyorduk. İşçiler Ankara'da üç-beş gün kalır gider sandık. Baskıya, kara kışa dayanamazlar diyen düşündük"* dedi.

Tekel direnişinin her geçen gün büyümesinden korkan Mustafa Türkel, bir yandan da bu durumdan yararlanıp, koltuk kavgasına payanda etmeye çalıştı. Onun için işçilerin haklarını elde etmesi değil, kendi kariyerini büyütmek önemliydi. CHP'li-lerle kol kola girip, işçileri kıl çatışmasına yedekleme hesapları yaptı. Fakat sözkonusu olan işçi sınıfının direnişi olunca ve bu direniş giderek büyüyüp tüm işçi ve emekçileri harekete geçirince, burjuva klikler kendi aralarındaki çelişkiyi bir kenara itip, direnişi bitirmede uzlaştılar. Danıştayın 4-C'yi ertelemesi konusunda anlaşmış olmaları ihtimali çok yüksektir.

* * *

Direnin aşama aşama planlı bir şekilde bitirildi. Bunda Mustafa Türkel'in payı büyüktür. Direniş çadırlarını kaldırmak için Türkel ve ekibi, işçilere günlerce dil döktü. *"Dört mahkeme açtık, hukukçular bizden, Danıştay AKP'ye karşı, bizim lehimize karar verecek"* diyerek işçileri kandırmaya çalıştı. Mücadeleyi, yargıçlara havale ettiler ve direnişi, Danıştay kararına endekslediler.

Sonuçta direniş çadırlarını kaldırmak için büyük bir mücadele verdiler. Dağılan bir şeyi tekrar toparlamanın kolay olmayacağını bilerek, planlarını bunun üzerine kurdular ve hayata geçirdiler. Çadırlar sökülürse, direnişi adım adım eriyeceğini tahmin ediyorlardı. Musta-

fa Türkel'in, salt çadırların kaldırılmasına işçileri ikna edebilmek için açıkladığı "eylem takvimleri" ve "eşi benzeri görülmemiş eylem biçimleriyle

geliriz" sözleri hatırlardadır. Fakat bütün bu sözlerin, direnişi bitirmek için söylenen içi boş sözler olduğunu pratik de gösterdi.

* * *

Direnin çadırları söküldükten sonra işçiler kendi başlarına bırakıldılar. Teggıda İş ve Mustafa Türkel, "eylem takvimi"ne sahip çıkmadı. İşçilerin kendi gayretleriyle eylem takvimini örgütleme çabaları da, yine Teggıda İş yöneticilerine takıldı. Türk İş binası, yöneticilerin ihbarı üzerine polis tarafından ablukaya alındı ve işçiler bırakılmı binaya girmeyi, yaklaşamadılar bile. Polisin işçilere saldırısı sırasında ne Mustafa Türkel ne de Teggıda İş yöneticileri yanlarındaydı. **M. Türkel'in polis koruması eşliğinde konuşması ve polis korumasıyla direniş yerinden ayrılması, onun safını yeterince gösteriyordu.**

Aynı Türkel, Yunanistan'da bu demeci vermeden önce, **direnin işçilerini provakatorlülle suçlayacak kadar işi ileri götürmüştü.**

İşte bu Mustafa Türkel, şimdi uluslararası sendika toplantılarına katılıyor ve Tekel direnişinin deneyimlerini aktarıyor(!) Mustafa Türkel, böylesi büyük bir direniş nasıl kırılır, nasıl adım adım bitirilir ve nasıl satılır'ı anlatabilir ancak. Bu konuda zengin bir deneyim ve tecrübeye sahip olduğundan kuşku yoktur.

Kent AŞ işçileri kazandı

İzmir-Karşıyaka Belediye'sine bağlı Kent AŞ'den, belediyenin taşeronlaştırma politikası nedeniyle işten çıkarılan işçiler, işlerine geri dönme hakkını elde ettiler. 30 Nisan 2009 tarihinde işten atılan işçiler, o tarihten itibaren değişik biçimlerle mücadelelerini sürdürmüştü. Geçtiğimiz yıl Ankara'ya da yürüyen ve 32 gün orada direnen işçiler, daha sonra İzmir CHP'yi işgal etmiş ve Tekel direnişi sırasında yeniden Ankara'ya gelmişlerdi. Genel-İş sendikasına bağlı işçiler, Ankara'da direnişlerini sürdürmek isterken, sendikanın geri tutumuyla karşılaşmış ve eylemlerini bitirmek zorunda kalmışlardı. Bu süre içinde işe iade davası açan işçiler, Eylül ayında bu davayı kazandılar. Sendika adına yapılan açıklamada; *"Üyelerimiz davayı kazanmasına rağmen Karşıyaka Belediye'sinde işe başlatılmadılar"* denmiş, bunun üzerine Kılıçdaroğlu ve İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı Kocaoğlu'dan söz aldıklarını, bu işçilerin işe alınacağını bildirdiler.

Kent AŞ işçileri, her ne kadar mahkeme kararı ile işe dönme hakkını kazanmış görünseler de, bu kararın altında, işçilerin aylarca süren mücadeleleri yatıyor. Kılıçdaroğlu ve Kocaoğlu'na bu sözü verdikten de işçilerin mücadelesi ile yarattıkları kitle desteği olmuştur. CHP, Kent AŞ direnişi süresince teşhir olmuş, CHP'li belediyelerin gerçek yüzü açığa çıkmıştır. Bu olay da bir kez daha göstermiştir ki, *"direneler her zaman kazanamazlar fakat kazananlar hep direneler olmuştur."*

İşçi sağlığı alanında AKP dayatması:

AKP hükümetinin başa geldiği günden beri işçi sağlığı ve iş güvenliği konusunda bir takıntısı, inanılmaz bir gayreti ve ısrarı var. Hemen her yıl hatta bazı yıllarda iki defa yasa teklifi, tüzük ya da yönetmelik girişimleriyle konuyu gündeme getiriyorlar.

İlk adımı 2003 yılında çıkarttıkları bir yönetmelikle işçi sağlığı alanını yeniden düzenleme girişimleriyle attılar. Başta Türk Tabipleri Birliği(TTB), Türk Mimar Mühendisleri Odaları Birliği(TMMOB) ve işçi sendikaları olmak üzere gösterilen tepkiler ve Danıştay'ın iptal kararı nedeniyle amaçlarına ulaşamadılar. 2005 yılında aynı düzenlemeleri bir tüzükle yapmaya çalıştılar. Bu girişim de aynı kaderi paylaştı. Bu girişimlerden sonuç alamayınca, yasa tasarısı hazırladılar. Ama bu defa, "tarafaların da görüşünü alıyoruz" görüntüsü yaratmak için meslek odaları ve sendikaların da katıldığı bir komisyon oluşturdular. Ancak katılan kurumların hiçbir önerisini dikkate almadan, aylarca oyalama taktiği izlediler. Buradan da bir sonuç ala-

Sermaye için kar, işçi için can pazarı

mayacaklarını anlayınca, "İstihdam Yasası" denilen torba yasanın içine yerleştirdikleri birkaç maddeyle temel bazı konuları yasalaştırdılar.

2008 yılında, yasalaştırılan bu maddelere dayanarak yeni bir yönetmelik çıkartarak, amaçladıkları bütün düzenlemeleri bu yönetmelikle yürürlüğe koydular. Ancak bu yönetmelik de nisan ayında Danıştay tarafından iptal edildi. Yönetmeliğin iptal edilen maddelerini, Temmuz ayı içinde bir torba yasası içinde geçirip "İş Yasası"nın içine koydular. Böylece Danıştay'ın iptal kararından kurtulmuş oldular. Çünkü düzenleme yasayla yürürlüğe konulduğu için, ancak Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilebilir. Bunun için de, meslek odaları değil, ancak anamuhalefet partisi, yani CHP başvurabilir.

Evet tablo bu kadar kötü ve giderek daha da kötüleşiyor. AKP hükümeti, işçi sağlığı ve güvenliği alanında ısrarla yapmayı düşündüğü değişikliklerle bu tabloyu düzeltmeye mi çalışıyor? Yaşanan pratiklerden ve yapmayı düşündükleri düzenlemelerin içeriğinden bunun böyle olmadığı açıkça görülüyor. Onlar iş cinayetlerinden sonra utanmadan, acılı ailelere "güzel öldüler" diyecek kadar yüzsüz ve işçi düşmanındırlar. O halde bu düzenlemeler konusundaki ısrarları nereden kaynaklanıyor?

Yasa, tüzük, yönetmelik diye başka başka adları olsa da, getirilen düzenlemelerin içeriği aynı. Bu düzenlemeler üç ana başlık altında toplanabilir: **1) Sermayeyi yüklerden kurtarmak; 2) Bu alanda çalışan hekim ve mühendislerin örgütsüzleştirilmesi ve ucuza çalıştırılması; 3) Yeni bir rant alanı yaratmak.**

Sermaye yüklerinden kurtarılıyor

Başbakan Erdoğan, emperyalist tekellere ülkede yatırım yapma çağrısı yaparken, sadece ucuz enerji ya da düşük vergi vaat etmiyor. Asıl olarak, **örgütsüz, hak arama iradesi yok edilmiş, her hangi bir sağlık ve sosyal hakkı olmayan ucuz iş gücü vaat ediyor.** Bu yüzden de tekelleri, işçi sağlığı ve iş güvenliği "kültetlerinden" kurtarmak için, bu düzenlemeler konusunda bu kadar ısrarlı.

Öncelikle, 50'nin altında işçi çalıştıran işverenler, bütün iş güvenliği sorumluluklarından kurtarılıyor. **Türkiye'de faaliyet gösteren işletmelerin yüzde 99'unun 50'nin altında işçi çalıştırdığını ve iş kazalarının yüzde 76'sının bu işletmelerde meydana geldiğini** hatırlatmak bile, bu düzenlemeyle, sermayeye nasıl bir hizmet yaptığını göstermeye yeterlidir.

Düzenlemelerle, işyeri hekimi ve iş güvenliği mühendisinin fabrikada geçirmek zorunda olduğu süreler azaltılıyor. Öyle ki, **işyeri hekiminden, işçi başına yılda üç dakika ayırarak meslek hastalıklarını tespit etmesi isteniyor.** Süreleri azaltılan hizmetin ücreti de o oranda düşeceği için, sermaye büyük bir "yükten" kurtarılmış oluyor. Hatta bu da yetmez diye düşünülmüş olacak ki, işyeri hekimi ve iş güvenliği mühendisini, işyerinde istihdam etme zorunluluğu bile kaldırılıyor. Taşeron bir "Ortak Sağlık Birimi"nden işyeri hekimliği ve iş güvenliği mühendisliği hizmeti satın alarak, bu sorumluluktan kurtulma şansı verili-

İş cinayetleri sürüyor

- ✗ Madenlerde iş cinayetleri bitmek bilmiyor. 22 Eylül'de Balıkesir'in Kepsut ilçesindeki madenin girişinde meydana gelen göçükte 2 işçi ölürken, bir işçi de ağır yaralandı. 25 yaşlarında olan Yılmaz Çınar ve Ramazan Aydoğdu göçük yerinde hayatını kaybetti.
- ✗ Sakarya'nın Pamukova ilçesindeki hızlı tren inşaatında çalışan 20 yaşındaki Fahrettin Tıraş, 22 Eylül'de üzerine demir kalıbının düşmesi sonucu öldü.
- ✗ Yalova'daki Deta tersanesinde çalışan Ufuk Türkan, 27 Ağustos'da cisim çarpması sonucu iş cinayetine kurban gitti. Bu ölümle birlikte tersanelerde ölenlerin sayısı 141'e yükseldi.
- ✗ 13 Eylül'de Arnavutköy'de TEDAŞ'a bağlı bir taşeron şirkette vasıfsız işçi olarak çalışan 31 yaşındaki Erkan Keleş, yüksek gerilime kapılarak öldü. Görevli olmadığı halde arıza tamirine gönderilen vasıfsız işçi Keleş, vincin sepetindeyken yüksek gerilime kapıldı. Çevrede bulunan insanların anlatımına göre ise vinci kullanan şoförün sepeti nasıl indireceğini bilmemesinden kaynaklı müdahale edilemediği öğrenildi
- ✗ İzmir'de İZGAZ'da çalışan işçiler belediye başkanının "iş güvencesi" sözünü tutmaması üzerine direnişe geçtiler. Belediye başkanlığı önünde çadır kurarak direnişlerini sürdüren işçilerin çadırları 18 Eylül'de "kimliği belirsiz" kişiler tarafından işçilerin olmadığı bir sırada söküldü. İşçiler, sonuna kadar direneceklerini açıkladılar.
- ✗ Betesan tersanesinde işten atıldığı için direnişe geçen Zeynel Kızılaslan'ın direnişi iki ayı geride bırakmak üzere. Tek başına direnişini sürdüren Kızılaslan'ı son olarak Çelmer işçileri ziyaret ettiler.

Rakamların dili yetiyor

Tabi ki işçi sağlığı ve iş güvenliği alanını ne kadar gündeme getirilse, hatta yer yerinden oynatılsa yeridir. Şöyle birkaç rakamı sıralarsak bile, bunun böyle olduğu anlaşılır:

2009 yılına ait Dünya Sağlık Örgütü'nün raporuna göre, **Türkiye'de yılda ortalama 170 bin iş kazasının meydana geldiği, iş kazalarında ölenlerin sayısının bin 140, tam iş göremez olarak sakat kalanların sayısının ise 2 bin 850 olduğu belirtiliyor.** Bu rakamlara göre, her 43 saniyede bir iş kazası olurken, her 110 dakikada bir ölümlü iş kazası yaşanmaktadır.

Meslek hastalıkları ise iş kazası gibi gözle görülmeyen "sessiz iş cinayetleri" şeklinde işçileri öldürüyor. İş kazası kadar bile kaydı tutulmuyor. "Türkiye Cumhuriyeti Ulusal İş Sağlığı ve Güvenliği Politikası Belgesi (2009-2013) Raporu"nda, "Bir ülkede meslek hastalıklarının görülme sıklığı çalışan nüfusun binde 4-12'si arasında değişmektedir. Buna göre Türkiye'de 30 bin-100 bin arasında meslek hastalığı beklenmektedir. Ancak SGK istatistiklerine göre 2007 yılında bin 208 meslek hastalığı tespit edilebilmiştir." denilerek bu durum itiraf ediliyor.

Sadece 2010 yılına baktığımızda bile, Bursa'da, Zonguldak'ta, Balıkesir'de Keşan'da onlarca maden işçisi, iş cinayetlerine kurban gitti. Tuzla tersanelerindeki iş cinayetleri de artık kanıksandı. 10 bine yakın kot kumlama işçisi, yakalandıkları silikozis hastalığı nedeniyle teker teker ölüyorlar. Yol, tünel, konut inşaatlarında işçiler, iş cinayetine kurban gidiyorlar. Bu **iş cinayetlerinin büyük bir kısmının üzeri kapatılıyor.** Ancak çok az bir kısmı basına yansıyor. Basına yansıyanlar da magazin haberleri kadar bile gündemde yer edinmiyor.

yor. Ayrıca, işyeri hemşiresi veya sağlık memuru bulundurma zorunluluğu da ortadan kaldırılıyor.

Böylece, çok ucuza kağıt üzerinde bu hizmeti taşeron firmadan alan bir işveren, bu alandaki bütün sorumluluklarından kurtulmuş oluyor.

Hekim ve mühendislere daha ucuza ve daha yoğun çalışma dayatması

AKP hükümetinin hedeflerinden birisi de, iş güvenliği alanında mutlak hakimiyet kurup sermayeyi rahatsız edecek çatlak sesleri önlemek. TTB ve TMMOB, bu alanda çalışan işyeri hekimi ve mühendislerin eğitimi, yetkilendirmesi, denetimi, özlük haklarının korunması vb. konularda yıllardan beri söz sahibi olmuşlardır. Ayrıca alanda yaşanan sorunları dile getirip çözümü konusunda belli bir mücadele yürütmüşlerdir. Alanda çalışan hekim ve mühendisler, alanda yaşanan sorunları bu örgütleri aracılığıyla gündeme taşımışlardır.

İşte yeni düzenlemeyle AKP hükümeti, bu **meslek odalarının bütün yetkilerini elinden alıp alana müdahalesini önlemeye çalışmaktadır**. Böylece alanda çalışan hekim ve mühendisler örgütsüzleştirilip ücret, özlük hakları ve sermayenin bütün dayatmaları karşısında tek başlarına bırakılıp ucuza çalışmaya zorlanacaktır. Daha önemlisi, örgütsüzleşen ve iş güvencesi daha da kötüleşen hekim ve mühendislerin, alanın sorunlarını örgütleri aracılığı ile gündeme taşımaları engellenecektir.

İşçi sağlığı alanında bir “can pazarı” kuruluyor

AKP hükümetinin getirdiği düzenleme, iş cinayetlerini daha da artıracak gibi, iş cinayetleri ve işçi kanı üzerinden sermayeye rant sağlamayı amaçlıyor. Yani büyük vurgun yapacakları bir can pazarı kurmayı hedefliyorlar.

Daha önceki uygulamalarda işyeri hekimlerinin eğitimlerini üniversitelerin desteği ile TTB, iş güvenliği mühendislerinin eğitimlerini ise üniversiteler ve TMMOB'a bağlı mühendis odaları yapıyordu. Yeni düzenleme ile bu eğitimler, 3 bin ile 5 bin lira arasında değişen rakamlarla, bu konuda hiçbir deneyimi olmayan sırf ticari amaçla kurulan taşeron şirketler tarafından yapılacak. Bir çok şirket ve kişi, bu konuda ciddi bir rant alanına kavuşacak.

Mevcut uygulamada, işyeri hekimleri ve iş güvenliği uzmanları, hizmet verecekleri şirketle sözleşme yapıp ücretlerini görev yaptıkları şirketten alıyorlar ve bilimsel olarak belirlenmiş sürelerde işyerlerinde bulunuyorlardı. Yeni düzenlemeyle, işyeri hekimliği ve iş güvenliği uzmanlığı hizmeti “Ortak Sağlık Birimi” denilen taşeron firmalar tarafından verilecek. İşyeri hekimi ve iş güvenliği uzmanları, bu taşeron firmaların elemanı olarak onlar nereye gönderirse orada görev yapacaklar. **İşçi sağlığı ve iş güvenliği hizmetlerinin kalitesi ile beraber işyeri hekimi ve iş güvenliği uzmanlarının ücretleri hızla düşerken “Ortak Sağlık Birimi” denilen taşeron firmalar, büyük bir rant alanına kavuşmuş olacaklar.**

AKP hükümetinin getirdiği düzenlemelerle sermaye, işçi sağlığı ve iş güvenliği hizmetini ucuza sağlarken diğer taraftan da bu alandaki birçok yasal sorumluluğundan kurtarılmış oluyor. İşçi sağlığı ve iş güvenliği hizmetleri zaten çok sınırlı ve yetersizken, kalitesi düşürülüp sembolik hale getiriliyor. Bu da iş kazaları ve meslek hastalıkları şeklinde yaşanan iş cinayetlerinin daha da artacağı anlamına geliyor. Yani yeni düzenlemeyle işçiler için bir can pazarı yaratılırken, sermaye için kar pazarı hazırlanıyor.

UPS işçilerinin direnişi sürüyor

UPS işçilerinin direnişi dördüncü ayını geride bıraktı. İşçiler direnişlerini Kurtköy ve Mahmutbey aktarma merkezlerinde kararlılıkla sürdürüyorlar.

Uluslararası Taşıma İşçileri Federasyonu'nun (ITF) 5-12 Ağustos 2010 tarihlerinde

toplanan genel kurulunda ilan edilen UPS işçileriyle 'Uluslararası dayanışma günü' çerçevesinde Türkiye ve dünyanın pek çok ülkesinde 1 Eylül günü dayanışma eylemleri gerçekleştirildi. Asya, Avustralya, Avrupa ve daha birçok kıtada gerçekleştirilen protestolarda UPS yönetiminin sendika düşmanı tutumu kınandı.

Ağır çalışma koşulları ve düşük ücret dayatmasına karşı TÜMTİS sendikasında örgütlenen işçiler, dört ay kadar önce işten atılmışlardı. Atıldıkları günden beri işyeri önünde direnen işçiler, işyeri önü direnişinin yanı sıra, çeşitli eylem ve etkinlikler de yaptılar. Ayrıca direnişte olan diğer sınıf kardeşlerini ziyaret ettiler. 15 günde bir UPS Genel Merkezi önünde eylem yapmayı sürdürüyorlar.

PDD okurlarının ziyareti

18 Eylül günü Kurtköy direniş çadırını PDD okurları olarak ziyaret ettik. “UPS işçisi yalnız değildir”, “Yaşasın sınıf dayanışması” sloganları eşliğinde çadıra gittik. İşçiler de sloganlarımıza eşlik ederek bizleri karşıladılar. Topladığımız çay, şeker, çeşitli yiyecek ve içecekleri işçilere verdikten sonra, direniş hakkında ve gündemdeki gelişmelere dair konuştuk. Sendikacı olarak işe geri dönene kadar direnişlerini kararlılıkla sürdüreceklerini belirten işçiler, sendikalardan yeterince destek ve dayanışma gelmediğini söylediler. Biz de destek ve dayanışmanın ancak direnişin yaygınlaşmasıyla oluşacağını, çadırda direnmeyi besleyen militan eylemlerin örgütlenmesi gerektiğini belirttik.

UPS işçileri direnişlerini sürdürüyor, destek ve dayanışmayı bekliyor. Direnen işçilerle dayanışmayı büyütmeliyiz!

İşçi direnişleri, protestolar, eylemler...

✓ BES üyesi emekçi memurlar 22 Eylül'de bir saatlik iş bırakarak "eşit işe eşit ücret" talebini dile getirdiler. Ankara, İstanbul, Diyarbakır ve Adana'daki vergi dairelerinin önünde toplanan emekçi memurlar, pankart, döviz ve sloganlarıyla hükümeti protesto ettiler. Çalıştıkları binaların da depreme dayanıksız olduğunu belirten emekçiler, gelir adaletsizliğinin derhal düzeltilmesini istediler.

✓ Bartın'da faaliyet yürüten Rimaks fabrikasında sendikalaştıkları için işten atılan işçiler, 27 Ağustos'ta yol kesme eylemi gerçekleştirdi. 450 işçinin 350'si sendikaya üye olunca patron, 51 sendikacı işçiyi servislerden jandarma zoruyla indirerek işten attığını açıkladı. Bunun üzerine işçiler TEM yolunu trafiğe keserek oturma eylemi yaptılar. Bartın hükümet konağına kadar yürüyen işçiler gerçekleştirdikleri basın açıklamasında sendikal haklarının kabul edilmesini istediler.

✓ Beyoğlu Belediyesi ek hizmet binasında mimar olarak çalışan Özlem Aydın, işçiler tarafından etnik kimliğine yönelik söylenen sözlere tepki gösterdiği gerekçesiyle belediyenin başka bir binasına temizlikçi olarak sürgün gönderildi. Aydın, yaptığı basın açıklamasıyla bu durumu protesto etti.

✓ Paşabahçe Devlet Hastanesi'nde sendikal faaliyetlerinden dolayı işten atılan Türkan Albayrak'ın direnişi hastane bahçesinde sürüyor. Çadırına zabıta ve polis saldırısı yapılan Albayrak'a destek ziyaretleri ve dayanışma eylemleri devam ediyor. Sanatçıların ziyaretleri kısa aralıklarla gerçekleşirken, her perşembe günü ise hastanenin bahçesinde sessiz yürüyüşler gerçekleştiriliyor.

✓ Esenyurt belediyesinde 200 günü aşkın bir direniş sergileyen işçiler verdikleri hukuki mücadeleyi kazanarak işe geri dönme hakkını kazandılar.

KPSS sınavında yaklaşık 350 kişinin tüm soruları doğru cevaplandırması, ÖSYM'nin bütün dengelerini bozan bir skandala dönüştü. Daha önceki KPSS sınavlarında, tüm soruların doğru cevaplanması son derece istisnai bir durumken, son sınavda 350 kişi, üstelik de aralarında akrabalık ilişkisi olan adaylar bunu başarmıştı(!)? Bunun üzerine başlayan tartışmalar, çok hızlı bir biçimde alevlendi.

Ve bir de görüldü ki, en güvenilir sistem olduğu ve hiçbir biçimde usulsüzlük olmayacağı taahhüt edilen ÖSYM sistemi kevgire dönmüş. Kopyanın ve usulsüzlüğün her türlü, tam bir pervasızlıkla yaşanmaktaymış. Çetelerin cep telefonu, gizli kamera ve kulaklıklar ile topluca kopya örgütlemeleri, sınav komisyonunun soruları cemaat örgütlenmesine servis etmesi, sınav odasının her türlü izleme-dinlemeye, binadaki bütün personelin giriş-çıkışına açık olması, soruların daha hazırlık aşamasındayken adaylara pazarlanması vb. son derece rutin olaylar.

Sorun sadece KPSS değil, üniversiteye giriş sınavlarından Tıpta Uzmanlık Sınavı'na kadar lise sonrası eğitim ve kamu çalışmasını ilgilendiren pek çok alanda yapılan sınavlarda benzer kopya ve usulsüzlük olayları ayyuka çıkmış.

Skandal ortaya çıktığında görevlilerin ilk tepkisi olayı örtbas etme çabası oldu. Sınavdan mağdur olanların üzerine gitmesi üzerine, bu defa son derece tekil bir olay olduğu, örgütlü bir kopya faaliyetinin olmadığı iddia edilmeyi çalışıldı. Ancak sökülme tutmadı, tersine yamamak için atılan her adım, sökülme biraz daha büyüttü. Sonuçta sistemin köklerine kadar çürümüş olduğu ortaya çıktı.

Ortaya saçılan bilgiler gösterdi ki, sınavları kazanmak bilgiye değil, paraya ya da cemaat örgütlenmesinde kadrolaşmaya dayanıyordu.

Bunun üzerine ÖSYM Başkanı Ünal Yarımağan'ın görevinden istifa etmesi, ÖSYM'deki 9 görevlinin işine son verilmesi, sınavların ertelenmesi, yeni bir kadro ile, sınavların yeniden hazırlanması son olarak KPSS sınavının Eğitim Bilimleri başlığındaki sonuçların iptal edilmesi gündeme geldi. Bu iptal başka bir sorunu da beraberinde getirdi. Sınavı hakıyla kazanan öğretmen adaylarının da ataması gerçekleşmediği için, binlerce öğretmen adayı ve bu öğretmenlerin ders vermesi gereken onbinlerce öğrenci de mağdur oldu.

KPSS'de kopya skandalı !

Eylül ayı itibarıyla kopya operasyonlarında gözüaltına alınanların sayısı 72'ye yükselirken, KPSS'de, önümüzdeki üç ay içinde yapılması planlanan 11 sınav iptal edildi. Üniversiteye giriş sınavlarının ne olacağı ise henüz belli değil. YÖK, bu sınavlarla ilgili duyuruları daha sonra yapacağını bildirdi.

Rezaletin ayyuka çıkması, ÖSYM Başkanı ve bazı görevlilerin istifa etmesine ya da görevden alınmasına neden olmuştu. Ancak, bu kurumla ve bu sınavlarla doğrudan bağlantılı olan MEB ve YÖK de rezaletin bir parçası oldukları halde, bu iki kurumda hiçbir değişiklik yapılmadı, yapılması da gündeme gelmedi. Zaten ÖSYM Başkanlığına da, türbanın serbest bırakılması konusunda görüşleri bilinen bir öğretim görevlisi getirilerek, ÖSYM'nin çizgisinin değişmeyeceği, bu kurumlardaki kadrolaşmanın aynı biçimde sürdürüleceği de gösterilmiş oldu.

Her şey daha fazla kar için...

Hayatın her alanını, ezbere dayalı bir sınavlar silsilesiyle çekilmez hale çeviren devlet, çıkan her sorunda, eğitimi daha da içinden çıkılmaz hale getiren adımlar atıyor.

Mayıs ayında SBS'lerin kaldırılacağı ve düz liselerin kapatılarak meslek lisesi, ya da Anadolu liselerine çevrileceği açıklandı. Üniversiteye giriş sistemi, artık ikili değil, çoklu bilinmeyen denklemlere dönüştürülerek, hesaplanamaz hale getirildi. Puan sisteminin nasıl yapılacağı, tercihlerin neye göre belirleneceği belli değilken, dersanelerin, özel okulların daha fazla kar etmesinin yolu açıldı.

Artık etrafımızda bir sınavdan "yüzlerce birinci çıkaran" özel okullar, ilk bine iki biner-üç biner öğrenci sokabilmeyi beceren dersanelerin reklamları var. O kadar çeşitlendi ki bu sektör, KPSS'den, LGS'ye, DGS'den üniversiteye girişe, SBS'den muhasebe sınavına varana kadar her alanı kapsıyor. Devletin elinde imkan olsa anaokullara girişe dahi bir sınav koyacak.

Ortaya attıkları yeni bir şey de, 40 yaş üstündekilere üniversiteye gitme imkanındır. Bunun çalışmalarına hız vererek herkesin üniversiteli olması için çaba harcayacaklarını söylüyorlar. Ailelerin çocuklarını okula göndermelerini sağlamak amacıyla "Kardelen" projelerine başvuran MEB ve YÖK, yakında "Koca Çınarlar" adıyla bir kampanya daha başlatabilir. Sistem, daha çok parayı çekmek ve sömürmek üzerine kurulunca, herkesi okullu yapmakta sakınca görmüyorlar.

Üniversiteler saldırıyla açılıyor

YÖK, oluşan bu kaotik ortamı çözemediğinden, yeni sorunlarla da uğraşmak istemediğinden çeşitli önlemler almaya başladı.

İlk adım olarak, bu yıl harçlara zam yapmayacağını duyurdu. Aslında daha öncesinden yaptıkları zamlar, zaten yeni zamma ihtiyaç bırakmayacak kadar yüksekti. Buna rağmen zam yapmayı düşünüyorlardı, ancak öğrencilerin tepkisini almamak için bu zamlardan vazgeçmek zorunda kaldılar.

Atılan ikinci adım ise, üniversitelerdeki "tehlikeli" olabilecek öğrencilere cezalar yağdırılması. Geçtiğimiz ay BDP milletvekili Kaplan'ın verdiği bir soru önergesine verilen yanıtta, yaklaşık 1073 öğrencinin okullarından uzaklaştırıldığı açıkça çıktı. Sorunlar arttığı zaman devletin bulduğu en etkili çözüm, tepki gösterecek kesimleri uzaklaştırmak oluyor.

Üçüncü adımda ise, henüz kayıt aşamasında yeni gelen öğrencileri cendereye almak var. Kayıt olan yeni öğrencilerle tanışmak isteyen ilerici-devrimci öğrenciler, polis-özel güvenlik-sivil faşist kuşatması altında etkisizleştirilmeye çalışılıyor. Diğer taraftan faşist ve gerici örgütlenmeler, büyük bir pervasızlıkla çalışıyor, devletin de desteğini arkalarına alarak yeni gelen özellikle yoksul öğrencileri cemaatlerin ağına çekmeye çalışıyor.

Eğitim sistemi genel olarak çok tartışılan, neresine dokunsan elinde kalan bir konudur. Gencecik insanların yaşamlarının sınavlara dayalı olması, adeta kaderinin 3 saatlik sınavlarla belirlenmesi, eğitim sistemindeki çarpıklıklara ve eşitsizliklere rağmen tüm adayların aynı sınava tabi tutulması, okulların değil dersanelerin öne çıkması, diplomalı işsizliğin dayanılmaz seviyelere yükselmesi gibi unsurlar, gençlerin güvensizlik duygusunu derinleştirir. Ancak herşeye rağmen, en muhalif aydın kesimler bile, ÖSYM'nin hazırladığı tek tip sınav sisteminin en azından sınavda yolsuzluk yapılmasını engelleyen bir sistem olduğunda birleşirler. ÖSYM sınavlarının kalkmasının, eşitsizlikleri derinleştireceği, sınavlarda torpil ve usulsüzlüklerin had safhaya ulaşacağı kanısı yaygındır.

KPSS'de yaşanan skandal, son derece örgütlü ve çok yönlü bir kopya faaliyetinin yürütüldüğünü ortaya koymuştur. Bu durum, sistemin hiçbir noktasında güvenilir bir unsur olmadığını, geniş kitlelerin gözlerinin önüne sermiştir. Eğitim ve öğretimin paralı hale getirilmesinin, ezberci eğitim sisteminin, işçi-emekçi çocuklarına üniversite-memurluk-iş olanaklarının kapatılmasının, parayı verenin üniversiteye-işe girmesini sağlamanın ulaştığı son noktadır bu skandal.

Buna karşı mücadele de en üst noktadan yürütülmelidir. KPSS sınavının kaldırılması ve üniversiteden mezun olan öğrencilerin atamasının koşulsuz yapılması; üniversite sınavının kaldırılması ve liseyi bitiren öğrencilerin istedikleri bölüme girebilmesi; ÖSYM ve YÖK'ün artık tarihin derinliklerine gömülmesi; parasız-eşit-bilimsel eğitim olanaklarının işçi-emekçi çocuklarına da sağlanması gibi talepler, önümüzdeki dönem öncelikli mücadele talepleri olmalıdır.

Okullar sorunlarla açıldı

Yeni eğitim ve öğretim yılı, 20 Eylül'de açıldı. 16 milyona yakın öğrenci ders başı yaptı.

Okulların açılmasıyla birlikte, sorunların azalması bir yana, daha da katmerlenerek büyüdüğü görüldü. Kayıtlarda alınan paraların miktarı yükseldi. Öğretmenlerin atanmaması nedeniyle öğrenciler, öğretmenlik görevini de yerine getirmeye başladılar.

Sorunların en başında öğretmen açığı geliyor. MEB açık olmadığını söylemesine rağmen, 200 bine yakın öğretmen atanmayı bekliyor. İlkokul öğrencileri, öğretmen olmadığından birbirlerine öğretmenlik yapmak zorunda kalıyor. Okulların fiziki ve mimari şartları, öğrenci kayıtlarından alınan haraçlarla düzeltiliyor. Kayıt parası veremeyen veliler "*çocuklarınız tuvalet temizleyebilir*" denilerek tehdit ediliyor. Devlet okullarında laboratuvar, kütüphane, spor salonları, tiyatro salonlarından vb bahsetmek ise, hayal dünyasında yaşamak gibi bir şey.

Öğretmenlerin ücret seviyeleri hala yeterli değilken, sözleşmeli öğretmenlik statüsüyle bu ücret baremi daha düşük tutuluyor ve öğretmenler birbirleriyle rekabete zorlanıyor.

Okula çocukların gönderilmesi için kampanyalar düzenleyen devleti, yine kendi rakamları yalanlıyor. Milli Eğitim Bakanlığı Nimet Çubukçu'nun yaptığı açıklamayla, 2008-2009 döneminde 92 bin kız çocuğu okula kayıt yaptıramadı. "Kardelen Ayşe"leri kendi faşist propagandalarına alet edenler, gerçekleri gizleyemez hale geliyorlar. Eğitim-Sen'in yaptığı araştırmaya göre ise, 1999-2005 yılları arasında 436 bin çocuk ilköğretimi tamamlayamadan okulunu bırakmak zorunda kaldı. 2009 yılında kız çocuklarının yüzde 64'ü, 9. sınıfta okuldan ayrıldı. 2009'da her okul açıldığı gün, 2 bin çocuk okulu terk ederken, Doğu Marmara'da ve Kürt bölgelerinde, 14-17 yaş arası liseye gitme oranı, yüzde 44 ile yüzde 78 arasında.

Eğitim-Sen okulların fiziki durumuyla ilgili de bir araştırma yayınladı. Araştırmaya göre eğitime bütçeden ayrılan pay, her geçen yıl düşürülüyor. Okulların yüzde 78'i ödenek sıkıntısı çekiyor. Yani bu okullarda öğrenciler ısınamama, elektriksiz ve susuz kalmayla karşı karşıya. Öğretmenler, velilerle para pazarlığına girmek zorunda kalıyorlar. Hiç sorunu olmayan okul ise, yüzde 10'ları geçmiyor. Bu okulların da işçilerin ve emekçi çocuklarının eğitim gördükleri okullar olmadıkları çok açık.

Televizyonlardan, gazetelerden "*sizden kayıt parası isteyenleri ihbar edin*" çağırısı yapılırken, bir yandan da bu durum teşvik ediliyor. Okullarda kayıtlar 300 liradan başlayarak okulun düzeyine göre milyarları buluyor. Veliler bu kayıt paralarını ödeyebilmek için borçlanıyor. Buna okula hazırlık masrafları da eklendiğinde, milyarları bulan harcamalarla karşı karşıya kalınıyor.

Liselerde paralı eğitimin yanı sıra gerici ve yoz eğitim her yıl müfredat değişiklikleriyle dayatılıyor. Okul kitapları yeni eklemelerle değiştirilirken, neredeyse kağıt mendil kullanır gibi kitaplar kullanılıyor ve atılıyor.

Bir yandan kopya skandallarıyla anılan YÖK ve ÖSYM, diğer yanda ilk ve ortaöğrenimin içler acısı durumu... Öğrenci, öğretmen ve veliler bir kısıp altında... Bu kısıp parçalayacak olan örgütlü gücümüzdür!

Tophane'de "mahalle baskını"

Tophane'de "mahalle baskını" 24 Eylül akşamı, İstanbul Tophane'de, beş ayrı sanat galerisinin aynı anda açılışı yaklaşık 20 kişilik bir grubun saldırısına uğradı. Grup hazırlıklıydı:

Ellerinde taşlar, sopalar, hatta gaz bombası vardı. Tophane'de birbirine çok yakın noktalarda açılışı yapılan galerilerin hepsine sırayla saldırdılar; son geldikleri yerde açılışa gelen ziyaretçileri tartaklayarak camları indirdiler.

İstanbul Valisi hemen açıklama yaparak saldırganları savundu: "Açılışa gelenler yola taşmışlar, yoldan geçemeyenlerle tartışma çıkmış." Ve standart cümleyi de arkasına ekledi: "Münferit bir olay!"

Sonrasında günler boyunca televizyonlarda Tophane'nin değişen dokusu, Taksim'den aşağıya inen zengin-aydın-içki içen kesimler ile Tophane'de süren içe kapalı yaşantının yarattığı çelişkinin patlaması üzerine tartışmalar yürütüldü.

Tophane'nin "dokusu"nu en iyi bizler biliriz. 1 Mayıs'ta aynı mahalle, devrimcileri dövmek için sopalarını taşlarını hazırlar, dükkanların içine saklar. Devrimciler "mahalleli"nin saldırısına uğrarken, kimse Tophane'nin "içe kapalı yaşantısı" üzerine tartışmaz. Ama elbette ki, bir saldırıya sessiz kalındığında, ünlü hikayedeki, komünistler, devrimciler giderken sesini çıkarmayan, sıra kendisine geldiğinde ses çıkartacak kimse kalmayan Alman papaza da sıra gelecektir.

Yaşanan da budur. Tophane'de çöreklenmiş bulunan gerici-faşist grup, referandum sonuçlarından da güç alarak, saldırılarını bir üst boyuta çıkartmıştır. 1 Mayıs'ta devrimcilere saldırdıkları için övülmenin, arkasına devlet desteğini almanın avantajını kullanmaktadırlar.

Tophane'deki saldırı "mahalle"nin değil, gerici-faşist çetelerin, "kendinden olmayan herkese" düşmanlığının bir sonucudur. Ve hakettikleri cevabı almadıkça, yeni saldırılar düzenlemeleri de olasıdır.

Gözaltılar, baskılar sürüyor

- ✓ Kızıl Bayrak gazetesi Yazışları Müdürü Ayten Özdoğan, 18 Aralık 2009 tarihli Kızıl Bayrak dergisinde yayınlanan yazılarda PKK propagandası yaptığı gerekçeyle 1 yıl 3 ay hapis cezasına çarptırıldı.
- ✓ DİSK Genel Başkanları'ndan Kemal Türkler'in öldürülmesiyle ilgili mahkeme Bakırköy Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülmeye devam ediyor.
- ✓ ESP'ye İstanbul Gülsuyu, Okmeydanı ve Gazi Mahallesi'nde polis tarafından baskın yapıldı. Sabah saatlerinde gerçekleştirilen baskınlarda 14 kişi gözaltına alındı. Ayrıca ESP'li Metin Külekçi, 2005'te bir mitingte slogan attığı için örgüt üyeliği ile yargılandı. Külekçi, bindiği belediye otobüsünde 24 Eylül'de gözaltına alındı ve tutuklandı. Aynı mitingde slogan attıkları gerekçesiyle 8 kişi hakkında daha dava açılmıştı.
- ✓ 21 Eylül'de Devrimci Karargah isimli örgütle bağlantılı oldukları gerekçesiyle SDP ve TÖP üyelerinin evlerine, parti binalarına düzenlenen polis baskınlarında 18 kişi gözaltına alındı. Gözaltına alınanlar 24 Eylül'de mahkemeye sevk edildiler. Gözaltına alınanlara destek vermek amacıyla aynı gün Barbaros parkında bir basın açıklaması gerçekleştirildi.

Gülsuyu'nda festival

Gülsuyu-Gülensu Güzelleştirme Derneği 4-5 Eylül tarihleri arasında festival düzenledi. PDD okurları da festival alanında stant açtı.

İlk gün referandum konusunda bir panel gerçekleşti. Yaklaşık 60 kişinin katıldığı panele toplam üç panelist katıldı. PDD adına yapılan konuşmada boykot çağırısı ve nedenleri anlatıldı. Daha sonra Gülsuyu son duraktan festival alanına kadar bir festival yürüyüşü gerçekleşti. Yürüyüş boyunca "Yaşasın Devrimci Dayanışma", "Yıkımlara Geçit Vermeyeceğiz", "Biji Bratiya Gelan" solganları atıldı.

Yerel sanatçıların konserinin ardından Gece Tutuştu Müzik Grubu sahne aldı. Ardından Hasan Sağlam ve Burhan Berken gibi sanatçılar da dinletiler sundular. O gün çekilen halaylarla festival son buldu. Festivalin ikinci günü ise, yoğun yağış nedeniyle festival tertip komitesi tarafından iptal edildi.

Sularımızı kapitalist

HES'e karşı mücadele, emperyalizme karşı mücadeledir

İlk tepki ve duyarlılıklar bu acımasız doğa talanı üzerine açığa çıksa da, kısa bir sürede asıl meselelerin "suyun ticarileştirilmesi" olduğu anlaşıldı.

HES karşıtlığı da, doğadaki yarattığı tahribatın ötesinde "özelleştir-

me karşıtlığı" üzerinden olmalıydı. HES'e karşı mücadelenin yükseldiği aynı günlerde patlak veren TEKEL DİRENİŞİ, her iki mücadelenin aynı eksen üzerinden yürütülmesi gerektiği gerçeğini ortaya koydu. İlk günlerde "Tekel meselesiyle derelerin ne alakası var" diyenler, süreç içinde gördüler ki, mesele özelleştirme meselesiydi. Emperyalizmin ve yerli işbirlikçilerinin azami karı elde etmek için, tüm doğayı tahrip etme pahasına her şeyi tekellerinde toplama meselesiydi.

Bugün emperyalizmin ve işbirlikçilerinin yeni gözdesi, enerji ve sudur. Enerji kaynaklarını ele geçirmek, en büyük amaçları haline almıştır. Yeni emperyalist savaşın tam da bu kaynakların bulunduğu Ortadoğu-Kafkaslar bölgesinde yoğunlaşması boşuna değildir. Sadece petrol ve doğalgaz gibi enerji üreten hammaddeleri değil, canlıların yaşamındaki temel madde suyu da ele geçirme savaşındır bu. "Su savaşları" esasında uzun bir süredir başlamış bulunmaktadır. Önümüzdeki yıllarda bunun daha da artacağı beklenmektedir.

Elbette mesele, sadece enerji elde etme meselesi değildir. Öyle olsa, Türkiye gibi bol güneşli ve rüzgarlı bir ülkede, bu kaynaklar neden kullanılmaz? Örneğin başvurusu yapıldığı halde, proje ruhsatı bekletilen "Rüzgar Gülleri" öylece durmaktadır. Bir Akdeniz ülkesi olan ülkemizde, rüzgar, hiç bitmeyecek ve doğayla barışıklığı, yenilenebilirliği açısından muazzam bir enerji kaynağıdır. Keza güneş de öyle. Güneş enerjisiyle ilgili teknoloji son derece gelişmiştir. Bu gün çöllerde kurulu kilometrelerce uzanan güneş enerji panelleri aracılığıyla, güneşten elektrik enerjisi üretilmektedir. Kimi Avrupa ülkelerinde çatılara kurulu güneş enerji panelleriyle, tüm kentin enerji ihtiyacının karşılandığı örnek sistemler kullanılmaktadır. Yine "deniz yılanı" diye adlandırılan bir sistemle, deniz ve okyanuslarda dalgalardan elektrik üreten sistemler kullanılmaktadır.

Bütün bunlar, doğayı tahrip etmeden enerji elde edileceğini ortaya koymuşken, Türkiye gibi emperyalizme bağımlı ülkelerde, tekellerin çıkarları her şeyin üzerinde tutulduğu içindir ki, HES veya Nükleer Enerji Santralleri gibi doğayı tahrip eden enerji santrallerine yönelmektedir.

Türkiye'de yetkili kurumlarının verilerine göre % 35 kaçak elektrik kullanımı vardır. Gerilim hatlarındaki bakım-onarım eksikliklerinden doğan enerji kayıpları, yine % 30 civarında tarif edilmektedir. Hal böyleyken tüm Karadeniz bölgesinde yapımı planlanan 700 civarındaki HES ve onlarca baraj ile üretilmesi beklenen elektrik, ihtiyacın % 5'ini ancak karşılayabilecek düzeyde görülmektedir. Bu rakamlar

bile kendi başına niyetin elektrik üretimi olmadığını görmeye yeterlidir.

Asıl amaç, yamaçlarıyla birlikte 49 yıllığına dereleri kaynağından itibaren HES şirketlerinin kamusal alanına vermektir. Bu şirketlerin hissedarları da büyük oranda yabancıdır.

Bu şirketlere danışmanlık hizmeti veren kimi kurum ve kişilerin konuya ilişkin raporları incelendiğinde, çok ciddi sıkıntılara işaret ettikleri görülmektedir. Bunlardan en çarpıcıları ise "...tek tek kurulacak HES'lerde üretilen elektriğin ulusal hatlara bağlantısının hangi yöntemle yapılacağı, güzergah-taki ormanlık alanların ve yerleşim yerlerinin ne olacağı yönünde kapsamlı bir çalışmanın olmaması..." üzerinedir. Ayrıca inşaat esnasında oluşacak molozların dere yatağına dökülmesi, ormanın traşlanması, deredeki debinin hangi mevsim normalleri üzerinden değerlendirileceği vb. pek çok konu, uygulamada yönetmeliklere aykırılıklar taşımakta ve bunlar üzerine denetleme yapacak kurumların tanımlanmamış olması gerçeği sırtıtmaktadır. Her zaman olduğu gibi çaldıkları minareye sonradan bir kılıf uydurmak niyetindedirler. Ama yağma yoktur.

HES'ler kitlelerin mücadelesiyle yıkılacaktır

HES'lere karşı mücadelede oluşturulan "Derelerin Kardeşliği Platformu" devrimci demokrat kişi ve kurumların iradi bir çabasıyla kuruldu. Kuruluşundan bu yana önemli eylemlere imza attığı bir gerçektir. Buna karşın kendiliğindenciliği aşabildiği de söylenemez. Hareketin yumuşak karnını da bu oluşturmaktadır. Keza bu alışkanlığa bağlı olarak kimin ne düzeyde ve neye dayanarak sözcülüğünü yaptığı belli olmayan bir temsil biçimi şekillenmiştir. Oysa bu topraklar, bu tarz yaklaşımların nelere yol açtığını ve mücadeleye ne denli zararlar verdiğini bizzat yaşamıştır. O yüzden bu duruma hızla son verilmelidir.

Platformun mücadele anlayışı; fiili kitle mücadelesi gibi şekillenmekte ise de, hukuk eksenli mücadele anlayışına haddinden fazla önem atfedilmektedir. Bu güne kadar ülke genelinde HES'lere karşı 70 civarında "Yürütmeyi Durdurma Davası" açılmış ve hemen tamamında durdurma kararı çıkartılmıştır. Buna karşın yakın zamanda meclisten geçmiş olan yeni Madencilik Yasası ile korumaya alınan yerlerin statüsü değiştirilmiş ve yağmaya açık hale getirilmiştir. Bu, bugüne kadar İdari Mahkemelerden çıkan durdurma kararlarının hukuki dayanağını ortadan kaldırmaya dönük ciddi bir yönelimin ifadesidir. Yine referandumda oylanan maddelerden 125. maddede yapılan değişiklikler, İdari Mahkemelerin yetkilerini "yerindelik" kıstası ile sınırlandıracak görülmektedir.

Ve bu süreçte görülmüştür ki; bir HES Projesi için mahkemeden alınmış olan 4 ayrı durdurma kararına rağmen, faaliyetler devam etmiştir. Ne zaman ki halk, şantiyeyi basmıştır, karar ancak o zaman ilgili kurumlarca uygulanmak zorunda kalmıştır. Şavşat'a bağlı Meydancık Nahiyesi'ndeki Diyoban HES bunun örneğidir. Burada görülmesi gereken, yasaları çıkaranlarla dereleri satanların aynı olduğudur. Ve mücadelenin sınırlarını, kanunların değil, her koşulda meşruluğun belirleyeceğidir. Kazanmanın yegane yolu budur.

2500 bitki çeşitliliğini barındıran yaylalarıyla, dağlarından süzülen dereleriyle, dışları sızlatan buz gibi sularıyla... "küresel ısınma"dan en az etkilenen ve dünya üzerinde sadece 25 bölge için tanımlanabilen "yaşanabilir"lik özelliği taşıyan Doğu Karadeniz'in dereleri emperyalizme peşkeş çekiliyor.

Herşeye satılabilirliği üzerinden değer biçen kapitalizm için, bu derelerin kıyısında yaşayan insanların, bu suların mera, çayır ve tarlalara kattığı hayatın, yabanıl ve evcil hayvanlar için vazgeçilmezliğinin bir önemi yoktur.

85-87 yıllarından başlayarak sessiz sedasız satışı yapılan derelerin çılgınlığını, bir kaç yıl önce Rize'de, Fırtına Vadisi'nde duyduk ilk olarak. Ve gidecek çok daha gürlü bir şekilde yükselmeye başladı çılgınlıklar.

HES'ler derelerin suyunu, ölüm griliğine çevirdi

Türkiye genelinde 2000'li rakamlara ulaşmış olan HES (Hidro Elektrik Santrali) projesinin, yaklaşık 700'ü Karadeniz bölgesinde bulunuyor. Bunlardan 170 tanesiyse Artvin'de.

HES'ler "Baraj Tipi" ve "Nehir Tipi" olmak üzere iki biçimde tanımlanıyor. "Baraj tipi"nin doğa üzerinde yarattığı tahribat, "nehir tipi" HES'lere göre çok daha yıkıcı olmakla birlikte, neredeyse çoğunun yapımı tamamlanmış durumda. Ve ne yazık ki, müdahalede pek çok açıdan geç kalındı.

"Nehir Tipi" HES'lerde ise, doğanın kılcal damarlarına bentler kuruluyor. Kendi içinde "açık sistem" ve "boru tipi" olarak adlandırılan "nehir tipi" HES'lerin, "açık sistem" olanı, görece doğayla daha barışık duruyor. Boru tipi HES'lerde ise, yüzde 20 "can suyu" (gerçekte "can çekişme suyu") sözümlüne bırakılmak kaydıyla, deredeki su, tünele alınarak belirlenen "kota"ya ulaştırılınca, yine kapalı boruyla buradan santrale akıtılıyor. Santralden çoğu yerde 50 metre sonra, yeni bir boruyla bir sonraki santrale taşınmak üzere, aynı işlem tekrarlanıyor denize kadar.

Yörede uygulanan yerlerde yapılan incelemelerde, bırakılan % 20 suyun, dere yataklarına dökülen moloz yığınları arasında kaybolduğu görüldü. Projenin uygulandığı yamaçlardaki ormansız dokunun kaybolması bir yana, toprak yapısının yerini tamamen ölüm griliğinde taşıyan bir tabakanın aldığı söyleniyor. Ve asla eskisi gibi olamayacağı da...

sömürüye terketmeyeceğiz!

Halk sularına sahip çıkıyor

Fakir Baykurt'tan duymuşsunuzdur "Efkar Tepe-si"ni. 2009 Temmuz başlarında 40-50 kişilik bir toplantı gerçekleştirdik Efkar Tepe'sinde. Burada yaptığımız tartışmaların sonunda, konuyu takip etmek için bir komite kurulması, komitenin konu üzerindeki yanlış bilgileri ayıklamak, bilgi kirliliğini ortadan kaldırmak için araştırmalar yapması ve sürece müdahalede bulunmak için araçlar şekillendirmenin adımlarını atma gibi görevler belirlendi.

Birkaç gün sonra doğa, çağrımızı doğrularcasına acı bir yanıt veriyordu. 15 Temmuz 2009'da "dere ıslahı" adı altında bentlerle boğulmaya çalışılan Tigrat Deresi 5 can aldı Şavşat'tan.

Bu konuda yaptığımız basın açıklamasının ardından "Deniz Feneri" gelmez mi! Araç anında fısıflarla yeniden süslendi. Hükümet Konağı önünde gerçekleşen olayda sürücü ve "Deniz Feneri" görevlileri, aracı terkedip çareyi polise sığınmakta buldular. Ardından da polis korumasında Şavşat'ı terketmek zorunda kaldılar.

İlk adım Şavşat'ta HES'lerle ilgili bir panel örgütlemek oldu. Bir yandan panel hazırlıkları sürerken, diğer taraftan oluşan hareket, Karadeniz'de daha önce faaliyete geçen "DERELERİN KARDEŞLİĞİ PLATFORMU" adını benimsemişti. Panele katılım istenen düzeyde olmamakla birlikte, başlangıç için fena değildi. Asıl olarak içerik yönünden doyurucuydu ve katılanların bilinçlenmesine katkı sundu.

Kış boyu sınırlı sayıda kişilerle yaptığımız platform toplantıları, doğanın uyanmasıyla birlikte yerini yoğun köy toplantılarına bıraktı. Pilot seçtiğimiz iki vadi boyunca, katılım 25'le 150 arasında değişen, kimi köy kahvesinde, kimi köy okulunda, kimi camide, çeşitli toplantılar gerçekleştirdik. Bir dizüstü bilgisayar ve projektör yardımıyla, İstanbul'daki Şavşat Derneklerinin gerçekleştirdiği paneldeki görüntü özetlerini gösterdiğimiz ve çeşitli konuşmalar yaptığımız yaklaşık 20 köy toplantısı düzenlendi. İlgi ve sahiplenme oldukça yoğundu.

Şavşat'ta "bildirimde bulunmadan" gerçekleştirilen ilk basın açıklaması, yine Şavşat Derelerin Kardeşliği Platformu ile oldu.

Şavşat köylerinden VELİKÖY'de geleneksel olarak düzenlenen karüstü güreşlerinde, kurduğumuz standta açtığımız pankartı, önce dernek yöneticileri, sonra jandarma komutanı indirtmek istedi. Karşılığında: "Biz indirmeyeceğiz, indirmek istiyorsanız buyurun gelin" cevabını aldılar.

Sonrasında Susuz Köyü'nde düzenlenen "HES Bilgilendirme Toplantısı"nı protesto etmek için Platformun çağrısıyla Susuz'a çevre köylerden 300 kişiyle gittik. Belirlediğimiz taktik, seçtiğimiz 4 temsilcinin içeri girip gerekçeleri bildirerek toplantıyı protesto ederek çıkması, bu sırada kitlenin dışarıda beklemesiydi. Yol boyu jandarma arabaları durdurdu ve kontrol yaptı, cezalar yazdı. Toplantı alanına bizi alma-

maya çalıştılar. "Pankart açamazsınız, dövizleri açamazsınız" şeklinde müdahalelere rağmen, biz döviz ve pankartları açtık. Jandarma komutanı, kitleye dönük "elinizdeki dövizler için para cezası keseceğiz" şeklinde duyuru yapınca ve isim listesi hazırlamaya başlayınca, bizde; "arkadaşlar kimse adını vermesin" diye anons yaptık. Baştaki dövizleri aldık ve jandarmaya, "bizler platform yöneticileriyiz, bizim isimlerimizi alın, yazacağınız cezalar kanunsuzdur" dedik. Bu tavır, ilk başta tereddüt yaşayan katılımcılar için ciddi bir güven yarattı. Ayrıca daha sonraki eylem ve etkinliklerde de fiili bir alışkanlığa dönüştü ve dilden dile yayıldı. Bir yandan dışarda megafonla arkadaşlarımız kitleye dönük konuşmalar yaparken, diğer taraftan biz de içeri gidip toplantıya müdahale ettik. Müdahalemiz üzerine bir anda alkış seli koptu ve aynı sel; "Bizler Şavşat Derelerin Kardeşliği Platformu olarak toplantınızı ve burada halka rağmen alacağınız kararları tanımıyoruz. Bizim satılık bir damla suyumuz yoktur ve platformun çağrısıyla, tüm arkadaşları toplantıyı terketmeye çağırıyoruz" sözlerimizle dışarıya aktı. Doğrusu yaptığımız şeyin anlamını dışarıya coşkuyla akan seli görünce daha iyi anladık.

Bu dönem, 25 Nisan'da İstanbul'dan Prof. Dr. Fuat ERCAN ve Beyza ÜSTÜN'ün yanı sıra Artvin Barosu Avukatlarından Bedrettin KALIN ve Derelerin Kardeşliği Platformu Genel Koordinatörü Eğitimci Mehmet GÜRKAN'ın panelist olarak katıldığı çok başarılı bir panel gerçekleştirildi.

Yine geçen yıldan başlayarak yürüttüğümüz imza kampanyası devam etmekteydi. Bu süre içerisinde sayısız basın açıklaması, birçok köy toplantısı, HES'çilerin toplantılarına yaptığımız baskınlar gerçekleşti. Her defasında daha da bilerek, öğrenerek, dersler çıkararak geliyordu hareket.

Bu çalışmaları taçlandırmak üzere sel katliamının yıldönümü olan 15 Temmuz'a denk gelecek büyük bir miting düzenlemek için harekete geçtik. Afiş cezaları, pankart cezaları yine devam etti tabi. İlçe merkezi ve köylerde araçla anonslar yaptık. Yine öteden beri söylediğimiz; "platformu besleyecek ve genişletecek şekilde vadi ve köy komiteleri oluşturalım" şeklindeki önerilerimiz, bu süreçte kısmen hayat buldu.

Aynı dönemde Şavşat Veliköy'de HES Şirketince gerçekleştirilecek toplantı, 400 kişilik bir grupla basıldı. Bu defaki taktik toplantıyı yaptırmamaktı. Yetkililere, "halkın tepkisi üzerine bölgede HES yapımının istenmediği anlaşıldığından ve bölge halkı toplantıya katılmadığından toplantı yapılamamıştır" şeklinde tutanak tutturuldu. Ayrıca HES'çilere, "bir dahaki gelişinizde bu kadar hoşgörülü olmayacağımızdan emin olun" şeklinde uyarılar yapıldı.

80 öncesi Şavşat'ta yapılan en kalabalık mitingin 13 bin kişilik bir katılımı ile gerçekleştiğini hatırlatmak mitingin başarısını görmek açısından önemli olacak-

tır. 80 sonrası en çok göç veren yerlerdendir Şavşat. Yanı sıra 30 yıllık suskunluğun yarattığı uyuşukluk, duyarsızlaşma vardır. Buna karşın 15 Temmuz sabahı 5 bin kişi sel gibi aktı Şavşat sokaklarında. Baston yardımıyla zar-zor ayakta durmaya çalışan dedelerimizin, yüzündeki kırışıklıklara, bükülmüş bellerine ve yakıcı Temmuz sıcaklığına rağmen "Canımızı Veririz Suyumuzu Vermeyiz!" diye haykıran nenerimizin kol kola yürüyüşleri, gözpınarlarımızda biriken coşkun damlaları açıklıyordu.

Tıpkı Derelerin Kardeşliği gibi Giresun'dan, Sanoz Vadisi'nden, Fırtınadan, Kemalpaşa, Hopa, Borçka'dan, Murgul'dan, İspir'den, Yusufeli Meydancık ve Ardanuç'tan gelen kardeşlerimiz de örülen mücadelenin kararlılığını ve gücünü ortaya koyuyordu.

Miting sonrası 300 kişilik katılımı Meydancık'taki Diyoban HES'e jandarmanın engelleme çabasına rağmen baskın gerçekleştirildi. Ve Kaymakamdan, mahkemenin durdurma kararının uygulanacağı sözü alınması üzerine ayrıldılar.

Bundan 3 gün sonra Ardanuç Mitingi gerçekleşti. Oradan dönüştü, yol üzerinde Tepeköy sınırları içerisindeki bir HES şantiyesi 50 kişilik bir grupla "ziyaret" edildi! Fiili müdahaleyle çalışma durduruldu. Firma yetkilisi, jandarmayla birlikte geldi. Bizi inşaat alanından çıkarma niyetiyle gelmişlerdi, ama bizim müdahalemiz sonucu tutulan tutanakla, firmanın ruhsatsız inşaat yaptığı belgelendi ve mühürlendi.

Sonrasında Artvin'de düzenlediğimiz basın açıklamasının ardından, Ardanuç ve Şavşat eksenli toplanan yaklaşık 10 bin imza, valiliğe yapılan yürüyüşün ardından oluşturduğumuz 5 kişilik heyetle valiliğe teslim edildi.

Sonbaharın gelmesiyle büyük şehirlerden tatilini geçirmek için memleketine gelmiş olan insanların dönüşü hızlandı. Doğa kış uykusuna girmek üzere...

HES şirketleri de bunu bekliyor zaten. İlkbahardan itibaren gelişen ve giderek kitleselleşen mücadelenin uykuya yatan doğa gibi sakinleşeceğini düşünüyorlar. Tıpkı doğa gibi bizim de kış uykusuna girmemizi bekliyorlar. Tatilcilerin dönüşüyle birlikte kitle desteği azaldığı düşünülen mücadelenin etkisini yitirmesinden medet umuyorlar.

Ama değil kış uykusu, Karadeniz 2010 baharında 30 yıllık kan uykusundan uyanmıştır bir kere! 7 den 70'e halk, her kesimden insanla biraraya gelmiş, suların sahip çıkmaktadır!

**Şavşat Derelerin Kardeşliği Platformu Üyesi
PDD Okuru**

Anayasa referandumunu sonrasında ikinci “Kürt açılımı” başladı. Hatırlanacaktır geçen yıl bu aylarda, Kandil ve Mahmur’dan gelen grupların Habur’dan girişiyle birlikte, büyük bir gürültü kopmuş ve AKP’nin “Kürt açılımı” daha işin başında çökmüştü. O gün törenle karşılanan gruba, daha sonra davalar açılmış, bir kısmı tutuklanmış, bir kısmı da yeniden Mahmur’a dönmüştü.

Şimdi ikinci Kürt açılımı ile karşı karşıyayız. Bu kez her şey daha açık ve aleni yapılıyor. Sadece BDP ile görüşülüyor, Öcalan’dan Barzani’ye herkesle görüşülüyor. Hatta Kandil’le görüşmek bile konuşuluyor.

Referandumdan bu yana öylesine baş döndürücü bir trafik yaşanıyor ki, bir kez daha “Kürt sorunu çözülüyor” yanılsaması her tarafa yayıldı. Bu kez sorunun asıl muhataplarıyla görüşüldüğü ve çözüme daha yakın olunduğu söyleniyor ve bu yönede beklentiler artırılıyor.

Başdöndürücü görüşme trafiği

Referandumun hemen ardından görüşme trafiği başladı. İlk olarak Nobel barış ödülü sahibi, Kosova için arabuluculuk yapmış Ahtisari’nin başkanlığında “Türkiye Bağımsız Komisyonu” Diyarbakır’da görüşmeler yaptı. Bu komisyon daha sonra, Başbakan’la görüştü. Kendilerinin “arabulucu” olmadığını söylediler fakat, barış için katkıda bulunmak istediklerini ifade ettiler.

AKP hükümeti de, referandumun hemen ertesinde, sessiz sedasız ikinci “Kürt açılımı”nı başlattı. İlk önce BDP’nin hükümetle görüşme talebine olumlu yanıt verdi. Uzun bir süredir BDP ile görüşmeyen AKP, bu kez hiç iletmedi. Referandum süreci boyunca Kürt hareketi hakkında söyledikleri ağır sözlerin üzerine sünger çekerek, “yeni bir sayfa” açtıklarını söylediler. Referandum akşamı Başbakan Erdoğan’ın “ikinci balkon konuşması” olarak da adlandırılan konuşması, burjuva siyasetçilerin seçim dönemi başka, sonrasında başka konuştuklarını bir kez daha ortaya koydu. Bu durum Kürt meselesinde daha çarpıcı bir biçimde ve çok daha hızlı gerçekleşti.

AKP-BDP görüşmesi, Hakkari’de yaşanan mayın patlaması ile bir anda tehlikeye girmiş gibi göründü. Çünkü patlamanın etkisiyle, hükümet görüşmeyi ertelemişti. BDP eşbaşkanı Selahattin Demirtaş, patlamanın bu görüşmeyi sabotage etmek isteyen güçler tarafından yapılmış

İkinci Kürt Açılımı

olabileceğini söyledi. İlk başta gizli tutulmak istenen AKP ile BDP arasındaki görüşme de, bu şekilde açığa çıkmış oldu.

Bir haftalık gecikme ile görüşme gerçekleşti. BDP, referandum sürecinde *“AKP, Kürt sorununda bir adım atmak istiyorsa, önce Cemil Çiçek’i sustursun”* demişti. Fakat AKP, bu söze nazire yaparcasına hükümet adına görüşmeler için Cemil Çiçek’i ve Adalet Bakanı Sadullah Ergin’i görevlendirmişti. BDP’den de bu isimlere herhangi bir itiraz gelmedi. BDP adına görüşmeye katılan eşbaşkanlar Demirtaş ve Kışanak, hükümetten Kürt sorununun çözümü doğrultusunda adımlar atılmasını, yeni bir anayasanın hazırlanması istediler. Ve daha da önemli olanın “diyalog yolunun açık tutulması” olduğunu söylediler.

Bu görüşmeden birkaç gün sonra, İçişleri Bakanı Beşir Atalay, Irak Kürt Yönetimi’nin başkenti Erbil’e gitti ve Mesut Barzani ile görüştü. Daha önce Türkiye’nin Bağdat Büyükelçisi de Barzani ile bir görüşme gerçekleştirmişti. Bir hafta boyunca ABD’de bu konu üzerine temaslarda bulunan MİT Müsteşarının da Erbil’e geleerek, görüşmeleri sürdüreceği açıklandı. Aynı günlerde Aysel Tuğluk, 5 yıl aradan sonra Öcalan’la görüşmek üzere İmrallı’ya gitti. Leyla Zana da sözcülüğünü üstlendiği Kürt Kadın Konferansı grubu adına, BM, İslam Konferansı, Abdullah Gül ve PKK’ye mektup göndermişti.

İçişleri Bakanı Beşir Atalay’ın önümüzdeki günlerde Kürt sorununu konuşmak için İran ve Suriye’ye de gideceği söyleniyor. Ülke içinde ve dışında başlayan görüşme trafiğinin, bir süre daha devam edeceği anlaşıyor.

Öcalan resmen muhatap

Daha referandum öncesi, Öcalan’la görüşmelerin yapıldığı duyurulmuştu. Referandum sonrasında ise bu, açık bir hal aldı.

Bugüne dek Öcalan ile devlet adına kimi yetkililerin görüştüğü biliniyor. Fakat hiçbir zaman bu durum, resmi kurumlarca kabul edilmedi. Ak-

sine “devlet teröristle pazarlık etmez” retoriği hakim kılındı. Fakat **referandum öncesinde yapılan partiler arası söz düellosunda, Öcalan ile görüşüldüğü resmiyet kazandı.**

Referandum propagandaları sırasında MHP’nin AKP’yi sıkıştırmak amacıyla ortaya attığı, “hükümet Öcalan’la görüşüyor” iddiası, hükümet tarafından yalanlanmakla birlikte, devletin çeşitli zamanlarda görüştüğünün kabulü ile sonuçlandı. Referandum süreci boyunca MHP’nin tabanına seslenen AKP, hükümet adına böyle bir görüşmeyi asla kabul etmedi ve milliyetçi duyguları okşamayı esas aldı. Fakat o günlerde MİT Müsteşarı Hakan Fidan’ın İmrallı’ya gittiği, CHP tarafından da duyuruldu, hatta bunu belgeleryle kanıtlayacak durumda olduklarını söylediler. Öcalan da kendisiyle daha önce resmi kişilerle görüştüğünü, fakat son dönemde sivillerin geldiğini belirtmişti.

Bu görüşme trafiği, referandum sonrası daha da arttı ve daha açık bir hale büründü. Öcalan’la görüşmelerin, “hava durumu” veya “koster bozukluğu” yüzünden sıkça ertelendiği biliniyor. Fakat söz konusu olan “eylemsizlik kararı” olunca, bizzat Başbakanın emri ile koster bulunmuştu. Son olarak Aysel Tuğluk’un da giden görüşmesi, Adalet Bakanı’nın devreye girmesi ile sağlandı. Ve bu süre içinde Öcalan’la resmi düzeyde görüşmelerin devam ettiği, Tuğluk’un bu görüşmeler bittikten sonra gönderildiği basında yer aldı.

Böylece Öcalan, ilk kez bu denli açık biçimde muhatap alınıyor, onunla görüşmeler yapıldığı kabul ediliyordu. Aynı şekilde Öcalan’ın koşullarının değişmesi gerektiği de daha yüksek sesle dillendirilmeye başlandı. Normal bir ceza evine naklinden, ev hapsine kadar birçok seçeneğin konuşulduğu ortaya çıktı. **“Kürt açılımı”nın en önemli ayağının Öcalan’ın koşullarının düzeltilmesi olduğu, Öcalan’ın ancak bu şekilde ikna edilebileceği ve PKK’ye çağrı yapabileceği, devlet nezdinde de kabul görmüştü.**

Görüşmelerin amacı

Öcalan’ın resmen muhatap alınması ve koşullarında iyileştirmenin gündeme getirilmesi, boşuna değildir. Bu, Öcalan üzerinden PKK’yi istedikleri noktaya çekmeye çabasıdır. Öcalan’ın PKK üzerinde etkisi, bu şekilde değerlendirilmek isteniyor. Tıpkı ilk yakalandığı dönemde olduğu gibi...

Diğer yandan **Öcalan’ın örgüt üzerindeki ağırlığının giderek kaybolmasından da korkuyorlar.** O yüzden de daha fazla zaman kaybetmek istemiyorlar. İçişleri Bakanı Beşir Atalay’ın Barzani ile yaptığı görüşmede, *“İmrallı, çözüm noktasında bize yakın, ama Kandil’in tavrını açık okuyamıyoruz”* dediği ve bu konuda Barzani’den yardım istediği basına yansdı.

Tam da bu görüşmelerin başladığı bir sırada Hakkari’de meydana gelen mayın patlaması ve bunun sonucunda içinde kadın ve çocukların da bulunduğu 9 kişinin ölümü, bu yöndeki kaygıları arttırdı. PKK’nin “eylemsizlik” içinde olduğu bir dönemde yaşanan bu olay, ’93 yılındaki ateşkes sürecini sona erdiren 33 askerin öldürülmesini akıllara getirdi. Öcalan bile, bunun devletin provokasyonu olabileceği gibi, PKK içinde savaşın sürmesinden yana olan bazı gruplar tarafından da yapılmış olabileceğini söyledi.

Hakkari’deki patlamanın devletin provokasyonu olması ihtimali güçlüdür. Hakkari, referandumda yüzde 90’ları aşan sandığa gitmeme oranıyla, birinci sırada yer aldı. Referandum öncesi 9 gerillanın öldürülmesine karşı çok büyük kitlesel eylemler gerçekleşti ve bu eylemler karşısında devletin güvenlik güçleri çaresiz kaldılar. Referandum boykotundan sonra, yeni öğretim yılının ilk haftasında “anadilde eğitim hakkı” için yapılan okul boykotu da en fazla Hakkari’de yaşam buldu. Bu yüzden **devletin Hakkari’yi cezalandırmak amacıyla böyle bir vahşeti yapması ve bunu da PKK’nin üzerine atması, büyük olasılıktır.** Bununla birlikte PKK’nin de geçmişten bu yana bu tür yanlış ey-

lem biçimlerine başvurduğu bilinmektedir. Buna benzer birçok eylemi bizzat üstlendikleri olmuştur.

Her halükarda Hakkari’deki patlama, “Kürt açılımı” konusunda yol almak isteyenleri tedirgin eden, onların işine taş koyan bir eylemdi. Nitekim AKP-BDP görüşmesi bu yüzden gecikmeli gerçekleşti. Öcalan da kendisi ile yapılan görüşmelerin, bu eylemle kesildiğini söyledi. AKP kurmayları ise, yaptıkları ilk açıklamalarda Hakkari’deki patlamayı PKK’nin üzerine atıldılar, fakat o günden sonra “Kürt açılımı” konusunda adımlarını daha da hızlandırdılar. Bu işi Öcalan üzerinden çözmeye ağırlık verdiler. Hem kendileri bizzat görüştüler, hem de avukatlarıyla görüşmelerini sağladılar.

Gerek BDP ve Öcalan’la, gerekse de Barzani’ye yapılan bu **görüşmelerin kısa vadeli hedefi; PKK’nin referandum sürecinde ilan ettiği “eylemsizlik” kararını, “kalıcı ateşkes”e çevirmektir.** Bilindiği gibi, PKK’nin yaz aylarında arttırdığı eylemler, referandum öncesi “eylemsizlik kararı” ile durmuştu. Ramazan ayında başlayan ve 20 Eylül’e kadar süreceği açıklanan “eylemsizlik” dönemi, referandum sonrasında bir hafta daha uzatıldı. Tüm görüşmelerde ilk elde bunun “kalıcı ateşkes”e dönüşmesi isteniyor. Ardından gerillaların ülke sınırları dışına çıkması talep ediliyor. Barzani ile de bu konunun konuşulduğu ortaya çıktı. PKK’nin ağır silahlardan arındırılıp Kandil’in aşağı kesimlerdeki köylerde konuşturılabilceği, Mahmur kampında kalabilecekleri ya da onlar için benzeri bir kamp kurulabileceği seçenekleri tartışılıyor.

Elbette **asıl hedef, PKK’nin tüm den silahsızlandırılması.** PKK de bunu biliyor ve ona göre şartlarını sürüyor. PKK’nin liderlerinden Murat Karayılan’ın bir İspanyol gazetesine; *“Katalonya tarzı bir otonomi olursa, Birleşmiş Milletler’e silahlarımızı teslim ederiz”* dediği, Fırat Haber Ajansı tarafından duyuruldu.

PKK, “bağımsız Kürdistan”dan federas-

yonca, oradan özerkliğe ve en sonu “Katalonya tarzı otonomi”ye kadar gelip dayandı. Bu, BDP’nin de bir süredir dillendirdiği “demokratik özerklik” talebinden çok farklı değil. Görüşmeler başladığı andan itibaren de “demokratik özerklik” denilen şeyin, “bölgesel yerel yönetimler” olduğu, bunun da “etnik değil coğrafi” olacağı, vb. sözlerle, şoven kesimler yatıştırılmaya çalışılıyor.

Kürt açılımının iç ve dış faktörleri

İkinci Kürt açılımı ile birlikte, yeniden bir fırsat’tan sözedilmeye başlandı. Kürt sorununa ilgisizle bilinen MİT eski müsteşar yardımcısı Cevat Öneş de *“küresel dinamiklerle ulusal dinamikler kesişti”* dedi. Bu, emperyalist güçlerle, işbirlikçi egemen sınıfların çıkarlarının genişmesi anlamına geliyordu ki, böylesi kesitlerin oluşması her zaman mümkün değildir. Sözkonusu iç ve dış güçlerin bugünkü durumuna baktığımızda, bu sözün boş yere söylenmediği de ortaya çıkar.

Referandumun hemen ardından başlayan yeni sürecin, önceden hazırlandığı belli oldu. AKP’nin bu referandumdan başarıyla çıkması için, seçim-sayım sistemi ona göre ayarlanmıştı. CHP’nin de buna uygun hale getirildiği anlaşılıyordu. Referandum sonuçlarıyla, bugüne kadarki seçimlerden çok daha fazla oynandığı halde CHP’den hiçbir itiraz gelmemesi manidardır.

Referandumdan yüzde 58 “evet” oylarının çıkmasıyla birlikte, AKP’nin eli güçlendirildi. AKP, ordu ile yaşadığı çekişmeyi belli oranda aştığı gibi, referandum sonrası “yüksek yargı” engelini de aşmış oluyordu. Ayrıca **MHP tabanından da oy almış olması, geniş kesimlerin AKP’nin “Kürt açılımı”na da destek verdiği şeklinde yorumlandı, öyle lanse edildi. CHP’nin referandum sonrası uzlaşıcı yaklaşımlarını da bunlara eklemek gerekiyor.** Tam da Kürt sorunu üzerine yoğun bir trafik yaşanırken, Erdoğan-Kılıçdaroğlu görüşmesi gerçekleşti. Yeni bir anayasa hazırlanması konusunda hemfikir olundu. Abdullah Gül de CHP’nin bu isteğini değerlendirmek gerektiğini söyledi. Uzun yıllardan sonra hükümet ve ana muhalefet partisi uzlaşan bir görüntü içindeydiler. CHP’nin “Kürt açılımı” konusunda yapılan görüşmelere de bir itiraz yoktu. Hatta BDP’den görüşme isteği gelirse, kendilerinin de görüşceklerini söylediler.

AKP'nin iş-başına geldiği günden itibaren başlayıp, sonrasında giderek tırmanan laik-dinci görünümündeki burjuva kliklerin çekişmesi, referandum sonrası hız kesmiş görünüyor. Daha da önemlisi, "Kürt açılımı" konusunda belli bir uzlaşmaya gitmiş olabirler. Patronlar kulübü TUSİAD'ın başkanı Ümit Boyner'in bu gelişmelere ilişkin sözleri çarpıcıdır. *"Barışın kalıcı olması Türkiye'nin ekonomisi açısından, herkes açısından çok önemli. Bu nedenle görüşmeleri, gelişmeleri takip ediyoruz. Umuyoruz ki, eylemsizlik kararı mühletsiz bir şekilde kalıcı hale gelir."* O

Boyner ki, referandum öncesinde 'evet'ten yana görüş belirtmedikleri için Başbakanın hışmına uğramış, *"bitaraf olanlar, bertaraf olurlar"* sözünü sarfetmesine yol açmıştı. Esasında Boyner'ler, 90'lı yıllardan itibaren Kürt sorunu konusunda öne çıkan bir burjuva kesimdir. Cem Boyner, "Yeni Demokrasi Hareketi" adını verdiği bir partinin başına geçerek, Kürtlere bazı kültürel haklar verilmesini savunmuş, ancak ilk girdikleri seçimlerde hüsrana uğrayarak siyasetten çekilmişti.

Kısacası "iç dinamikler" olarak kastedilen, **referandum sonrası Türkiye tablosunda, AKP'nin eli güçlendirilmiştir. Şoven-milliyetçi kesimlerin sesleri de kısalmış, "Kürt açılımı"nın yolları düzlenmiştir. TUSİAD patronlarının da destek verdiği belli olan bu gelişme**, açıkça ifade ettikleri gibi "Türkiye ekonomisi" için, yani azami karlarını sağlamak bakımından eşsiz fırsatlar sunacaktır.

Bu noktada "dış dinamikler" de devreye giriyor. AKP eliyle ortaya atılan "Kürt açılımı"nın ABD'nin Ortadoğu planının bir parçası olduğu, uzun süredir bunu gerçekleştirmeye çalıştığı biliniyordu. **ABD, Irak'ta girdiği bataklıktan, en az hasarla çıkmak istiyor. Bunun en önemli ayağını da, kendisine en bağlı olan Kürt yönetimini güçlendirmek oluşturunuyor.** Bunun için Türkiye ile Irak Kürt Bölgesi arasındaki sorunların giderilmesi gerekiyor. Türkiye'nin içindeki Kürt sorununu kendilerince çözmeden, bu konuda kesin sonuca ulaşmak mümkün olmuyor.

ABD, geçtiğimiz ay, Irak'taki bir kısım askerini çekti. Seçimlerin üzerinden altı ay geçmesine rağmen Irak'ta hala yeni bir hükümet kurulabilmiş değil. Bu durumda fiili bir devlet olan Irak Kürt Bölgesi'ni sağlamlaştırması gerekiyor. **Irak'ta bir Kürt devleti kurulmasını "kırmızı çizgi" adleden Türkiye, bu noktadan adım adım geriledi.** Türk burjuvaları, Irak Kürdistan'ında birçok yatırım yaptı. Fakat kendi içindeki Kürt sorunu hala ayakbağı olmaya devam ediyor. Geline aşamada bu sorunu artık en uygun şekilde çözmek istiyorlar. Bu ABD'nin olduğu kadar, Türk burjuvazisinin çıkarları için gerekiyor.

İç ve dış faktörlerde böyle bir çakışmanın yaşan-

dığı ve olgunlaştığı doğrudur. Ne var ki, bu son derece kaygan ve devreye farklı faktörlerin girmesiyle her an değişebilecek bir durumdur. O yüzden hem ABD, hem de işbirlikçileri, bu momenti kaçırmak istemiyorlar. Ama bunu ne kadar başarabilecekleri hala belli değildir.

Gerçek olan şudur ki; Kürt sorununun çözümünde, egemen sınıfları zorlayan asıl faktör, Kürt halkının mücadelesinin geldiği boyuttur. Son olarak referandum boykotu ve ardından "anadilde eğitim hakkı" için okulların bir hafta boykot edilmesi kararı, Hakkari'de gelişen kitle eylemleri, tüm baskı ve şiddete rağmen Kürt halkının mücadelesini ve kopuşunu gösteren çarpıcı gelişmelerdir. Egemen sınıfları asıl korkutan da bu gelişmelerdir.

Belirleyici faktör Kürt halkıdır

Bugüne dek Kürt sorunu konusunda emperyalizmin ve işbirlikçilerinin birçok planı oldu. Fakat bunların yaşama geçip geçmemesinde bir çok faktör devreye girdi. Belirleyici olan ise her zaman, Kürt halkının mücadelesiydi. Bundan sonra da öyle olacaktır.

Referandumda, Kürt halkı ezici bir çoğunlukla, sandığa gitmedi, boykot etti. Tüm düzen partilerinin, "mutlaka sandığa gidin" propagandalarına ve son haftalarda asıl ağırlığı bu çağrıya vermelerine rağmen, Kürt halkı, boykot kararını benimsedi, buna uygun davrandı. Hem de Kürt burjuvalarının açıktan "evet" oyu kullanacaklarını söyledikleri ve bu yönde çalıştıkları halde. **Bu, Kürt burjuvazisiyle, Kürt halkının giderek ayrılan tutumlarını göstermesi bakımından çarpıcıydı. Öcalan'ın "halkı serbest bırakıyorum" açıklaması da Kürt halkının tutumunu değiştirmede.** Halk, referandumu boykotta kararlı idi. BDP'nin de bu karardan dönmemesinde en büyük faktör bu oldu. Ahmet Türk, "bunu halka açıklayamayız, kendimizi bitiririz" diyordu.

Referandum sonrası ortaya çıkan bu tablo, Kürtleri AKP eliyle düzene entegre etme çabalarının sonuç vermediğini ortaya koydu. AKP, Kürt bölgesinden oy alabilen tek parti durumundaydı, fakat tüm çabasına rağmen BDP'nin gücünü kıramıyor ve en fazla "ikinci parti" durumunda kalıyordu. Hatta giderek AKP'ye karşı öfke artıyor, Kürt halkında düzen partilerinden kopuşu güçleniyordu.

Referandum öncesi 9 gerillanın öldürülmesi üzerine Hakkari'de yaşananlar, devletin tüm terörüne rağmen halkın cenazelerine sahip çıktığını ve ölümün gözlerinde küçüldüğünü gösteriyordu. Bu olaylar, boykot kararını daha da pekiştirdi.

Esasında boykot oranı, hem Türkiye genelinde, hem de Kürt illerinde gösterilenlerin çok üzerindedir. Devlet, bilinçli olarak bu oranı olabildiğince küçültmeye çalışmıştır. Fakat gerçeği kendileri bilmektendirler ve bu durum onları ürpertmekte, telaşlandırmaktadır. Referandumun hemen ardından "Kürt açılımı" için kolları sıvamalarında bu gerçeğin payı büyüktür.

Öyle ki, Hakkari'de yaşanan olayların ardından, devletin Hakkari'deki varlığı tartışılmaya başlandı. Bu yüzden, **referandum sonrası Hakkari'deki mayın patlaması, devletin Hakkari'yi cezalandırması olarak görüldü.** Ve patlamanın yaşandığı Geçitli Köyü, bu durumu protesto etmek için köyü boşaltıp yollara döküldüler. Yine araya BDP yöneticilerinin girmesiyle halk yatıştırıldı.

Bütün bunlar, Kürt halkının bilinç ve mücadele düzeyindeki gelişmenin boyutlarını ortaya

koyuyor. Egemen sınıfları asıl korkutan da bu gelişmedir. Giderek BDP veya PKK ile de bu gelişmeyi durduramayacağını fark ediyor. Onun için daha fazla zaman kaybetmeden, sorunu en az tavizle çözmek istiyor. BDP'yi de eskisine göre kendinden daha emin ve cesur konuşturan, halkın ulaştığı bu mücadele düzeyidir.

Kürt sorunu çözülüyor mu?

Bir kez daha yineleyelim: Kürt sorunu anayasal değil, devrim sorunudur! Bırakalım, "demokratik özerklik" gibi, yerel yönetimlerin güçlendirilmesini, emperyalist-kapitalist sistemde özerk veya federatif biçimler bile ulusal sorunları çözemez. PKK'nin en son örnek olarak gösterdiği İspanya'nın Katalonya bölgesinde ve daha geniş özerkliğe sahip Bask'ta bile, sorunlar bitmemiştir, o yüzden ETA'nın mücadelesi sürmektedir. Çünkü **emperyalizm dönemiyle birlikte burjuvazi, ulusal sorunu çözme gücünü yitirmiştir. Bu sorun da devrim ve sosyalizmin çözeceği sorunlardan biri haline gelmiştir.**

Diğer yandan sözkonusu edilen sınırlar içinde bile "Kürt açılımı"nın gerçekleşebileceği şüphelidir. Referandum sonrası hızlı görüşme trafiği ile sorunun çözüleceği yönünde umutlar arttırılırken, ordu-nun "sınırötesi operasyon" tezkeresi bir yıl daha uzatıldı. Aynı günlerde ABD'nin Irak Kuvvetleri Komutanı Ankara'daydı. Ekim ayı içinde "ABD-Türkiye-Irak" üçlü mekanizmasının toplanacağı ve "teröre karşı mücadele"nin ele alınacağı bildirildi. Bütün bunlar, bir yandan umut pompalanırken, diğer yandan Kürtlerin üzerindeki "sopa"nın hiç eksik edilme-yeceğini göstermektedir.

"Kürt açılımı"nda görüşme trafiğinin hızlandığı bugünlerde, Kürt halkının başta "anadilde eğitim" olmak üzere taleplerinin karşılanacağı yönünde hiçbir gelişme yoktur. Aksine Başbakan Erdoğan, bu talep karşısında bir kez daha Kürtçe kursları göstermiştir. Anadilinin kurslarda öğrenilmesi gibi bir saçmalığı, Kürt halkı baştan reddetmiş, açılan kurslar kapanmak zorunda kalmıştır. Buna karşın halen aynı adresler gösterilebilmektedir.

Tek fark, başta Öcalan olmak üzere Kürt hareketinin yöneticilerinin muhatap alınmasıdır. Karşılığında ise, PKK'nin ateşkesi 1 yıl uzatacağı açıklanmıştır. Pazarlıklar, Kürt halkının talepleri için değil, Öcalan ve PKK yöneticilerinin durumu üzerinden yapılmaktadır. Sınırlı bir "genel af" ile PKK'nin silahsızlandırılması konuşulmaktadır. Dolayısıyla "Kürt açılımı" adı altında yapılan ve yapılacak olanların sınırları bellidir. Bu en fazla "yeni anayasa"da yerel yönetimlerin yetkilerinin arttırılması şeklinde olacaktır ki, bunun Kürt sorununu gerçek anlamda çözmek bir yana, pansuman etkisi yaratması bile çok zordur.

Kürt halkı, bugüne dek yürüttüğü mücadele ile, egemenlerin soykırım ve asimilasyon politikalarını boşa çıkardı. Kart-Kurt'tan, "Kürt realitesi"ni tanıma noktasına getirdi. Dilini, müziğini yaygınlaştırdı, yazılı ve görsel medyasını geliştirdi. Daha birçok hakkı fiilen almasını bildi.

Bu düzen içindeki "çözüm"ün sınırlarını da gördükçe, daha devrimci bir arayışa gireceği kesindir. Tıpkı AKP hükümetinden beklentilerinin hayal kırıklığına, onun da öfkeye dönüşmesi gibi, "Kürt açılımı"ndaki sınırlar da, eskisinden çok daha büyük ve köklü mücadelelere yol açacaktır. Bu, eşyanın tabiatı gereğidir. Bu zorunlu akışı durdurmaya, kimse-nin gücü yetmez.

Yeniden tartışmaya açılan BAŞKANLIK SİSTEMİ

Referandum sonrasında ilan edilen rakamların yarattığı zafer havasının başdönmesiyle, Başbakan Erdoğan, başkanlık sistemi üzerine yeni bir tartışma başlattı. Ülkemizde, zaman zaman bazı başbakan ya da cumhurbaşkanları, bu tartışmayı başlatırlar, ancak tartışma uzun sürmez, itirazlar yükselir ve konu kapanır. Türkiye’de isteklisi bu kadar çok olduğu halde, başkanlık sisteminin neden uygulanamadığına geçmeden önce, başkanlık sisteminin nasıl bir yönetim biçimi olduğuna kısaca bir bakalım.

Sistem nasıl işliyor

Başkanlık sisteminin en önemli unsuru, **yürütme erkinin yasama organından bağımsız olmasıdır**. İki kuvvet, birbirinden kesin bir biçimde ayrılmıştır. Parlamenter sistemde ise, iki organ içiçe geçmiş durumdadır. Yürütme organı olan hükümet, yasama organı olan parlamentonun bir parçasıdır.

Başkanlık sisteminde yasama organının yürütme-yi feshetme yetkisi yoktur. Başkanlık görevinin süresi sabittir, seçimler planlanmış tarihlerden önceye ya da sonraya bırakılmaz. **Kitlelerin istemediği bir başkan bile, görev süresinin sonuna kadar koltuğunda kalır**. İstenmeyen birini yerinden etmenin tek ve istisnai yolu, meclis soruşturması açılmasıdır. Daha kesin bir yöntem ise darbe yapılmasıdır. Parlamenter sistemde, hükümet görevden alınabilir, güvenoyu oylamasıyla düşürülebilir ve erken seçime gidilebilir. Diğer taraftan başkanlık sisteminde yürütmenin yasamayı feshetme yetkisi de yoktur. Ama parlamenter sistemde, hükümet erken seçim kararı alabilir, böylece parlamentonun da yeniden seçilmesi söz konusu olur.

Başkan doğrudan halk tarafından seçilir. Parlamenter sistemde halk meclisi seçer, hükümet ve başbakan meclisin içinden çıkar.

Başkanlık sisteminde yürütme tek kişiden oluşur. Bakanlıklar onun sekreterleri konumdadırlar ve başkan tarafından atanırlar. Parlamenter sistemde ise, yürütme hükümettir, başbakan da onun temsilcisi. Hepsisi de parlamentonun içinden çıkar.

Başkanlık sistemi “iki buçuk parti” standartına sahiptir. Hem başkan hem de senato seçimlerinde sadece iki parti yarışır, “buçuk” parti ise sisteme tepkisi olan azınlık-“marjinal” kesimlerin oylarını alma, onları sisteme bu biçimde bağlama görevini üstlenir. Parlamenter sistemde ise, tek parti hükümeti, koalisyon hükümeti ya da azınlık hükümeti kurma seçenekleri vardır. Başkanlık sistemi tek sesli, parlamenter sistem çok seslidir.

Başkanlık sisteminde yerel yöneticilerin (valiler vb) de tıpkı başkan gibi halk tarafından seçildiği eyalet sisteminin varolması yaygın bir uygulamadır. Başkanın gücünü sınırlamayı ve denetlemeyi amaçlayan bir yöntemdir bu. Ancak zorunlu

koşul değildir, eyalet sistemi olmadan başkanlık sisteminin uygulandığı ülkeler de vardır. Parlamenter sistemde ise, belediye başkanları hariç tüm yerel yöneticiler atama yöntemiyle görev alır.

Başkanlık sistemi “daha fazla demokrasi” değildir

Başkanlık sistemini savunanlar, bu sistemin daha fazla demokrasi getirdiğini iddia ederler. Sistemin dört avantajını savunurlar. 1) Halk tarafından seçilmesi meşruiyetini ve gücünü artırır. 2) Kuvvetler ayrılığının olması iki erkin birbirinin kontrol edebilmesini ve denetleyebilmesini sağlar. 3) Güçlü yetkileri olduğu için karar mekanizmasını hızlı kullanabilir. 4) Sabit görev süresi ve koalisyonlardan uzak yürütme erki, istikrar getirir.

Oysa hiçbir şey kitaplarda yazıldığı gibi değildir. Zaten başkanlık sistemi uygulamalarında, işlerin bu kadar parlak görünmediği de ortadadır.

Mesela başkanın yetkilerinin ve gücünün çok fazla olması son derece tartışmalı bir konudur. **Dünyada başkanlık sistemini uygulayan 50’ye yakın devletin ezici çoğunluğu, “diktatörlük” olarak tanımlanmaktadır**. Bunların da önemli bir kesimi, en yoksul Afrika ülkeleri ya da tarihi “Amerikan sömürgeci” olarak yazılmış olan Güney Amerika ülkeleridir. II. Emperyalist paylaşım savaşı sonrası 33 yarı-sömürge ülke, başkanlık sistemi uygulamaya başlamış ve bunların hepsi de 1986 yılına kadar en az bir askeri darbe ile karşılaşmıştır. “Batılı demokrasiler” içinde, başkanlık ya da yarı başkanlık sistemiyle yönetilenlerin sayısı, bir elin parmaklarını geçmez. Bunların içinde de, mesela yarı başkanlık sistemiyle yönetilen Fransa, Cezayir’in bağımsızlık savaşında olduğu gibi, ülke içinde diktatörlük yönetimine ihtiyaç duyduğu bir dönemde, bu sisteme geçiş yapmıştır.

Mesela kuvvetler ayrılığı denilen şey de, son derece göreceli olarak işlemektedir. Ekvator tarihinde bir başkanın meclise gaz bombası attığı bilinmektedir. Meclis, başkanı hiçbir biçimde denetleyemiyorsa, hesap soramıyorsa, sorun çıktığında başkan ve meclis birbirlerini suçlayarak temize çıkmaya çalışıyorlarsa, burada bir avantajdan değil, ya bir diktatörlükten, ya da bir kargaşadan sözedilebilir.

Keza başkan ile meclis çoğunluğunun farklı siyasi partilerden olması, tam bir karmaşa potansiyelidir. **Meclisin kabul ettiği yasanın, başkan tarafından veto edilmesi, sistemin kendisinin yasama ile yürütme arasında sürekli bir mücadele pozisyonu yaratması sistemi hantallaştıran, kimi zaman tıkayan unsurlar olacaktır**.

Sabit görev süresi ise, başlıbaşına ciddi bir durumdur. “Seçilenlerin geri çağırılması”, burjuva demokrasisinin bile en temel gerekliliklerinden biridir. Kötü ve kitlelerin artık istemediği bir başkan,

herşeye rağmen görevlerine devam edebiliyorsa, görevden alınmayacağı garanti olduğu için başkan olduğu andan itibaren tam bir pervasızlıkla her türlü adımı atabiliyorsa, burada en pervasız bir diktatörlük söz konusu demektir. Bir başkanın halk tarafından seçilerek işbaşına gelmiş olması da demokrasi göstergesi değildir. **Seçim hileleri ve sonuçların değiştirilmesi, burjuva demokrasisinin doğal uygulamalarından biridir**. ABD’nin bir önceki başkanı Bush’un, 1999 yılında gerçekleşen seçimleri ciddi yolsuzluklarla kazandığı gerçeği hala hafızalardadır.

Kim istiyor, neden istiyor

Başkanlık sistemi, daha fazla demokrasi değil, **daha fazla diktatörlük, tek adam yönetimi getiren bir sistemdir**. Sistemi parlatmak için söylenen kitabi sözler bir tarafa, dünyadaki bütün örnekler, böyle olduğunu göstermektedir.

Başkanlık sistemi, özünde **ABD’nin, kendi sömürgelerine uyguladığı yönetim biçimidir**. Sistem, yönetmeye ilişkin sorunları ortadan kaldıran, muhalif sesleri susturan, çoğunluğu elde eden tek partinin, kendi diktasını kurduğu ve tam bir pervasızlıkla hareket ettiği bir sistemdir. Bu nedenle, **burjuvazinin içinde çıkar farklılaşması ve bununla bağlantılı klik çatışmaları sertleştiğinde, başkanlık sistemi bir çıkmaza dönüşür**. Yönetim erkinin hangi kliğin elinde olacağı ve hangi kliğin çıkarlarını savunacağı belirsizleşir.

ABD’ye bağımlı yarı-sömürge ülkelerde, zaten burjuvazinin bütün kesimlerinin çıkarları, ABD emperyalizminin çıkarlarıyla örtüşmektedir. Ancak **Türkiye gibi, burjuvazinin bir blok halinde hareket etmediği, çeşitli kliklerin farklı emperyalistlerle işbirliği yaptığı, emperyalistlerle kurulan ilişkilerde çok fazla karmaşa ve geçişin olduğu ülkelerde, burjuvazinin çıkarlarının örtüştüğü anlar daha enderdir**. Dahası, tek bir burjuva kliğin ve tek bir emperyalist ülkenin tam hakimiyetini kurması da zor ve sancılıdır. Özellikle bugün içinde yaşadığımız türden, krizin etkilerinin derin olduğu ve emperyalistlerin pazar alanlarını paylaşmada keskin bir çatışmaya girdikleri dönemlerde, bu çok daha zordur. Bu nedenle ülkemizde kimi zaman bir kesimin, kimi zaman diğerinin sesi yükselmekte, emperyalistler arasındaki çatışmalara bağlı olarak işbirlikçi burjuvazinin dengeleri de değişmektedir. Bu durumda, başkanlık sisteminin neye göre oluşturulacağı, başkanın hangi burjuva kliğin ya da emperyalist gücün sözcülüğünü yapacağı belirsizdir.

Bu nedenle, **ülkemizde Amerikan işbirlikçisi kesimler kendilerini güçlü hissettiklerinde, başkanlık sistemi üzerinden bir tartışma başlatmakta, ancak dengeler hızlı değiştiği için arkasını getirmeden konuyu rafa kaldırmaktadır**. Burjuvazinin çok kanatlı yapısı, çok partili, kimi zaman koalisyon hükümetli parlamenter sisteme daha rahat uymaktadır.

Erdoğan’ın konuyu tartışmaya açması, kendi kişisel “padişahlık” özlemlerinin değil, referandumdan güçlü çıkmanın ve Kürt sorunu konusunda ABD politikalarının ağırlık kazanmasının getirdiği bir güvenin sonucudur. Ancak hele ki, emperyalist rekabetin bu kadar keskin olduğu bir süreçte, bu sistemin hayata geçmesi ihtimali düşüktür.

ABD ordusunun muharip birlikleri çekiliyor:

IRAK'TA İŞGAL SÜRÜYOR!

Irak işgalinin 8. yılında ABD ordularına bağlı son muharip birlik olarak 2.

Piyade Tümeni 4. Tugayı askerleri ve zırhlı araçları,

Ağustos ayı ortasında ülkeden ayrıldı. Çekilme planının bir parçası olarak ABD ordusu, Bağdat'ın 80 kilometre kuzeyinde yer alan ülkedeki en büyük ABD hava üssü olan "Serap 332"nin bir bölümünü de, denetimini Irak ordusuna devretti. Ve 2011'e kadar aşamalı olarak tamamını devredeceklerini açıkladı.

ABD ile Irak yönetimi arasında 2008 yılında yapılan Güvenlik Anlaşması gereği, Irak'tan çekilmesi planlanan muharip birliklerin Kuveyt'e aktarılması işi, 4 gece sürdü. Bütün dünyayı ayağa kaldırarak işgale başlayan ABD ordusu, çekilirken, aydınlıktan korkan yarasalar gibi karanlığa gizlendiler. Parmaklarının ucuna basarak sessizce terk ettiler Irak topraklarını... Bu geri çekilmelerin tümüyle göstermelik olması bile, ABD'nin yaşadığı hezimetin gizlemeye yetmedi.

Tamamlandığı duyurulan geri çekilme göstermelikti. **Çünkü birincisi; işgal bitmiyor, ABD ordusu tümünden gitmiyor, sadece muharip birlikler geri çekiliyordu.** Yaklaşık 50 bin ABD askeri, 2011 sonuna kadar, statü farkı ile ülkede kalmaya devam edecek. Sayısı belirsiz ABD'li bürokrat ve sivilin ise, zaten Irak'tan çekilmesine dönük bir tercih belirlemesi yok. **İkincisi; ABD ordusunun muharip güçlerinin yarattığı işler, özel güvenlik şirketlerine devredilecek. Çekilen askerlerin yerini özel güvenlikçi paralı askerler alacak.** Bunun yasal statüsü, yani kılıfı da şöyle hazırlanmış: Ordunun görevlerinden bir kısmını, mesela "Irak güvenlik güçlerini eğitime" görevi, ABD Dışişleri Bakanlığı'na verilecek. Dışişleri de bu işi, özel güvenlik şirketleri üzerinden gerçekleştirecek. Bu nedenle ülkede bulunan paralı askerlerin sayısının 7 bine çıkartılması hedefleniyor.

Özel güvenlikçilerin asıl görevi, Irak'taki direniş örgütlerine karşı savaşmak. Ayrıca bu görevle bağlantılı olarak "ABD muharip birliklerinin boşalttığı 5. Garnizonu korumak, radar kullanmak, yollarda bomba araştırmak, insansız uçakla keşif yapmak ve acil durumlarda sivillerin tahliyesini gerçekleştirmek" gibi işler de bu paralı askerlerin görev kapsamına alınmış durumda.

Bunlara ek olarak, ABD Dışişleri Bakanlığı, Pentagon'dan mayına dayanıklı 60 zırhlı araç alacak ve emrindeki uçak helikopter filosunu genişletecek. Bitmedi, ABD yeni "güvenli" üsler inşa edecek ve yeni elçilikler açacak.

Yani aslında, ABD işgal güçleri, Irak'taki hakimiyetine de, Irak halkı üzerinde uyguladığı baskı terör ve işkencelere devam edecek. Değişen tek şey, üniformaların üzerindeki amblem ve bu üniformaları taşıyanların hukuki durumu olacak. **ABD topraklarına, her birimin tek tek kaydı tutulan asker cenazeleri değil, sahipsiz paralı asker tabutları dönecek. Irak'ta işlenen insanlık suçları için ABD ordusu ve devleti değil, özel güvenlik şirketleri yargılanacak.** Daha yakın bir zaman önce Black-

water adlı şirkette olduğu gibi, yapılan işkence ve estirilen teröre karşı tepkiler büyüdüğünde, şirketin adı değiştirilerek ve yeni bir isimle aynı işleri sürdürerek kural tanımazlık ve hukuksuzluk, çok daha yaygın ve dizginsiz bir hale gelecek. Ve bu arada **ABD emperyalizmi, "işgali bitirdi" demogojisiyle kendisini aklamış, hem kendi halkı, hem de uluslararası kamuoyu karşısında meşruiyet zeminine çekilmiş olacak.**

Irak'ta yönetme krizi

ABD Irak'ta işgali göstermelik olarak bitirirken, 2003'te paramparça edilen Irak yönetim mekanizması bir türlü dikiş tutmuyor. 7 Mart günü yapılan seçimlerden bu yana geçen 7 ayda, bir türlü hükümet kurulamadı. Ve **hükümet kurma çalışmaları, bölgedeki hegemonya mücadelesinin en önemli kapişma alanlarından biri durumunda.**

Seçimlerde 4 ana liste oyları paylaşmış, ancak hiçbir hükümet kuracak çoğunluğa ulaşamamıştı. Kendisi laik-Şii olarak bilinen ve ABD'nin öne çıkardığı Allavi, Türkiye ve Suudi Arabistan başta olmak üzere Ortadoğu'daki Sunni bloğun desteğini ve Irak'taki Sunni Baasçıların oylarını alarak birinci parti olmuştu. **Şiilerin iki kanadını temsilen parlamentoya giren iki liste, sonradan İran'ın çabalarıyla birleştirilmişti. Seçimlerden bu yana parlamentoda kaydedilen tek gelişme de buydu.** Seçimleri adeta referandum gibi tanımlayarak büyük iddia ile hareket eden Kürt partilerinin ittifakı ise, Musul'da hezimet, Kerkük'te Allavi'nin listesiyle beraberlik alınca, büyük hayal kırıklığı yaşamıştı.

Bu seçim sonuçları 7 ay boyunca hükümet kurulmasını engelledi. Çünkü kurulacak hükümette ağırlık kimde olursa, Irak'taki hegemonya mücadelelerinde ağırlık o yöne dönecek. Kerkük'ün statüsü, petrol gelirlerinin paylaşımı, Irak ordusunun birleşimi gibi konular, son derece büyük stratejik önem taşıyor. Büyük stratejik önem taşıyan konular ve hükümet bileşimi, gelişmelerin seyrinde mutlaka etki de bulunacak. Bu nedenle ABD Şii ittifakının, İran ise Sunni kesimin yönetiminde ağırlık kazanmasını istemiyor.

Hükümetin kurulması için zaman zaman arabuluculuk girişimleri ve ikili görüşmeler gerçekleştiriliyor. Özellikle Suriye ve Türkiye, çeşitli biçimlerde sürece müdahil olmaya çalışıyorlar. Bu çabalar şimdilik sonuçsuz kaldı.

7 aylık pazarlık döneminde yaşanan bir diğer gelişme ise, Kürt hareketinin çok kesin olmasa da kendi içinde bir farklılaşmaya gitmesi oldu. Görüşüne göre Barzani'nin önderliğindeki KDP, Allavi ile bir çözüm oluşturmaya ve ABD'nin Irak hedeflerine daha yakın duruyor. YNK lideri Talabani ise, belki de ABD'ye "seçeneksiz değiliz" mesajını vermek için İran ile yakın ilişkiler kuruyor, İran'a ziyaretler gerçekleştiriyor. Ancak genel olarak, **Irak'ta "iktidar savaşı"nın asıl olarak Sunni ve Şii kesim arasında yaşan-**

diğini, seçimlerde beklenmedik biçimde Musul'u kaybeden ve Kerkük iddi-

aları zayıflayan Kürt kesiminin, seçimlerden bu yana belli ölçüde içlerine kapandığını ve tartışmaların dışında kaldığını söylemek mümkün.

Sonuçta Irak'taki hükümet kurulması tartışmalarında, kimse kendi politikalarını dayatamıyor, ipleri kopararak hamleyi yapamıyor. Çünkü bütün kesimlerin onay vermediği bir adım, Irak'ta pamuk ipliğine bağlı olan dengeleri bir anda altüst edebilir; Irak'ın parçalanmasından, zaten ateş üstünde olan Ortadoğu'nun alev almasına kadar uzanacak bir yangına yol açabilir.

Petrol yağması

Savaş, Irak'ı enkaza çevirdi. 1 milyondan fazla Iraklı öldü, Irak halkının yaşam standartları düştü, yoksulluk ve açlık yaygınlaştı, halkın en temel hakları gaspedildi, en önemli insani ihtiyaçları karşılanamaz hale geldi, ülkenin elektrik-su vb altyapısı çöktü. Bir taraftan ABD'nin vahşi terör ve saldırıları, bir taraftan kısıktırılan etnik ve mezhepsel çatışmalar, bir taraftan açlık ve yoksulluk, Irak halkının başına karabasan gibi çöktü.

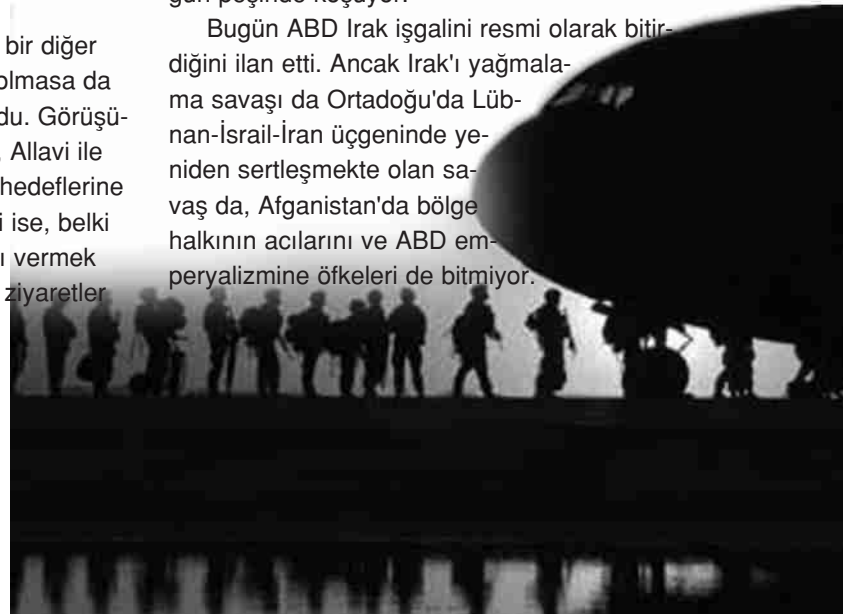
Enkaza çevirdiği Irak'ta ABD, hiçbir zaman hakimiyetini kuramadı, ama önemli vurgunlar vurdu. Mesela 2004-2007 yılları arasında, ABD Savunma Bakanlığı'nın Irak'ta harcamak üzere aldığı paradan, 8.7 milyar dolar "kayboldu". Irak'ın petrol gelirlerinden, Irak'ın inşası için harcanmak üzere ayrılan ve ABD Savunma Bakanlığı'nın doğrudan erişim hakkı bulunan bu paranın, nereye harcandığına dair tek bir kayıt yok.

Irak'taki yönetim boşluğu, diğer emperyalistlerin ve işbirlikçilerinin de özellikle petrol alanlarında cirit atmasına neden oluyor. Petrol imtiyaz anlaşmaları ya da vurgunları, kapanın elinde kalıyor.

Mesela **Kürt Federe yönetiminin toprakları üzerinden yapılan petrol ve petrol ürünleri kaçakçılığının yıllık hacminin yüz milyonlarca doları bulduğu biliniyor.** Bu petrol İran'a ve oradan dünya pazarlarına taşıyor. Son dönemde Talabani ile İran arasındaki yakınlaşmada, bu petrol rantının da etkili olduğu düşünülüyor.

BP, Shell, Haliburton, Mobil, Exxon gibi, ABD ve İngiliz petrol şirketlerinin yanında, Çin petrol tekeli CNNOÇ Norveçli DNO, Kanadalı Murphy, Oil Company gibi pek çok petrol tekeli, bölgede kar ve vurgun peşinde koşuyor.

Bugün ABD Irak işgalini resmi olarak bitirdiğini ilan etti. Ancak Irak'ı yağmalama savaşı da Ortadoğu'da Lübnan-İsrail-İran üçgeninde yeniden sertleşmekte olan savaş da, Afganistan'da bölge halkının acılarını ve ABD emperyalizmine öfkeleri de bitmiyor.

ŞİLİ'DE MADENCİLER yerüstüne çıkmayı bekliyor

5 Ağustos günü, Şili'de bir maden kazası yaşandı. Güney Amerika'nın batı sahillerini boydan boya uzun bir şerit gibi kaplayan Şili'nin, kuzey tarafındaki Atacama çölünde bulunan San Jose madeninde, 33 maden işçisi, yerin 700 metre altında, göçük altında kaldı.

Kazadan 15 gün sonra, 33 madencinin ölmediği, yerin altındaki bir sığınakta ve hayatta olduklarını ortaya çıktı. Kurtarma ekipleri tarafından madendeki sığınağa gönderilen bir sondaj aletine, "33'ümüz de sığınakta iyi durumdayız" notunu yazdılar. Güvenlik önlemi olarak ve oksijen ve gıda gibi ihtiyaçların karşılanması için madende oluşturulan 50 metreka-relik bir sığınak, 33 madencinin hayatını kurtarmıştı.

Şimdi 33 maden işçisi, aylar süren bir kurtarma çalışmasında sağ-sağlim yukarı çıkabilmek için umutla bekliyor. Dışarıda, toprağın üzerinde ise, aileler yaşamlarını göçük bölgesinin üstüne taşımış, sabırla ve sevinçle, kurtarma çalışmalarını seyrediyorlar.

Yeraltında yaşama savaşı

Madende göçük yaşandığında 33 işçi hemen sığınakta toplanarak güvenliklerini almışlar. Sığınakta yiyecek sınırlı, yerin 700 metre altında ne kadar kalacakları belirsiz... Ölümünden dönmüş olmanın rahatlığı ama aynı zamanda kurtarılmama, canlı canlı gömülmüş olma ihtimalinin ürperticiliği... Herhalde o ilk anlar, hayatlarının en zor anları olmuştur.

Ancak **insan iradesi ve kolektif davranma yeteneği, en zor anlarda bile kendini gösterebiliyor ve yaşamsal bir rol oynuyor.** Madenciler, ilk anın şokunu atlattıktan sonra, yaşamlarını sürdürebilmek için kurallar koymuşlar. Kendilerini en kötü ihtimale, uzun süre toprak altında, dış dünyadan habersiz kalmaya hazırlamışlar. Burada en önemli unsur, gıdanın denetimli kullanımı. Günaşırı 2 kaşık ton balığı, bir yudum süt, bir parça kraker ve bir lokma şeftali yeme kararı almışlar. Soludukları havayı kirletmemek için, motorların ışın kaynağını değil, kask lambalarını kullanmışlar. Hava ağırlaştığında, sığınagın dışındaki maden bölgesine (yani aslında güvenli olmayan alana) çıkarak daha temiz bir havaya ulaşmaya çalışmışlar. Bir doğal su kaynağına ulaşmak için buldozer kullanmışlar.

17 günün sonunda, dışarıyla ilk bağ kurulduğunda, işçilerin hepsi hayatta ve sağlıklı olarak ayakta bulundu. Şimdi hükümet, yılbaşına kadar süreceği tahmin edilen kurtarma faaliyetlerini sürdürüyor. Uzay gemisinde ya da denizaltıda kapalı dar alanda mahsur kalma tecrübesine sahip oldukları gerekçeyle NASA ve Denizaltı Kuvvetleri de kurtarma çalışmalarının bir parçası.

Bu kurtarma çalışmalarının bir yanını, işçilerin fiziksel ve ruhsal sağlığının düzenlenmesi oluşturuyor. İşçilere 15 cm çapındaki küçük bir delikten, içme suyu ve gıda malzemeleri, besin destek hapları gönderiliyor. İlaç ve antidepresanlar da beslenme programının bir parçası. Fiziksel güçlerini ve kas esnekliğini kaybetmemeleri için bir egzersiz programı sürdürülüyor. Yine aynı delikten, ailelerine kısa mektuplar yazabiliyorlar. Mektuplar, karşılıklı olarak duygu bağlarının güçlendirilmesini hedefliyor. Sarkıtılan bir kamera ile çekim yaparak sağlıklı ve neşeli olduklarını göstermeye çalışıyorlar. İşçilerin içeride boş durmamaları ve oyalanabilmeleri için iskambil kağıtları, çeşitli oyunlar gönderiliyor. Hatta cep telefonu ve bilgisayar sağlanmaya çalışılıyor. Ek olarak kurulacak bir ışık kaynağı ile gece ile gündüzün işçiler tarafından farkedilmesi, hafta içi ve haftasonu gibi ayrımların programlanmasına çalışılıyor. Gerçek dünyadan 4 ay boyunca uzak kalan işçiler, çıkarıldığında psikolojik ve biyolojik uyum sorunları yaşamamaları için, psikologlar çeşitli öneriler sıralayıp duruyor.

Diğer yanda ise, işçilere ulaşmak için açılacak kuyunun teknik çalışmaları sürdürülüyor, Şili donanması dev bir mermiye benzeyen bir kapsül hazırlıyor. Bu kapsülün açılan kuyudan aşağı gönderilerek işçilerin teker teker yukarı çıkartılması planlanıyor. Madencilerin gün ışığından gözlerini korumak için özel gözlükler, vücut ısısında değişiminin şoka neden olmaması için termal giysiler vb. herşey en ince ayrıntısına kadar düşünülüyor.

Madencinin hayatı

Şili'deki madencilerin yaşadıkları, bizde daha birkaç ay öncesinde Zonguldak-Karadon'da ya da Bursa'da ya da Balıkesir-Dursunbey'de yaşanan madenci kazalarını hatırlatıyor. **Bir tarafta 33 madencinin kurtarılması için adeta bütün ülkenin seferber edilmesi, diğer yanda, Karadon'da daha hala toprağın altında yatmaya devam eden iki madencinin cansız bedeni...**

Başbakan, Karadon maden göçüğünde gösterişli bir havayla yaptığı konuşmasında, "yeraltındaki madencilerin hepsine ulaşmadan, Bakanlarım buradan ayrılmayacak" sözleriyle kitlelerin tepkisini yatıştırmaya çalışmıştı. Ama "madenciler ölümlere alışkın" diyerek de işçi-

emekçi düşmanı gerçek yüzünü ortaya koymuştu. Bunun doğal bir sonucu olarak da "Bakanları", bırakalım yeraltındaki madencilerin hepsine ulaşmayı, kameralar uzaklaştığı anda bölgeden ayrılmıştı. Ve iki madencinin,

yerin 540 metre altındaki bedenlerinin çıkartılması için tek bir kazma bile vurulmadı; Çinli bir şirketin gelmesi ve madendeki göçüğü onarıırken cenazeleri çıkarması bekleniyor.

Bizde işler böyleyken, Şili'deki madencilerin kurtarılması için bu kadar çaba ve para harcanması büyük bir tezat oluşturuyor. Bir tarafta işçi ve emekçilerin canı-hayatı-emeği hiçe sayılırken, diğer taraftan madencilerin kurtarılması adeta hükümetin tek görevi haline geliyor.

Aradaki farkı yaratan tek etken, sınıf mücadelesinin düzeyidir. Güney Amerika ülkelerinin tamamında son on yılda, özellikle Arjantin'de 2001 yılında yaşanan ekonomik kriz ve ayaklanmaların ardından, büyük kitle hareketleri ortaya çıktı. ABD emperyalizmine ve IMF politikalarına karşı başkaldırı, bütün Güney Amerika ülkelerini sardı. Bunun sonucunda Venezüella, Arjantin, Bolivya gibi ülkeler başta olmak üzere, Güney ve Orta Amerika ülkelerinde hükümetler değişti, "solcu" ve "sosyalist" kimliği taşıyan, geçmişte ABD'ci faşist diktatörlükler döneminde baskı görmüş isimler, ülke yönetimlerine gelmeye başladı. **Elbette ki yeni yönetimler, "sosyalist" değillerdi. Zaten kapitalizminden sosyalizme basitçe bir hükümet değişikliği ile ulaşmak da mümkün değildi. Ancak herşeye rağmen bu yeni yönetimler, kitle hareketlerinin sonucunda başa gelmişlerdi ve kitlelerin tepkilerini-duyarlılıklarını dikkate alan politikalar izlemek zorundaydılar.**

Şili'de de 2006 yılı Ocak ayında yaşanan hükümet değişikliği ile, faşist diktatör Pinochet döneminde cezaevinde yatmış bir siyasi tutuklu olan Michelle Bachelet başbakan oldu. Şili'nin bu ilk kadın başbakanı, Güney Amerika'nın diğer Bolivarçı yöneticileri gibi, ülkedeki kitle hareketinin sonucu olarak kimi demokratik adımların atılmasını sağladı. Pinochet'in ve eski darbecilerin yargılanması, bu adımlardan birisiydi.

Ancak Bachelet dönemi de, yaşam ve çalışma koşullarında iyileşme olmayan işçi ve emekçilerin önemli eylemlerine sahne olmaya devam etti. 16 milyon nüfusa sahip Şili'de Haziran 2006'da, 1 milyon kişinin katıldığı protesto eylemleri gerçekleşti. Haziran 2007'de, ulusal bakır işletmesi (aynı zamanda dünyanın en büyük bakır üreticisi) Codelco'da çalışan 28 bin sözleşmeli işçinin ücret zammı için direnişe geçmesi, Nisan 2008'de, Codelco'nun taşeron ile işlettiği Andida ve Salvador ocaklarında sözleşmeli çalışan 30 binden fazla işçinin başlattığı

Madencileri kurtarmak için açılacak tünel

grevler, Başbakan'ın kızı da içinde olmak üzere lise ve üniversite öğrencilerinin eğitim sistemine yönelik olarak her yıl yeniden yükselen kitlesel eylemleri, çiftçilerin, balıkçıların vb. ekonomik taleplerle yükselttileri eylemler, Bolivarcı başbakan Bachelet döneminde de devam etti.

Göçüğün yaşandığı San Jose maden ocağı, çok sayıda ölümlü kaza ve güvenlik kurallarının ihlal etmesi ile daha önce iki kez kapatılmıştı. 2008 yılında gerçekleşen bir kazanın ardından göstermelik olarak kapatılıp, ocağın koşullarında hiçbir iyileştirme yapmadan yeniden açıldı. Ocağı yöneten San Esteban Minera adlı taşeron şirket de, zaten işçi sağlığı ve güvenliği açısından kabarık kötü bir sicile sahip. San Esteban, çıkardığı bakır ve altını, Şili Ulusal Bakır Şirketi Codelco'ya satıyor. Yani tıpkı Türkiye'de olduğu gibi Şili'de de karlı maden ocakları özelleştirilerek taşeron şirketlere devredilmiş; onlar da vahşi kapitalizm koşullarında işçi çalıştırarak devasa karlar vuruyorlar. Son dönemde bakır fiyatlarında yaşanan rekor artışlar, Şili'deki eski-kötü ve riskli maden ocaklarındaki çalışmaların hız kazanmasına neden olmuş.

Hayat hakkı, direnişin gücüyle sağlanıyor

Maden kazalarının yüzde 98'i önlenabilir kazalardır. Ancak madenler, insanın en değerli olduğu, işgücü sömürsünün en vahşi ve pervasızca yapıldığı yerlerdir aynı zamanda. Geçmişte madenlerde köleler çalıştırılmış, çünkü kölelerden başka kimse o koşullara dayanamazmış. Bugün de çok farklı değil; **başka hiçbir iş bulamayan insanlar, kölelik koşullarında madenlerde çalıştırılıyorlar.**

Özellikle Güney Amerika'da, kıtanın işgal edildiği ilk günlerden itibaren, yerliler, bölgenin zengin altın, gümüş ve bakır madenlerinde ölümüne bir çalışmanın içine sokulmuşlar. Kıtanın İspanyol işgali sırasında, direnen yerlileri sonrasında köleleştirilen sömürgeciler, onları madende çalışmaya zorlamıştır. Yerlilerin, madenlerde çalışmamak için toplu intiharlar gerçekleştirdikleri bile bilinmektedir.

Maden işçileri, dünyanın bütün madenlerinde benzer koşullar altında çalışıyorlar: Can güvenliği sağlanmadan, önlem alınmadan "kara toprağın altına" canlı canlı giriyorlar ve kimi zaman çıkamıyorlar. Emperyalist ülkelerde insanın ortalama ömrünü 70 yıla, 80 yıla çıkarmakla övünüyor; ama madende çalışanların ömrü 40'ları, 50'leri aşmıyor. Madende ciğerlerine dolan pislikler-tozlar, onların fazla yaşamasına izin vermiyor. Kazalardan sağ çıksalar bile, emekli olmayı başarıları son derece azdır.

Şili'de ya da Türkiye'de, ya da dünyanın başka bir yerinde... **İşçi ve emekçilerin hayatını ve işgücünü değerli kılan tek şey direnişlerinin gücüdür.**

Küçük köylü kızdan,

MİTKA

"SENİ HALK ADINA ÖLÜME MAHKUM EDİYORUM" romanı, bir kadının komünist hikayesidir. Yoksul çocuk-

luğundan başlar, bir işçi olarak sınıf mücadelesine katılmaya başlamasından komünist bir parti savaşıncısına evrilmesini anlatır. Diğer bütün devrim zamanlarından farklı olarak, zamanın odağında bir kadın komünist vardır. Fonda, Bulgar devriminin emekçi halkları, Balkanların çeteci geleneğinin kahraman komitaları, komünist partinin çelik disiplini öncü kadroları geçit töreni yapmaktadır. Ama kitabın odağında bir kadının yaşadığı dönüşüm yerleşmiştir. Devrim sempatisini genç kızların bu romanı daha farklı bir yürek titremesi, daha başka bir ruh ateşi, daha yoğun bir coşku ve özdeşleşme ile okumaları bundandır.

Yoksul bir köy evinde doğar Mitka. İlkokulu bitirdikten sonra, köyün yakınındaki kiremithanede çalışmaya başlar. Kadınların kiremithanede çalışması, en büyük yoksulluğun belirtisi sayılır köyde. Mitka için ise proleterleşmeye ilk adımdır. Kiremithanenin yapışkan çamuruyla birlikte işçilerin yoksulluğu da karılmakta; çamura şekil veren makine, Mitka'nın bilincine de ilk darbeleri vurmaktadır.

Mitka'nın ilk isyanı babasıdır. Önce okumasını engellemiştir babası, arkasından fabrikada çalışmasını. Evi terk eder Mitka. Tek başına şehre gider ve bir fabrikada işe girer.

Bilinçsiz bir işçi olarak, fabrikada yaşadığı ilk duygu, kendisini aklıktan kurtardığı için patronuna minnettarlıktır. Ama aslında işi, yasalarla onaylanmış kölelikten başka bir şey değildir. Yatılı işçidir fabrikadaki "içişi" kızlar. Sabahları sadece tuz ve ekmekle kahvaltı etmekte, yorgunluktan ağlayacak hale gelinceye kadar çalışmakta, geceleri yataklarını binlerce tahta kurusuyla paylaşmaktadırlar. Ve patronun hesabına göre; "ücret"leri yemek ve yatak giderlerini ancak karşılamakta, üretim sırasında hata ve defolar oluştursa eğer, işçiler patrona borçlanmaktadırlar. Sözleşmesinin yenilenmesini istemeyen bir işçi, patronun "büyük iyiliği" ile "borçları affedilerek" gönderilir fabrikadan.

Partiyle ilk tanıştığında 22 yaşında çalışan, be-

cerikli, mert bir işçidir Mitka. Fabrikadaki partili kız, içlerinde Mitka'nın da olduğu bir grup genç kız bir işçi pikniğine götürür. Başlarda "yumurtadan yeni çıkmış civciv" gibidirler kızlar. Cıvıltılı, şaşkın, kendilerini getiren işçinin kanatları altından çıkma-ya korkan... Piknikte ilk halayını çeker, ilk "yoldaş sofrası"na oturur, ilk marşı söyler, kendisine sorulan bir soruya karşılık sıkılgan ve titrek bir "evet, öyle" cümlesi ile ilk siyasal değerlendirmesini(!) yapar. Ve ömründe ilk defa gördüğü bu insanlarla sanki yıllardır tanışıyormuşçasına kaynaşır. Hayatını değiştiren gündür o gün.

Sonra illegal randevular başlar. Küçük gruplar halinde ormanın içinde yapılan toplantılar, okunan kitap ve gazeteler...

Okuması iyi olmadığı için büyük bir utançla kekeleyerek okuduğu ilk kitap, Gorki'nin 'Ana'sıdır. 'Ana' onun için "sadece bir roman değil bir savaş okulu, sayısız güç sorulara cevap veren gerçek bir ansiklopedi" olmuştur.

Birkaç ay sonra yine bir toplantıda Remsist (Bulgaristan Gençlik Örgütü RMS'nin kısaltılmış hali) üyesi olurlar. Coşkun bir sel gibidir artık Mitka; her şeyi büyük bir hızla öğrenmeye başlar.

Daha fazla namuslu işçiye ulaşmak için, sarı sendikalar içinde çalışması gerektiğini öğrenir mesela. Fabrikadaki sorunları anlatmak üzere "tiksin-dirici, maymun suratlı" sendika ağasının karşısına ilk çıktığında dilini yutmuş gibidir, ama ikinci gidişinde sendikacıyla nasıl konuşacağını, nasıl zorlayacağını, hesap soracağını öğrenmiştir artık.

Fabrikadaki ilk direnişini örgütlemeyi ve patrona karşı ilk zaferi kazanmanın o kelimelere sığmaz coşkusunu duyumsamıştır mesela.

Bir partilinin fabrikada iyi bir işçi olması gerektiğini öğrenir mesela. Aylaklık ve kötü üretim yapmanın, diğer işçilerden geri kalmanın, partili bir işçi için büyük bir eksiklik olduğunu anlatır ona yoldaşları. Kötü bir işçinin hiçbir zaman arkadaşları arasında otoritesi olmaz çünkü. Ve işçi çıkarma gündeme geldiğinde önce aylak ve kötü işçiler gönderilir. Parti çalışmasının bir parçası olarak ve diğer işçilerle birlikte, örgütlü bir tarzda üretimi ya-vaşlatmak ve üretim kalitesini düşürmenin tek doğru yöntem olduğunu öğrenir.

İşçiler arasında örgütlenebilmek için girişken ve yaratıcı olmayı, bütün enerjisini buna kilitlemeyi öğrenir mesela. Girdiği bir fabrikada birbirine çok soğuk duran işçilerin bir araya gelmesi için öğle

devrim savaşçısına

paydosunda türkü söyler, dans eder. Hem kendisi kaynaşır onlarla, hem de onların birbirleriyle bağlarını güçlendirir. Bir başka fabrikada yardım sandığı kurulmasına ön ayak olur. Ölüm, kaza, evlenme gibi durumlarda tüm işçilerden para toplanması için seferberlik yaratır.

Ve girdiği her fabrikada kısa bir zaman sonra, ormana-pikniğe götüreceği gençleri toplar etrafına. Tıpkı ilk zamanlar kendisine yapıldığı gibi... Aynı ormana götürür, aynı kitapları okutur, onları partiye kazandırmak için aynı yöntemleri kullanır.

Mitka'nın tüm yaşamını parti faaliyeti sarmaktadır artık. Kimi zaman kentin bütün sokaklarını sloganlarla doldurur, kimi zaman bir bildiri kopya kağıdıyla çoğaltmak için saatlerce masa başından kımıldamadan oturur. Sonra o bildiriler, evlerin kapı altlarına, posta kutularına yerleşir büyük bir dikkat ve sessizlik içinde. Fabrikaların yüksek duvarlarına tırmanarak fabrikanın bahçesine bildirileri savurur toprağa tohum atar gibi.

Bütün bu faaliyeti illegalite kurallarına uygun olarak yürütmeyi daha ilk günden öğrenir Mitka. Parti faaliyetinin en önemli unsuru budur çünkü: Parti faaliyeti düşmandan gizli yürütülecek! Bu nedenle gençleri toplantı için ormanın derinliklerine götürür, illegal gazete için evinde çok sağlam bir zula yapar, kimseye bilmesi gerekenden fazlasını söylemez, katıldığı bir eyleme devlet saldırdığında, ikinci, üçüncü eylem noktalarına hızla akmasını bilir.

İlk işten atıldığında gidecek yeri yoktur Mitka'nın. Yoldaşlarına koşar hemen. Ancak onlar da hemen bir yer arayamazlar. Çözüm bulunur: Geceyi hep beraber sokakta geçireceklerdir. Son tren geçinceye kadar istasyonda beklerler, sonra vururlar kendilerini sokaklara. Üşüdüklerinde "koşma yarışı" yaparlar, yorulduklarında parkta otururlar. Sabaha karşı sıcak bir çorba içerler... Yanında yoldaşları vardır: Hiçbir zorluk gözünü korkutmaz Mitka'nın.

Yoksul yaşamının tek zorluğu değildir bu sokakta geçen gece. Başının üstünde bir çatı varken de, soğuk kış gecelerinde sadece samanlara sarılarak ısınmaya çalıştığı az değildir. Sıvasız ve elektriksiz evlerde kalır; genellikle yarı aç gezer. Kimi zaman kendisinin ayakkabısı delik deşik, parti bölge sekreterinin giydiği paltosu yırtık pırtıktır. 1 Mayıs'a giderken ceplerine doldurduğu taşları, önlüğü kirlenmesin-yıpranmasın diye önceden yıkar.

Ama bunların hiçbirisi önemli değildir onun için. Parti ona öyle bir yaşam sunmuştur ki, açlığın ve yokluğun hükmü yoktur bu yaşamda.

"Parti bana hem ana hem baba oldu. İnanç verdi, güven verdi, hayal etmeyi öğretti, görülmelik duyulmadık yeni ufuklar açtı benim önümde. Henüz yürümeye başlamış küçük çocuklara benziyordum. Hızla giden zamana ayak uydurmam ve henüz gözleri açılmamış kız ve erkek kardeşlerime öğretmenlik etmem gerekiyordu. İnsan için kaygı, büyük-küçük her insanı düşünmek: Partinin işçilerinin temel ahlak kurallarıydı bunlar" sözleriyle anlatır partiye olan bağlarının gücünü.

Birisiyle yakın ilişkiler kurması için onun partili olduğunu bilmesi yetiyordu. İlk katıldığı piknikten itibaren bu böyle olmuştu. Gerçek adını, kim olduğunu hiç bilmediği kişilere bile bir anda ısınveriyor, sanki yıllardır tanıdığı ve en sevdiği dostuymuş gibi bağlanıveriyordu. Yoldaşlık bağlarıydı onları bağlayan! Birbiri için ölümü göze alacak, birbirini korumak için kendini tehlikeye atacak, fütursuzca sevecek, karşılık beklemeden paylaşacak, her türden kıskançlık, öfke ve hesaptan arınmış ilişkiler yaratacak kadar güçlü bağlar, ancak yoldaşlık söz konusu olduğunda olabilirdi zaten.

Yeraltına geçmek ve dağlara sığınmak zorunda kaldığında, bu yoldaşlık bağının gücü çok daha net ve sağlam bir biçimde sardı Mitka'yı. Gece yağın altında soğuktan donmamak için birbirlerine sarılırken; faşist ordu tarafından kuşatıldıklarında birbirlerini korumaya çalışırken; son derece sınırlı olan yiyeceklerini paylaşırken; bir haini cezalandırmak için yoldaşının koluna girmiş halde istihbarat çalışması yaparken; kendisine en anlamsız gelen emirleri bile ikircimsiz-derhal yerine getirirken; en ağır-tehlikeli eylemlere gözünü kırpmadan giderken ve eylemi başarmış olmanın rahatlığıyla sadece mutlu insanlara özgü bir coşkunlukla, birbirlerini karlara yuvarlarken; o yoldaşlık bağlarının gücünü ve enerjisini bütün benliğinde ve ruhunda hisseder Mitka. Bu nedenle randevuya geç kalıp arkadaşlarını meraklandırmamak için davul gibi şişmiş ayaklarıyla kilometrelerce yürümek; verilen bir görevi yerine getirmek için bütün olanaksızlıkları ve bütün olumsuz koşulları yerle bir edercesine kararlı davranmak; çatışmadan yaralı kurtulup ölümle yaşam arasında korkunç acılar içinde irade savaşıyla dolu 17 günün arkasından, kendine geldiği anda hemen partisine-yoldaşlarına koşmak, Mitka için nefes almak kadar doğal reflekslerdi.

Mitka'nın moralini bozan tek unsur ise yoldaşlarını kaybetmekti. Savaş şiddetli, düşmanın saldırıları vahşi ve pervasızdı. Yanı başında yoldaşlarının düştüğüne tanık olmak dayanılmaz bir acıydı.

Çok fazla yoldaşını kaybetti Mitka. Yaşamları, insani erdemlerle donatılmış ve coşkun bir adanmışlıkla dolu olan partizanların her birinin ölümle, ayrı bir destandı. Kimisi en ağır işkenceler altında, yoldaşlarını ve onurunu korumuş olmanın rahatlığıyla koştular ölümle. Kimisi yaralı olarak yakalandığında öylesine fütursuzca meydan okudu ki; acımasız düşman ancak onu yok ederek bastırarak korkusunu. Kimisi sı-

ğındığı evi fethedilmez bir kaleye dönüştürdü yanındaki silah ve bombalarıyla...

Zaten partizanın vücudunun bir parçası gibidir silahı. İnsanın kolu ya da kafası kadar doğal bir parça. Sert çeliğin soğukluğu partizanın yüreğini ısıtır. Ve bir düşmanla karşılaştığında en büyük korkusu kurşunun bitmesidir.

Ölüm ve tutsaklık sürekli cebinde gezer partizanın. Bugün bir şeyleri konuştuğun yoldaşının yarın yanında olup olmayacağı belli değildir. Kimi zaman bir randevudan boş dönersin; içinde binbir kaygı ve korkuyla. Sonra haber alırsın ki tutsak düşmüştür gelmeyen yoldaş; artık düşmanın elinde, farklı bir cephede savunmaktadır devrim ve sosyalizm ideallerini. Kimi zaman günler en korkunç ölüm haberleriyle ağırlaşır. Yaşam dolu coşkun bir sele benzeyen bir insan, tarihe not düşecek bir destan yaratarak ayrılmıştır saflardan. Ve geride kalanlar sıkır dişlerini. Öfkelerini daha da keskinleştirirler bileye taşında. Ve ölümü uzaklaştırırlar düşüncelerinden. Çünkü ölmek için değil, düşmanı ezmek için çıkmışlardır dağlara.

Ve Bulgar komünistleri, komitaları, emekçi halkları, düşmanı ezmeyi başarır. Alman faşizmini çıktığı inine doğru geri püskürtmekte olan Sovyet kızıl ordusunun Bulgar topraklarına ayak bastığı gecenin sabahında, 9 Eylül 1944'te Bulgaristan'da faşizm yıkılır. Bulgar devrimi zafere ulaşır.

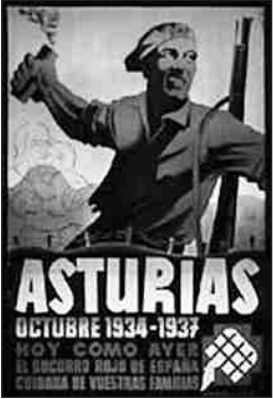
Ve komünist partili Mitka'nın yaşam öyküsü devrim için savaşımın, halkların zaferinin somutcanlı bir kanıtı olarak dikilir karşımıza. Sosyalizmin gerçekleştirilebilecek bir hedef olduğunu; sosyalizm için savaşın kadın ve erkeklerden yepyeni bir insanı, geleceğin insanını yarattığını; kadınların aktif mücadele içinde yer aldıklarında "inanılmaz" denilen işleri bile kolaylıkla başatabileceklerini bir kere daha gösterir, devrim sempatizanı genç kuşaklara.

☆ 1 Ekim 1949 - Çin Halk Cumhuriyeti kuruldu.

Japon ve Amerikan emperyalizmine karşı ÇKP ve Mao önderliğinde Çin halkı, verdiği mücadeleyi devrimle sonuçlandırdı ve Çin Halk Cumhuriyeti kuruldu. Ancak önderliğin ufkunun zayıf olmasından dolayı devrim süreci demokratik devrimle sınırlı kalarak sosyalist inşaya sığırayamadı.

☆ 5 Ekim 1934 - Asturias Ayaklanması

İspanya'nın Asturias bölgesindeki maden işçileri, yükselen faşist teröre karşı duydukları öfkeyle ayaklanarak savaşı başlattılar. Oivedo'da Asturias İşçi ve Köylü Cumhuriyeti'ni kurdular. General Franco, ayaklanan işçilere vahşice saldırdı. İki haftanın sonunda 3 bin kişi öl-

müş ve ayaklanma bastırılmıştı.

☆ 6 Ekim 1984 - Dev Yol davasından idam hükmü alan İlyas Has İzmir'de idam edildi.

☆ 8 Ekim 1980 - Kurtuluş davasından Necdet Adalı idam edildi.

☆ 8 Ekim 2009- Engin Çeber katledildi.

Yürüyüş dergisi dağıtımında gözaltına alındı. Karakolda gördüğü işkencenin ardından Metris cezaevine götürüldü. İşkence Metris'te de devam etti. Engin'in direnişi de. Sayım da ayağa kalkmadığı için günlerce süren işkencenin ardından, 8 Ekim günü şehit düştü.

☆ 9 Ekim 1978 - Bahçelievler Katliamı

Devletin desteklediği sivil faşistler Ankara'da TİP'li öğrencilerin kaldığı evi bastılar. Baskında 7 öğrenci katledildi. Baskını gerçekleştirenler

arasında Haluk Kırıcı, Abdullah Çatlı gibi daha sonra devletin birçok kirli işinde kullandığı sivil faşistler de vardı. Yargılamalar sonucu idama çarptırılmalarına rağmen, sonrasında ya cezaevlerinden kaçırılarak ya da hükümler bozularak yeni katliamlarda görevlendirildiler.

☆ 11 Ekim 2005 - Şair Atilla İlhan öldü

☆ 14 Ekim 1971 - Hikmet Kıvılcımlı öldü.

☆ 16 Ekim 1980 - Nihat Erim'i öldürmek iddiasıyla tutuklanan Ahmet Karlangaç hücresinde katledildi.

☆ 17 Ekim 1889 - Rus yazar Çernişevski öldü.

Dönemin devrimci fikirlerinin oluşmasında etkili olan Çernişevski, özellikle Nasıl Yapmalı adlı romanıyla dünyaca ünlendi. Lenin, Çernişevski'den çok etkilendiğini, Nasıl Yapmalı'nın devrimci olmasında büyük etkisinin olduğunu söylüyordu.

☆ 18 Ekim 1977 -RAF militanları katledildi.

RAF militanlarından Andreas Baader, Gudrun Ennslin, Jan Carl Raspe ve Irmgard Möller hücrelerinde katledildi. Devlet RAF önderlerinin intihar ettiğini açıkladı.

☆ 21 Ekim 1984 - Kürt şair Cigerxhun öldü.

"Kurban olduğum Kürdistan toprağı, çok genç ve güzelsin / Her karış toprağına evlatlarım çoktan döküldüler / Kürt ulusu sağ kaldıkça bu yoldan dönmeyecek"

Mehabad Kürt Cumhuriyeti'nin yenildiğini öğ-

9 Ekim 1967- Che Guevara katledildi

Dünya devrim tarihinin en çok tanınan enternasyonalist devrimcilerinden biridir Che Guevara. 1928'in 14 Haziran'ında Arjantin'de başlayan yaşamı, 9 Ekim 1967'de Bolivya'da katledilene kadar sürekli bir yükseliş içinde geçti. Başegmemenin, isyanın simgesi oldu.

Üniversiteyi bitirmeden 1951'de motor-sikletle Latin Amerika turuna çıkarak, insanların durumunu gördü. Guatemala'ya gitti ve burada birçok ülkeleden devrimciyle tanıştı.

Guatemala'da solcu hükümete karşı yapılan darbeye direnişle karşılık verildi ve Che direnişlerde yer aldı. Daha sonra Meksika'ya geçti.

Emperyalizm konusundaki fikirleri netleşince tüm benliğini devrimci mücadeleye vermeye karar verdi. Fidel'le tanıştı ve 26 Temmuz Hareketi'ne katıldı. Örgütün doktoru olarak başlayan görevi, devrim süreci ilerledikçe, elde silah dövüşen bir önder konumuna geldi. Sierra Meastra dağlarında gerillaların eğitiminden planların çizilmesine kadar, her alanda görev aldı.

Devrim yapıldıktan sonra devletin çeşitli bakanlıklarında görev yaptı. Che, diğer ülke devrimlerine yardım etmek için, Kongo'ya gitti ve gerillaları eğitti, onlarla birlikte savaştı. Daha sonra Bolivya'ya geçti. Bolivya Ulusal Hareketi'nin teorik ve askeri yönde eğitilmesinde görev aldı. Che bir muhbirin ihbarı sonucunda gerilla birliğiyle birlikte kuşatıldı ve sağ yakalandı. 9 Ekim'de işkenceyle katledildi.

rendiğinde bu satırları yazmıştı Cigerxhun. Mardinli bir köylü ailesinin çocuğu olarak başlamıştı yaşamına. 81 yaşında tüm dünyanın tanıdığı bir Kürt şair olarak İsveç'te öldü. Şiirleri başkaldırıyı, özgürlük tutkusunu anlatır. Kürt halkının isyanının, mücadele ateşinin sözcüsü olmuştu. Yurtsever, aynı zamanda da enternasyonalist bir şairdi. Vietnam'da, Kore'de, Angola'da emperyalistlere karşı savaşan emekçilerin yanında şiirleriyle varolmuştu. Lenin'e, Stalin'e yazdığı şiirlerinde sosyalizme inancını anlatıyordu. Mücadelenin içinde yer alan bir şair olan Cigerxhun, yaşadığı sürece ağır bedeller ödemeyi göze aldı ama inançlarından ve özgürlük tutkusundan asla vazgeçmedi.

☆ 22 Ekim 1937 -Dersim katliamı.

Devletin Mart ayında başlattığı saldırı, Dersim'de direnişle karşılandı. Direniş ordu tarafından binlerce Dersim'linin katledilmesiyle bastırıldı.

☆ 24 Ekim 1984 - Devrimci Yol Davasından Hıdır Aslan İzmir'de idam edildi.

☆ 26 Ekim 1980 - HDÖ davasından Serdar Soyergin idam edildi.

Krizin yarattığı sonuçlar

Kriz tüm ekonomi üzerinde fırtınalar estirir, bütün taşları yerinden oynatır. Çünkü bir kere patlak verdiğinde, krizden çıkabilmek için tek çare, hem aşırı üretimin hem de bu üretimi gerçekleştirmiş olan üretim araçları ile üretici güçlerin imha edilmesidir. Makinesiyle, ürünüyle, işçisiyle kriz öncesi dönemin üretici güçlerinin ve ürünlerin önemli bir bölümü imha edildikten sonra, yeni teknoloji ürünleri makineler, yeni üretim teknikleri ve yeni-genç işçi kadrosuyla yeniden üretime başlanır. Tıpkı kriz öncesi dönemin makineleri gibi, işçilerininin de ezici çoğunluğu, yeni üretim sürecinde kendilerine yer bulamazlar. Üretimin yeniden başladığı bu aşama, artık krizin geride bırakılmaya, ekonominin yeniden canlanmaya başladığı dönemdir.

Ekonomi çevrelerinde yeniden bir bahar havası estirmeye başlandı. Magazin ekonomistleri ve büyük tekellerin sözcüleri, krizin atlatıldığı, kötü günlerin geride kaldığı, ekonominin yeniden büyüme trendine girdiğini vaazedip duruyorlar. Bir taraftan da borsa rekorlar kırıyor, şirketler kar patlaması yapıyor ve büyüme rakamları “işlerin düzeldiğini” müjdeliyor.

Bu tablo, madalyonun sadece bir yüzünü gösteriyor. Diğer yüzünde ise, kriz patladığından bu yana, işçi ve memurların gerçek ücretlerinin, kitlelerin alım gücünün düşmesi; 1,5 milyondan fazla insanın işsizler ordusuna katılması; çalışanlar üzerindeki baskı ve emek sömürüsünün yoğunlaştırılması; işçi ve emekçilerin ceplerinden çalınan birikimlerin zenginlerin servetine eklenmesi var.

Kriz yıkımdır; kriz fırsatçıların servet birikimidir

Ekonomik krizi yaratan unsur, üretimin aşırı ölçülere ulaşmasıdır. Bir taraftan ihtiyacın çok üzerinde üretim yapılmaktadır, diğer taraftan, kitlelerin ezici çoğunluğu, en temel ihtiyaçlarını karşılayacak gelire sahip değildir. Bu çelişkinin doğal sonucu, üretimin bir aşamasında, satışların sürdürülemez, stokların eritilemez hale gelmesidir. İşlerin çok parlak görüldüğü, ekonominin refah içinde yüzdüğü ya-

nılsamasını yarattığı en üst nokta, kriz dinamiklerinin de en yoğunlaştığı noktadır. Ve ondan sonrası ekonomide kurulan dengelerin çöküşüdür.

Kriz tüm ekonomi üzerinde fırtınalar estirir, bütün taşları yerinden oynatır. Çünkü bir kere patlak verdiğinde, krizden çıkabilmek için tek çare, hem aşırı üretimin hem de bu üretimi gerçekleştirmiş olan üretim araçları ile üretici güçlerin imha edilmesidir. Yani üretim stoklarının eritilmesi; satılma-yanların aşırı ucuz fiyatlarla satışa sunulması ya da tersten, fiyatları düşürmesin diye ürün fazlasının tahrip edilmesi; şirketlerin iflası ve el değiş-tirmesi; eski makinelerin hurdaya çıkarılması; işçilerin işten atılması, kit-lesel açlıktan ölümlerin yaşanması vb sürecidir bu. Makinesiyle, ürünüyle, işçisiyle kriz öncesi dönemin üretici güçlerinin ve ürünlerin önemli bir bölümü imha edildikten sonra, yeni teknoloji ürünü makineler, yeni üretim teknikleri ve yeni-genç işçi kadrosuyla yeniden üretime başlanır. **Tıpkı kriz öncesi dönemin makineleri gibi, işçilerininin de ezici çoğunluğu, yeni üretim sürecinde kendilerine yer bulamazlar.** Üretimin yeniden başladığı bu aşama, artık krizin geride bırakılmaya, ekonominin yeniden canlanmaya başladığı dönemdir.

Bütün bu süreç, tam da diyalektiğe uygun bir biçimde, ekonominin yıkım ve yeniden doğum sürecidir. Ancak bu tablo, sürecin sadece bir yönünü ifade

eder. Ekonominin tümü krizde fırtınaya kapılır. Bu fırtınada burjuvazinin gemilerinin bazısı parçalanıp batarken, bazıları da “batan geminin malları”nı toplar.

9 Ağustos 2010 tarihli gazetelerde yer alan bir haber, bankaların son bir yılda 201 milyon TL değerinde 77 fabrikaya el koyduğunu anlatıyor. Bankalar, (biraz aşağıda daha ayrıntılı işleyeceğimiz gibi) 2009 yılında devasa karlar elde ettiler, büyük vurgunlar vurdular. Bu vurgunun önemli bir kısmı, ödenmeyen krediler karşılığında icra yoluyla el koydukları mülklerden geldi. İstanbul Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odası’nın (İSM-MMO) bankaların internet sitelerinde ilan ettikleri satılık gayrimenkullerden yola çıkarak hazırladığı “Bankanızdan satılık fabrika-Mayıs 2010” başlıklı raporda yer alan rakamlar, bu durumu gözler önüne seriyor. Rapora göre, bankalar, son bir yılda 201 milyon TL değerinde 77 fabrikaya el koydu. Tekstilden otomotiv yan sanayine kadar çeşitli sektörlerde üretim yaparken iflas eden bu fabrikaların yanı sıra, 228 adet büyüklü küçüklü işyeri, 331 dükkan, 1569 daire ve villa ile 452 de tarla haczedilerek bankanın kontrolüne geçirildi.

Bu raporda yer alan rakamlar, “servetin el değiştirmesi”nin sadece çok küçük bir bölümünü ifade ediyor. Krizdeki fırsatçılığın ve vurgunculuğun açık biçimi olan, fabrika ve işletmelerin ortaklık kurularak veya satın alınarak, bir tek el tarafından doğrudan yutulmasına ilişkin rakamlar, bu raporda yer almıyor.

Krizin yarattığı her yıkım, aynı zamanda ekonomide tekelleşme, servet artırımı, gelir dağılımındaki uçurumun daha fazla büyümesidir. Fırtına patlamadan önce devletin desteğini daha fazla arkasına alan ve daha güçlü bir ekonomik altyapıya, daha sağlam yere basan ayaklara sahip olan tekeller (mesela nakiti fazla, borçları sınırlı olan, ya da daha stratejik alanlarda üretim yapan vb), zorlanan, iflas eden, borcu çok-nakiti az olan pekçok şirketi hatta tekeli yutmayı başarırlar. Pekçok tek el iflas ederken, bazıları daha da zenginleşmiş olarak, kar patlamaları yaparak çıkarlar krizden. **Çünkü tek tek pekçok kapitalist, kar ve para kaybedebilir; ama ekon-**

minin bütününde servet kaybolmaz. Bir kapitalistin kaybettiğini, diğer kapitalist kazanmaktadır. Birinin cebinden çıkan, başkasının cebine girer.

“Krizi fırsata çevirmek” deyiminin ifade ettiği gerçek de budur: Kriz dönemlerinde fırsatçılar, yıkıma uğrayanların mülkünü ya da fabrikasını yok pahasına kapatır ve kendi zenginliğini büyütür. Tekelleşme artarken, en alttakilerin yoksulluğu büyür. Sürecin bir yanında, “mülk sahiplerinin birbirini mülksüzleştirmesi” iken, diğer yanında “krizin faturasının işçi ve emekçilere yıkılması” vardır. İki yönü birden ele aldığımızda “servetin el değiştirmesi” çıkar karşımıza. **Kriz dönemleri, servetin en hızlı ve en keskin biçimlerle el değiştirmesine tanıklık eder.**

Ekonominin bu genel kuralı, bu krizde de kendini bütün çarpıcılığıyla gösterdi. Bazı büyük tekeller, kar patlamaları gerçekleştirirken, kitlelerin yoksulluğu ve yıkımı büyüdü. Servet bir avuç tekelcinin elinde biririrken, gelir dağılımındaki uçurum derinleşti.

Krizde kar patlamaları

Krizin ilk dönemlerinde burjuvazi hep bir ağızdan “ölüyoruz, batıyoruz” diye bağırlarken, sonradan ortaya çıkan rakamlar bunun böyle olmadığını gösterdi. Özellikle büyük burjuvazi, bir taraftan krizi bahane ederek işçiler üzerindeki sömürsünü ve işçi kıyımlarını artırırken, diğer taraftan devlet teşvikleri ve KDV-ÖTV indirimleriyle stoklarını eritmiş, böylece büyük vurgunlar vurmuşlardı. Son dönemde basında yer alan rakamlar, bu vurgunun çapını daha net ortaya koyuyor.

İstanbul Sanayi Odası (İSO) her yıl geleneksel olarak yaptığı Büyük Sanayi Kuruluşları anketinin, ilk beşyüz kuruluşu (BBK) ilişkin 2009 yılı sonuçları, 30 Temmuz 2010’da basında yer aldı. İSO’nun raporuna göre, “BBK’nın 2009 yılında bir önceki yıla göre, cari fiyatlarla dahi üretimden satışları yüzde 13.1, satış hasılatı yüzde 12.3, dışsatımı cari USD değeriyle yüzde 31.7, istihdamı yüzde 5.1 azalırken; toplam kar yüzde 33.8, yarattığı net katma değer yüzde 6.8, toplam özkaynağı yüzde 9.8 oranında artmış, mali yapısı da bir önceki yıla göre iyileşmiştir.” (Öztin Akgüç, Cumhuriyet gazetesi)

Kriz dönemlerinde fırsatçılar, yıkıma uğrayanların mülkünü ya da fabrikasını yok pahasına kapatır ve kendi zenginliğini büyütür. Tekelleşme artarken, en alttakilerin yoksulluğu büyür. Sürecin bir yanında, “mülk sahiplerinin birbirini mülksüzleştirmesi” iken, diğer yanında “krizin faturasının işçi ve emekçilere yıkılması” vardır. İki yönü birden ele aldığımızda “servetin el değiştirmesi” çıkar karşımıza. Kriz dönemleri, servetin en hızlı ve en keskin biçimlerle el değiştirmesine tanıklık eder. Ekonominin bu genel kuralı, bu krizde de kendini bütün çarpıcılığıyla gösterdi. Bazı büyük tekeller, kar patlamaları gerçekleştiren, kitlelerin yoksulluğu ve yıkımı büyüdü. Servet bir avuç tekelcinin elinde biririrken, gelir dağılımındaki uçurum derinleşti.

Burada çarpıcı olan bir nokta, kamu kuruluşlarının karlarının özel sektörün karlarından daha yüksek oranda artmasıdır. BBK içinde yer alan 15 kamu kuruluşunun toplam karları yüzde 85.2, özel kuruluşların ise yüzde 28.3 oranında artmıştır. Devletin elindeki tekeller, devletin olanaklarını arkasında almanın avantajını en iyi biçimde kullanmışlardır. Bunun sonucunda, 15 büyük kamu kuruluşu, 485 büyük özel şirketten çok daha yüksek oranda kar elde edebilmiştir.

Bir başka gösterge ise, borsadaki şirket bilançolarıdır. 2 Mayıs 2010 tarihinde, borsada işlem gören 319 şirketten 131’i, 2010 yılının ilk çeyreğine ilişkin mali tablolarını açıkladığında, ortaya çıkan rakamlar da oldukça çarpıcıdır. Açıklama yapan **131 şirketten 87’si kar ettiğini duyurdu. 131 şirketin toplam net karı 1.1 milyar TL olarak hesaplanmıştı.** Zarar eden şirketlerin, ortalamayla aşağı çeken etkisini dikkate alarak bu rakama baktığımızda, devasa karlar elde edildiği daha açık görülecektir. Aynı şirketlerin 2009 yılının aynı dönemindeki toplam net karları ise, 550.8 milyon TL’de kalmıştı. Ama sonuçta, krizin en keskin etkilediği 2009 yılı başlarında bile bu şirketlerin büyük karlar vurdukları kanıtlanmış oluyor. O günlerde “batıyoruz” diye kopardıkları kıyametin nedeni, kardan zarar etmeleliydi.

Kriz fırsatçıları-vurguncuları

Şimdi biraz daha ayrıntıya inelim. Krizi kimler fırsata çevirip vurgunlar vurmuş, daha fazla tekelleşerek ekonomiyi kontrol altına almış, bir bakalım.

2010 yılı ilk üç aylık bilançolara göre, en fazla kar eden ilk on şirketin beş tanesi metal eşya, makine ve gereç yapım sektörü, iki tanesi ise sigorta sektörü oldu.

Türk Telekom, 546.2 milyon TL kar ile, en fazla kar eden şirket çıktı. **Tofaş Oto**’da net kar artışını yüzde 259’a yükseltti. Yine ilk 10’da yer alan **Arçelik**’in net karı, geçen yılın aynı dönemine göre, yüzde 105.8 arttı. **Ford Otosan**’ın net kar artışı ise yüzde 127.76 oldu.

“Karını en fazla artıran şirketler” ise, asıl olarak finans kurumları oldu. Mesela **Ak Yatırım Ortaklık**, karını geçen yılın aynı dönemine göre, yüzde 11 bin

540 artırdı. **Tacirler ve Garanti Yatırım Ortaklıkları** ise karlarını, sırasıyla, yüzde 662.04 ve yüzde 639.21 artırdılar. Listeye yine üst sıralardan giren **Feniş Alüminyum**’un kar artırımını ise, yine dudak uçuklatan düzeyde: Yüzde bin 203.

Türk Traktör, karını geçen seneye göre yüzde 371.12 artırmasının yanında, en fazla kar eden şirketler içinde ilk 10’da yer aldı. Keza gübre ve tarım şirketlerinin de geçen yıla göre karlarını yüksek oranlarda artırdıkları ve en yüksek kar sıralamasında üst sıralara yerleştikleri görüldü.

Bu listeye, **Koza Altın** ile birlikte **Anadolu Hayat Emeklilik** ve **Yapı Kredi Sigorta** da ekleniyor.

İSO’nun 2009 yılı mali rakamlarına göre hazırladığı “500 Büyük” listesinde ise, Türkiye’nin en büyük sanayi kuruluşları arasında en üst sıralarda **Tüpraş, EÜAŞ, Oyak Renault, Arçelik, Tofaş, Ford, Ereğli Demir Çelik, Aygaz, Vestel Elektronik** yer aldı.

Ağustos ayında bazı bankaların açıkladıkları rakamlar da kar artışını gösteriyordu. **İş Bankası**, 2010 yılının ilk yarısında, geçen yılın aynı dönemine göre karını yüzde 31 artırdığını duyurdu. Bu artışla, İş Bankası’nın 2010 yılının ilk yarısındaki net karı 1.8 milyar lira olarak gerçekleşti.

Finansbank ise, 2009 yılının ilk yarısında 340 milyon TL net kar elde ederken, 2010 yılının ilk yarısında karını 344 milyon TL’ye yükselttiğini açıkladı.

Aynı günlerde, **TEB** de (Türk Ekonomi Bankası) 2010 yılının ilk yarısında 107 milyon TL net kar gerçekleştirdiğini duyurdu.

Bütün bu rakamlar şunu göstermektedir: **Kamu kuruluşlarının yanı sıra, arkasına devlet desteğini alan sektörler ve firmalar, krizi kendileri için fırsata çevirmeyi, krizin faturasını başkalarının sırtına yıkarak kar patlamaları gerçekleştirmeyi, başkalarının yoksullaşması pahasına zenginliklerini katlamayı başarmışlardır.** Mesela arkasına en büyük devlet desteğini alan ve alanında tekel konumunda bulunan **Türk Telekom**, en büyük karı gerçekleştiren şirkettir. **Otomotiv ve beyaz eşya firmalarının arkasında ise, 2009 yılı Mart-Haziran dönemin-**

deki KDV-ÖTV indirimleri ve teşviklerin büyük payı vardır. Sigorta şirketlerinin karını büyüten, insanların geleceğe güvensizleşmesidir. Tarım sektöründeki karlılık, tarımdaki vurgunların ve tekelleşmenin göstergesidir. Banka ve finans kurumlarının karları ise, hükümetin bilinçli bir biçimde olumlu gösterdiği büyüme rakamlarının yarattığı rüzgardan ve borsa yükselişlerinden etkilendirilmiştir.

Sektörel etkileri bir kenara bırakacak olursak, hepsinin karında önemli bir ortak unsur, devletin teşvik ve kurtarma paketleridir. Devlet, şirketlerin açıklarını kapatmak, borçlarını rahatlatmak için, büyük mali kaynak aktarımı yapmıştır.

Bütün bunlar, şirket karlarının yüksek çıkmasında önemli bir unsuru oluşturmaktadır. Ama tüm sektörleri birden etkileyen en önemli unsur, artı-değer sömürsünün katmerlendirilmesidir.

Karlar işçinin cebinden çalınıyor

Burjuvazinin karının kaynağı, artı-değer sömürüsüdür; işçinin emeğinin ödenmemiş bölümüdür. Çünkü üretimin tüm girdilerinin, hammaddenin ya da makinelerin ürüne kattığı değer, sahip olduğu değer kadardır. Mesela 10 kg buğdaydan, 15 kg un elde etmek mümkün değildir. Ama bir işçinin aynı ücret karşılığında, 8 saat yerine 10 saat çalıştırılması ve/veya çalıştığı bandın hızının artırılarak günde 500 yerine 550 ürün çıkarması ve/veya, yemek saatinin 15 dk kısaltılarak çalışma süresinin gayri resmi olarak uzatılması mümkündür. Bu nedenle üretimdeki karın kaynağı, işgücünün ödenmemiş bölümüdür ve bu bölüm artırılarak karın büyütülmesi sözkonusudur.

Bugün kar rekorları kıran şirketlerin de asıl dayanağı, işgücü sömürsünün yoğunlaştırılmasıdır. **Kar eden şirketlerin tümü işçi çıkarmış, aynı işi daha az sayıda işçiyi daha çok çalıştırarak yaptırmıştır. İşçilerin gerçek ücretlerini düşürmüş, prim ve sosyal haklarını kısıtlamış, işten atma tehdidiyle işçilere daha ağır çalışma koşullarını dayatmıştır. Bunun sonucu tekel karları, tekel vurgunları olmuştur.** Açıklanan raporlar, bu gerçeği somut olarak kanıtlamaktadır.

İSO'nun Temmuz 2001'de yayınladığı, 2009 yılına ait veriler, bu durumu

Burjuvazinin karının kaynağı, artı-değer sömürüsüdür; işçinin emeğinin ödenmemiş bölümüdür. Çünkü üretimin tüm girdilerinin, hammaddenin ya da makinelerin ürüne kattığı değer, sahip olduğu değer kadardır. Mesela 10 kg buğdaydan, 15 kg un elde etmek mümkün değildir. Ama bir işçinin aynı ücret karşılığında, 8 saat yerine 10 saat çalıştırılması ve/veya çalıştığı bandın hızının artırılarak günde 500 yerine 550 ürün çıkarması ve/veya, yemek saatinin 15 dk kısaltılarak çalışma süresinin gayri resmi olarak uzatılması mümkündür. Bu nedenle üretimdeki karın kaynağı, işgücünün ödenmemiş bölümüdür ve bu bölüm artırılarak karın büyütülmesi sözkonusudur.

açıkça ortaya koyuyor. Rapora göre, 2008 Ağustos'tan, 2009 Ekim ayına kadar, sanayi üretimi 14 ay boyunca aralıksız küçüldü. Ekonominin önemli ölçüde küçüldüğü **2009 yılında, 500 büyük şirketin üretimden satışları yüzde 13.1 düştü, ihracatı da yüzde 31.7 azaldı. Ancak toplam kar yüzde 33.8 arttı.**

Bu karlılık artışında öncelikli etken, işçi kıyımları ve çalışan işçilerin emek sömürsünün yoğunlaştırılması oldu.

İSO verilerine göre, 2009'da İSO 500'de çalışan sayısı, bir önceki yıla göre yüzde 5.1 azaldı. 311 bin işçi kıyımdan geçirildi. Sadece 500 büyük sanayi kuruluşundan atılan işçi sayısı bu kadar. Ortalama, her birinden yaklaşık 620 işçi işten çıkarıldı. **Krizin ilk yılında işten çıkarılan toplam işçi sayısı ise 2 milyonu aştı. Krizin artık bittiği ve büyümenin başladığı demagogilerinin yapıldığı 2010 yılının ilk dört ayında ise, işten atılanların sayısı 1 milyon 600 bin oldu.**

Ekonominin büyüdüğü, satışların iyi gittiği dönemlerde kölece çalıştırılan işçiler, kriz ortaya çıktığı anda kapının önüne konuverdiler. Üstelik kriz bahanesiyle kıdem tazminatlarını ödemedeki büyük güçlükler çıkararak, taksitli bağlayarak, şirket kantininden harcama fişleri ile tazminatın bir kısmının da yine şirkete geri dönmelerini sağlayarak, ya da düpedüz kıdem tazminatı hakkını gaspederek... Burjuvazi, yük olarak gördüğü işçileri başından atmakla yetinmiyor, işçiler giderken bile onların üzerinden bir karını arttırmaya çalışıyor.

İşten atılmayan işçiler ise, sokakta kalmadıklarına sevinemez hale getirildiler; işyeri onlar için cehenneme çevrildi. Şirketlerin ezici çoğunluğu, çok daha az sayıda işçi ile, üretimlerini benzer düzeylerde tutmayı sürdürdüler. Mesela krizin patlak verdiği 2008 sonbahar aylarında, krizi gerekçe göstererek toplam 2500 işçi çıkaran Renault ve Tofaş fabrikaları, 2008 yılını karla kapattıkları gibi, 2009 Mart-Haziran aylarındaki KDV-ÖTV indirimleri döneminde, bir önceki yılın aynı dönemi ile benzer üretim rakamlarını yakaladılar. Yani iki fabrika, 2500 eksik işçiyle, aynı üretimi gerçekleştiriyordu. Ne kadar vahşi bir çalışma ve sömürü ortamının olduğunu görmek için, Haziran ayında, her iki fabrikada, kendi isteğiyle işten ayrılan işçiler olduğunu söylememiz ye-

terli. Kriz ortasında, bu işçilerin belki de bir daha iş bulamama ihtimalini göze alabilmeleri, fabrikadaki durumun dayanılmaz hale geldiğini göstermeye yetiyor.

Bir başka örnek, Türkiye'nin en karlı kuruluşu olan ve 2005 yılında Koç'a satılan Tüpraş'tan. 2009 yılında 215 işçiyi işten çıkardı. Buna karşılık kişi başına katma değerini, 2008 yılına göre yüzde 12 artırdı. 500 büyük firma arasında, kişi başına katma değer en yüksek olduğu, yani işgücü sömürsünün en yoğun olduğu firma, Tüpraş. İkinci sırada ise, yine Koç'a ait bir şirket olan Aygaz geliyor. Aygaz'da kişi başına katma değer, 500 büyük firma ortalamasının kat be kat üzerinde.

TÜİK'in her ay yayınladığı üretim endeksi ile, üç ayda bir yayınladığı istihdam endeksinin karşılaştırılması, bu vahşi çalışma-üretim koşullarını rakamlarla da ortaya seriyor.

TÜİK verilerine göre, 2008'in ilk döneminde 107 birim işçi, 115 birim üretim yapıyormuş. Krizin vurmasının arkasından, 2008 sonunda üretimin düşmesiyle birlikte, işçi başına düşen üretim de gerilemiş. 2008 başında 115 birim olan üretim, 2008 sonunda 105 birime kadar düşmüştü. Hemen arkasından işten çıkarmalar başlamış. Öyle ki, 2009'un ilk çeyreğindeki işçi sayısı, 2008'in ilk çeyreğinin yüzde 10 gerisine düşmüştü. 2009 ortasından itibaren sanayi üretimi yeniden yükselmeye başladı ve 2009 sonunda sanayi üretimi 2008'in başındaki seviyeye ulaştı. Ancak tabi ki atılan işçilerin önemli bir bölümü geri alınmadı. **2008 başındakinden yüzde 10 daha az sayıda işçi, aynı düzeyde üretim yapmaya zorlandı.** Ve böylece işçi başına üretim, kriz öncesi seviyelere yaklaştı. 2009'un son çeyreğinde, 2008'in son çeyreğine göre yüzde 17 artış gösterdi. (Kaynak; Mustafa Sönmez, Cumhuriyet gazetesi, 19.7.2010)

Fabrikaların işçiler üzerinden vurdıkları bu tatlı karların bir ayağını da, işçilerin ücret, prim ve sosyal haklarındaki kesintiler oluştuyordu.

Mesela kriz bahane edilerek 2009 bahar aylarında Erdemir ve İsdemir demir-çelik fabrikaları, işbirlikçi Türkmetal sendikası ağalarıyla 26 bin işçi için imzaladıkları toplu sözleşmede yüzde 35 maaş indirimini karar altına almışlar ve hayata geçirmişlerdi. Bugün, 2009 yılına ilişkin yayınlanan 500

büyük listesinde, karlılıkta Erdemir 7. sırada, İsdemir 12. sırada yer alıyorlar. **İşçilerin ücretlerinden yaptıkları yüzde 35'lik kesinti, bu demir-çelik tekel-lerinin karlarında küçümsenmeyecek bir yer tutuyor.**

Benzer biçimde İzmirli “demokrat” ve CHP’li büyükşehir belediye başkanı Aziz Kocaoğlu da, işçilerde maaş indirimi gerçekleştirerek “tasarruf” a gidebileceklerini açıklamış, ancak yükselen tepkiler üzerine bunu hayata geçirememişti.

Kamuda yüzbinlerce işçi ve memura dönük olarak da devletin planları arasında yer alan maaş indirimi ise, yine krizin ilk patlak verdiği dönemde gerçekleştirilen “Krizin faturasını ödemeyeceğiz” eylemleri ve mitingleri sayesinde, gündeme bile getirilmeden geri çekildi.

Demir-çelik sektöründeki işçilerin sayısı fazla ve imzalanan satış sözleşmesine tepkiler büyük olduğu için basında haber olarak yer aldı. Ancak maaş indirimleri onlarla sınırlı kalmadı. En başta, düşük ücret+primle çalışanların primlerinde yapılan kesinti, doğrudan ücret indirimi anlamına geliyordu. Bunun dışında, bütün büyük fabrikalarda prim ve sosyal hak indirimi yapılmasının yanı sıra, küçük işyeri ve fabrikalarda net ücret indirimleri gerçekleştirildi.

TÜİK her üç ayda bir, sanayi işletmelerinin ücret bütçelerini açıklıyor. Bu ücret bütçesinin, işçi başına sanayi üretim endeksine bölünmesi, bize işçilerin nominal birim ücretini veriyor. **Veriler, nominal ücretlerin bile yüzde 13 düzeyinde gerilediğini gösteriyor.** Yani 2008 sonunda ücreti aylık 1000 TL olan bir işçinin ücreti, 2009 sonunda 870 TL’ye düştü. Enflasyon etkisi de katıldığında, işçinin reel ücretindeki gerileme, yüzde 17’ye kadar çıkıyor.

“Aslında kriz yok” diyenler

Krizin başladığı ilk günden itibaren, kitlelerden, çevremizdeki emekçilerden “aslında kriz yok” sözünü fazlasıyla duyduk. Pekçok işçi ve emekçi, bu dönemde patronlarının ya da çevrede bir biçimde gördükleri zenginlerin daha da zenginleştiğine, ev-araba değiştirdiğine, üretimi artırdığına, bir taraftan da “batıyoruz”, “ölüyoruz” diye kıyameti ko-parmayı sürdürdüğüne vb tanık olmuştur. Bu gözlemler, kitlelerin aslında kriz olmadığı, krizi bahane ederek patronların kendi üzerlerindeki sömürüyü artır-

Ülkemizde de devletin kasasından büyük tekellere kaynak aktarımı, çeşitli biçimlerde gerçekleştirildi. En göze görünen yöntem, 2009 yılında otomotiv ve beyaz eşya sektöründe 3 ay boyunca yapılan ÖTV-KDV indirimleriydi. Bu indirimlerin devlete maliyeti 2 milyar 736 milyon TL’dir. En örtük ama aynı zamanda tekeller için ciddi gelir kalemi yaratan destek ise, SGK primlerinde işveren payının yüzde 5 indirilmesiydi. Bu sayede sermayeye aktarılan kaynak, iki yılda 7.3 milyar TL oldu. Burjuvazinin bir başka gelir kapısını, çalışanların maaşlarından kesilerek oluşturulan işsizlik fonu oluşturdu. Tüm işçilerin maaşından fon için para kesintisi yapıldı, ama işten atılan işçiler bu paradan yararlandırılmadı. Bu nedenle fonda biriken para kısa zamanda 4 milyar TL’ye ulaştı. Ve bu paraya kriz döneminde Bakanlar Kurulu kararıyla el konarak burjuvazinin hizmetine sunuldu.

dığı sonucuna vardırmıştır.

Kitlelerin bu gözlemleri doğru, vardıkları sonuç ise yanlıştır. Bu tablo krizin olmadığını değil, krizin faturasının kitlelere çıkartıldığının göstergesidir. Çünkü yazımızın başında da belirttiğimiz gibi, kriz dönemlerinde burjuvazinin bazı kesimleri daha fazla zenginleşmekte, toplumun ezici çoğunluğu ise yoksullaşmaktadır. Ve bu durum tam da krizin göstergesidir. Zenginleşen ile yoksullaşan arasındaki uçurumun derinleşmesinin düzeyi ise, krizin şiddetini görmekte önemli bir veridir.

16 Haziran 2010 tarihinde basında yer alan haberler, Türkiye’de son bir yılda hem milyoner sayısının hem de bu milyonerlerin banka mevduatlarının önemli oranda arttığını gösteriyor.

BDDK Mayıs ayı İnteraktif Aylık Bülten verilerine göre milyonerlerin sayısı, son bir yılda 6 bin 390 kişi artarak 23 binden 29 bine yükselirken; aynı dönemde bu milyonerlerin banka mevduatlarında da 47 milyar 718 milyon TL’lik artış yaşandı.

BDDK, araştırmasını banka mevduatlarına bakarak yapıyor. Merrill Lynch Küresel Varlık Yönetim Grubu ve Capgemini tarafından yapılan ve 26 Haziran’da yayınlanan rapor ise, gerçek milyoner sayısının daha yüksek olduğunu tespit ediyor. Raporla göre, krizin en çok hissedildiği 2009 yılında, Türkiye’de varlıklarının değeri 1 milyon doları aşanların sayısı, yüzde 6,4 artarak, 33 bin 700 kişiden 35 bin 900’e çıktı.

Yani kriz döneminde, en üstte bulunan zenginlerin hem sayısı, hem de zenginliği büyük bir artış göstermiş durumda.

The Boston Consulting Group’un (BCG) hazırladığı “2009 Küresel Varlık Raporu 2010” adlı araştırma ise, aynı konuda farklı bir çarpıcı gerçeği ortaya koyuyor. Bu araştırmaya göre, Türkiye’de en zenginlerin servetleri, dünya ortalamasının yüzde 50 üzerinde bir hızla büyüme gösterdi. Yani **Türkiye’deki kriz fırsatçıları ve büyük tekeller, vurgunlarını vururken, dünya ortalamasının üzerinde bir açgözlülük ve doymazlık örneği sergilemiş durumdadır.** Bu nedenle de, krizin Türkiye’deki yansımaları çok daha şiddetli oldu. Ülkemizde “bir gecede köşeyi dönmek”, “bir yasa değişikliği ile

zenginleşmek” türü söylemlerin son yıllarda çok yaygın kullanılması, bir “şehir efsanesi”ni değil, konjonktürden yararlanarak devasa vurgunlar vuranların çokluğunu ifade ediyor.

Toplumda bir avuç burjuvanın daha da zenginleşmesiyle doğru orantılı olarak, geniş kitleler yoksullaşılıyor; işsizlik artarken bir işi olanlar da daha az paraya daha çok çalışmak zorunda kalıyor; yaşam standartları geriliyor ve borçlanarak ayakta kalmaya çalışanların oranı büyüyor.

Banka borçları en önemli sorunlardan birisi. Ankara Ticaret Odası tarafından Temmuz ayında hazırlanan rapora göre, 12 milyon kişinin bankalara 108 milyar TL kredi borcu, 26 milyon kişinin ise 39 milyar TL kredi kartı borcu var. Yaklaşık 2.5 milyon kişi ise, bankalara kredi borcunu ödemekte zorlanıyor.

Dünya Bankası, UNICEF ve TEPAV’ın 2009 yılında yaptığı Türkiye Gözlem Anketi ise, krizin yarattığı en önemli gerçeği, yoksullaşmanın düzeyini ortaya koyuyor. **Ankete yanıt veren ailelerin yüzde 73’ü, kriz nedeniyle daha ucuz gıdalara yöneldiklerini, yüzde 53’ü ise gıda tüketimini azalttığını söylüyor.**

Türkiye’de gelir dağılımı grafiğinin en altında yer alan en yoksul yüzde 20’lik kesimin yaklaşık yüzde 91’i, (yani tamamına yakını) gelir kaybına uğradı. En yoksul bu kesim, sağlık harcamalarında yüzde 29, eğitimde de yüzde 14 oranında kesinti gerçekleştirdi.

Bütün bu rakamlar gösteriyor ki, kriz aslında kendi yasalarını işleterek yaşanıyor, yaşanmaya devam ediyor. Üstelik de burjuvazi krizin faturasının bir kısmını kitlelere yıkmayı başarıyor.

Aslında burjuvazinin saldırılarının şiddetini kesen, krizin faturasının tümüyle kitlelere yıkılmasını engelleyen en önemli unsur, krizin patlak verdiği ilk günden itibaren yükselen eylemlerdir. Mesela kamu sektöründe büyük işten çıkarmaları ve büyük maaş indirimlerini engelleyen unsur, bu eylemlerin gücü olmuştur. **Burjuvazi, kitlesel patlamalara duyduğu korku nedeniyle, saldırılarını bir sınırdan tutmak zorunda kalmıştır. Ancak buna rağmen, kitlelerdeki yoksullaşmanın boyutu gözler önündedir.**

Krizde devlet yardımları;**bumerang etkisi**

Dünyanın kabusu olarak anılan '29 Büyük Bunalımı sırasında, "liberal ekonomi"nin kurallarına uygun olarak, devletler krize müdahale etmemiş, iflas ve eldeştirmeleri, işsizlik ve intiharları seyretmişti. Bu krizde ise, ABD'nin büyük finans tekeli Lehman Brothers'in iflası dışında, ekonominin en üst katmanında büyük çöküşlere izin verilmedi. Bütün dünyada devletler, büyük "kurtarma paketleri" ile harekete geçtiler. Devletin kasasından, yani işçi ve emekçilerin cebinden aldıkları parayı, tekellerin borçlarını finanse etmek, ödeme sıkıntılarını gidermek, azalan karlarını telafi etmek gibi adımlar atmada kullandılar.

Ülkemizde de devletin kasasından büyük tekellere kaynak aktarımı, çeşitli biçimlerde gerçekleştirildi. En göze görünen yöntem, 2009 yılında otomotiv ve beyaz eşya sektöründe 3 ay boyunca yapılan ÖTV-KDV indirimleri oldu. Bu indirimlerin devlete maliyeti 2 milyar 736 milyon TL'dir. En örtük ama aynı zamanda tekeller için ciddi bir gelir kalemi yaratan destek ise, SGK primlerinde işveren payının yüzde 5 indirilmesi oldu. Bu sayede sermayeye aktarılan kaynak, iki yılda 7.3 milyar TL oldu.

Burjuvazinin bir başka gelir kapısı, çalışanların maaşlarından kesilerek oluşturulan işsizlik fonu oldu. Bu fon oluşturulurken, işçilerden kesilen ve biriken paranın, işsizlere maaş ödemesinde kullanılacağı propaganda edilmişti. Ancak maaş alma koşullarını çok zorlaştırdıkları için, fondaki para işsizlerin kullanımına geçmedi. Böylece biriken para kısa zamanda 4 milyar TL'ye ulaştı. Ve bu paraya kriz döneminde Bakanlar Kurulu kararıyla el konarak burjuvazinin hizmetine sunuldu.

Bütün dünyada benzer bir tablo yaşandı. Devletler, şirket kurtarmaları ve çeşitli biçimlerde kaynak aktarımları ile şirketlerin borçlarını üstlendi, büyük iflasları ve krizin toplu yıkım yaratan etkisini durdurdu. Şirketlere aktarılan ve asıl olarak yöneticilerin primlerine, tatillerine, tazminatlarına ayrılan bu devasa fonlar, borçların devletlerin üzerine yıkılmasına neden oldu. Devlet kasaları boşaldı, bütçe açıkları tavan yaptı. Ve pekçok devlet, en temel harcamalarını karşılamakta zorlanır hale

Krizin yükünü burjuvazinin sırtından alan devletler, boşalan hazineleriyle kendi memurlarının bile maaşlarını ödemekte zorlanıyor, birçok Avrupa ülkesinde olduğu gibi, memurların ve emeklilerin maaşları düşürülüyor. Keza arttırılan ağır vergilerle, hazineyi yenisinden doldurmaya çalışıyorlar. Böylece krizin yükü, giderek daha fazla artan oranda işçi ve emekçilere bindiriliyor.

Bu durum Yunanistan ve Fransa'da büyük ve şiddetli çatışmalara yol açtı. Önümüzdeki aylarda, daha pek çok ülkede benzer olaylar gelişebilir. Çünkü kriz bitmediği gibi, etkileri çok daha ağır biçimde işçi ve emekçilerin yaşamında hissediliyor, hissedilecek...

geldi. Belçika Merkez Bankası Başkanı, "şirket olsaydık iflas ilan ederdik" sözleriyle durumun vehametini en açık ifade eden kişi oldu.

Son on yılda moda olduğu biçimiyle borsa-faiz-enflasyon rakamlarına bakarak krizin geride kaldığını, ekonomilerin yeniden iyiye gittiğini, büyüme rakamlarının yükseldiğini savunanlarda büyük bir artış görülüyor. Geçen yıl yaşanan kriz, sanki çok geride kalmış gibi bir hava estiriliyor ve ekonomiye yeniden "bahar" geldiği propaganda ediliyor.

Oysa şişirilmiş rakamlarla finansal tablo pembeleştirilse de, "gerçek" ekonomi son derece bozulanlık bir görünüme sahip ve krizin geride kalmadığını tam tersine üstünün örtülmüş olduğunu gösteriyor. Kısaca bakalım:

Birincisi taraftan kamu borçları ve bütçe açıkları, ürkütücü düzeye ulaşmış durumda: 2009 yılında bütçe açığı 52 milyar TL'yi geçti, kamu borç yükü de 309 milyar doları buldu ve milli gelire oranı yüzde 49'a yaklaştı.

İkincisi, cari açık giderek büyüyor. Ülkeye giren sıcak paranın azalması, özelleştirme gelirlerinin de bir noktada sınırlanması, dışarıdan gelecek parayı azaltıyor. Cari dengenin bozulması, ekonomi için alarm zillerini çaldırıyor.

Üçüncüsü, TÜİK'in açıkladığı şişirilmiş büyüme rakamlarını bir kenara bırakacak olursak, sanayi üretimi hala kriz öncesi düzeyin yüzde 5 gerisinde. TÜİK'in açıklamalarına bakarsak, dünyada Çin'den sonra en fazla büyüme gerçekleştiren, ekonomisi en iyi durumdaki ülkenin Türkiye olması gerekiyor. Oysa sözkonusu olan ekonominin düzelmesi değil, TÜİK'in, son dört yılda sıkça örneğini gördüğümüz türden, rakam sihirbazlığı.

Dördüncüsü, hem Türkiye'nin ihracat yaptığı ülkeler ya krize girmiş durumda hem de Çin'in ihracatı tüm dünyada pazar dengelerini yerinden oynattığı için, Türkiye eskisi gibi avantajlı değil. Bu da sanayi üretiminin düşük kalmasının nedenlerinden biri.

Beşincisi işsizlik ve yoksulluğun artması, bununla bağlantılı olarak toplam harcamaların azalması da krizi derinleştiren faktörlerden biri-

si. Yine TÜİK sihirbazlığı ile, işsizlik rakamları olduğundan daha düşük gösteriliyor. Oysa, tarımın dönemsel etkisi çıkarılıp, yeni yatırımlar ve yeni işe alımlar konusundaki gerçek rakamlara baktığımızda, kriz döneminde işini kaybedenlerin ezici çoğunluğunun yeni bir iş bulamadığını görmek zor değil.

Altıncısı, tüm dünyada çok ciddi bir gıda krizinin işaretleri yeniden derinleşmeye başladı. Bir taraftan tarımda tekelleşmenin yarattığı yıkım, diğer taraftan geride bıraktığımız yaz aylarındaki aşırı sıcakların tarım üzerindeki olumsuz etkisi, tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de gıda fiyatlarının aşırı yükselmesine ve açlık tehlikesinin artmasına neden oldu. Bunun sonuçlarını, önümüzdeki aylarda daha açık olarak göreceğiz.

"Gerçek" ekonominin en temel unsurları krizin geçmediğini, sadece üstünün örtüldüğünü gösteriyor. **Büyük tekel karlarının, üretimi artırarak değil, tersine üretimden kısarak yapılmış olması, "kar oranlarının düşme eğilimi yasası"nın kriz işareti olan bumerang etkisini hatırlatıyor.**

İşsizliğin boyutlarının bu kadar yükseldiği, üretimin ise ciddi biçimde azaldığı böylesi dönemlerde, burjuvazinin karının yüksek olması, ekonomiyi değil, sadece borsa rakamlarını ve "finansal parametler"i yükseltir. Yanıltıcı bir iyileşme görüntüsü ortaya çıkar. Ama içten içe yeni ve daha güçlü patlama dinamiklerini biriktirir.

Bu tabloda, **"iki dipli resesyon" ihtimali güçleniyor; krizin yeniden üstelik çok daha şiddetle geleceğini savunanlar artıyor.**

Krizin yükünü burjuvazinin sırtından alan devletler, boşalan hazineleriyle kendi memurlarının bile maaşlarını ödemekte zorlanıyor, birçok Avrupa ülkesinde olduğu gibi, memurların ve emeklilerin maaşları düşürülüyor. Keza arttırılan ağır vergilerle, hazineyi yenisinden doldurmaya çalışıyorlar. Böylece krizin yükü, giderek daha fazla artan oranda işçi ve emekçilere bindiriliyor.

Bu durum Yunanistan ve Fransa'da büyük ve şiddetli çatışmalara yol açtı. Önümüzdeki aylarda, daha pek çok ülkede benzer olaylar gelişebilir. Çünkü kriz bitmediği gibi, etkileri çok daha ağır biçimde işçi ve emekçilerin yaşamında hissediliyor, hissedilecek...

Ekim Şehitleri Ölümsüzdür!

**Osman Yaşar
YOLDAŞCAN**
29 Eylül 1980

Sezai EKİNCİ
31 Ekim 1992

Ataman İNCE
25 Ekim 1981

Remzi BASALAK
23 Ekim 1992

Şaban BUDAK
23 Ekim 1992

Nilgün GÖK
14 Ekim 1993